

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การรับรู้ความเสี่ยงของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาตินั้น นับว่าเป็นเรื่องที่สำคัญต่อการท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนไม่น้อยที่ตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรม หรือการหลอกลวงนักท่องเที่ยวด้วยวิธีต่างๆ ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาถึงการรับรู้ความเสี่ยงของนักท่องเที่ยวว่าตัวนักท่องเที่ยวนั้นสามารถรับรู้ความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นได้จากสิ่งใด จากความรู้สึก จากร่างกาย จิตใจ ประสบการณ์ หรืออู่อภิปววะ และเพื่อทำให้เกิดความเข้าใจในการทำวิจัยได้ง่ายมากขึ้น ในหัวข้อนี้จะนำงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมาอธิบายพอสังเขปในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยดังต่อไปนี้ (1) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ (2) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ความเสี่ยง (3) แนวคิดเกี่ยวกับความเสี่ยงที่อาจเกิดกับนักท่องเที่ยว (4) ยานพาหนะในการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย (5) อาชญากรรมอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว (6) โรคภัยไข้เจ็บ (7) อันตรายจากสิ่งแวดล้อม (8) แนวคิดเกี่ยวกับภาพลักษณ์การท่องเที่ยว (9) แนวคิดเกี่ยวกับช่องทางการสื่อสาร (10) เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้

Bernstein (1999, p. 72) การรับรู้คือ ขบวนการที่เกิดขึ้นหลังจากที่สิ่งเร้ากระตุ้นการรับรู้ และถูกตีความเป็นสิ่งที่มีความหมายโดยใช้ความรู้ ประสบการณ์และความเข้าใจของบุคคล การรับรู้เป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้(perception is learned) ดังนั้นถ้าขาดการเรียนรู้หรือประสบการณ์จะมีเพียงการรับสัมผัสเท่านั้น เช่น เด็กชาตินิดไม่เคยเรียนรู้หรือมีประสบการณ์เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์มาก่อน เพื่อนชี้ให้ดู เขาได้แต่สัมผัสทางตาและทางหูเท่านั้น แต่ไม่เกิดการรับรู้ว่าสิ่งที่เห็นทางตาและได้ยินทางหูนั้นคืออะไร พฤติกรรมการรับรู้ เป็นกระบวนการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมที่ต่อเนื่องจากการรับรู้สัมผัสรับรู้ เป็นกระบวนการแปลความหมายของสิ่งเร้าที่ผ่านเข้ามาในกระบวนการ

รู้สึก เมื่อเครื่องรับหรืออวัยวะรับสัมผัส สัมผัสสิ่งเร้า เราจะเกิดความรู้สึกแล้วส่งความรู้สึกนั้นไปตีความ หรือแปลความหมายกลายเป็นการรับรู้

กล่าวโดยสรุป การรับรู้จะเกิดขึ้น ต้องประกอบไปด้วยกระบวนการที่สำคัญต่อไปนี้ (1) การสัมผัส (2) ชนิดและธรรมชาติของสิ่งเร้า (3) การแปลความหมายจากการสัมผัส (4) การใช้ความรู้เดิม หรือประสบการณ์เดิมเพื่อแปลความหมาย

สมมติว่าท่านกำลังขับรถอยู่ และเมื่อใกล้ถึงสี่แยกหนึ่ง เห็นสัญญาณไฟจราจรเปลี่ยนเป็นสีแดง ท่านจึงถอนเท้าจากคันเร่งและเหยียบเบรก จากเหตุการณ์นี้ จงบอกว่า เหตุการณ์ใดเป็นการแสดงถึงการรู้สึกสัมผัส และเหตุการณ์ใดแสดงถึงการรับรู้ของตัวท่าน นอกจากการรับรู้เป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้แล้ว การรับรู้ยังเป็นสิ่งเลือกสรร(perception is selective) เราอยู่ท่ามกลางสิ่งเร้ามากมาย ในขณะที่ขณะหนึ่งเราไม่สามารถรับรู้ไปหมดทุกอย่าง แต่เราเลือกรับรู้สิ่งเร้าเป็นบางอย่าง เช่นขณะที่เรากำลังฟังคำบรรยายของอาจารย์ถ้าเราสนใจคำบรรยายนั้น เราจะเลือกรับรู้เฉพาะเนื้อหาของคำบรรยาย แต่จะไม่รับรู้สิ่งเร้ารอบตัว เช่น เพื่อนที่นั่งอยู่ข้างๆ ประตู่ หน้าต่างหรือคนที่เดินผ่านไปมา

ในความหมายทั่วไป การรับรู้ (perception) หมายถึงกระบวนการเห็นโลกรอบตัวของบุคคล (Schiffman และ Kamuk, 1987)

ในความหมายทางด้านวิชาการ การรับรู้หมายถึงกระบวนการซึ่งบุคคลทำการเลือกสรร จัดระบบ และแปลความหมายสิ่งเร้าต่าง ๆ ให้เกิดเป็นภาพซึ่งมีความหมายและมีเอกภาพเกี่ยวกับสรรพสิ่งต่าง ๆ ในโลก (Schiffman และ Kamuk, 1987, p. 174)

Samovar และ Porter (1991) ให้คำจำกัดความของการรับรู้ว่าหมายถึงกระบวนการซึ่งสิ่งเร้าต่าง ๆ ถูกคัดเลือกจากสิ่งแวดล้อมภายนอก และถูกแปลความหมายให้เป็นประสบการณ์ภายในซึ่งมีความหมาย

Mitchell (1978) กล่าวว่า การรับรู้หมายถึงกระบวนการทำให้ประสบการณ์ที่คนเราได้รับมามีลักษณะเป็นรูปเป็นร่างขึ้น

Cole และ Scribner (1974) กล่าวว่า การรับรู้ ความทรงจำ และการคิด มีการพัฒนาขึ้นเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการเรียนรู้ระเบียบของสังคม และไม่สามารถแยกออกจากกันกับความสัมพันธ์ทางสังคม

การรับรู้ยังถูกให้คำจำกัดความว่าหมายถึง ความประทับใจที่บุคคลมีเกี่ยวกับบุคคลอื่น และการแปลความหมายเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลอื่น (Hargie, 1986)

ในด้านของการรับรู้ที่สำคัญคือ ความประทับใจครั้งแรก เพราะความประทับใจครั้งแรกนี้จะเป็นตัวตัดสินว่าบุคคลจะมีการสร้างสัมพันธ์กับบุคคลอื่นหรือไม่ (Huston และ Levinger, 1978) ตัวอย่างเช่น ความประทับใจครั้งแรกของนักท่องเที่ยวที่มีต่อคนขับรถแท็กซี่ พนักงานรักษาความปลอดภัย (รปภ.) แอร์โฮสเตส หรือต่อพนักงานต้อนรับ จะเป็นตัวตัดสินว่านักท่องเที่ยวผู้นี้ยินดีที่จะมีปฏิสัมพันธ์หรือจะมีการสร้างสัมพันธ์กับเจ้าบ้าน (host) หรือไม่ในอนาคต

2.1.2 ประเภทของการรับรู้

การรับรู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมีอยู่ 3 ประเภท ได้แก่

1. การรับรู้ที่มีต่อบุคคลอื่น เช่น การรับรู้ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อเจ้าบ้าน หรือคนในประเทศที่นักท่องเที่ยวไปเยือน และการรับรู้ของเจ้าบ้านที่มีต่อตัวนักท่องเที่ยว
2. การรับรู้ที่มีต่อตนเอง เช่น การรับรู้ของนักท่องเที่ยวต่อตนเอง คือ การที่นักท่องเที่ยวมองว่าตนเองเป็นคนอย่างไร หรือเจ้าบ้านมองตัวเจ้าบ้านเองว่าเป็นคนอย่างไร
3. การรับรู้ที่มีต่อการรับรู้ของผู้อื่น การรับรู้ประเภทนี้เรียกว่า metaperception คือ บุคคลรับรู้ว่าตัวเองถูกมองอย่างไร เช่น นักท่องเที่ยวมีการรับรู้ที่เจ้าบ้านมองตัวนักท่องเที่ยวอย่างไร ตัวอย่างนักท่องเที่ยวประเภทแบกเป้ (backpacker) รับรู้ว่าคุณคนไทยมักจะมองพวกเขาว่าเป็นนักท่องเที่ยวขี้เหนียว เงินน้อย และสกปรก

ทฤษฎีของ Hargie (1986) เกี่ยวกับการรับรู้ที่มีต่อการรับรู้ (metaperceptions) มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้ ถ้าหากนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในตัวเจ้าบ้าน นักท่องเที่ยวจะมีการรับรู้ไปในทำนองว่าเจ้าบ้านก็มีความชอบนักท่องเที่ยว และในทำนองเดียวกัน ถ้าหากนักท่องเที่ยวมีการรับรู้เกี่ยวกับเจ้าบ้านในเชิงบวก นักท่องเที่ยวจะรับรู้ที่เจ้าบ้านก็มีการรับรู้เกี่ยวกับนักท่องเที่ยวในเชิงบวกด้วย ทฤษฎีนี้มีความสำคัญในการประเมินการรับรู้ระหว่างนักท่องเที่ยวและเจ้าบ้าน การรับรู้ที่เหมือนกันระหว่างนักท่องเที่ยวกับเจ้าบ้านอาจจะเป็นตัวกำหนดในการยอมรับซึ่งกันและกันระหว่าง เจ้าบ้านกับนักท่องเที่ยว หรืออาจเป็นตัวกำหนดความร่วมมือระหว่างกัน การปฏิบัติดีต่อกัน และในที่สุดจะนำมาซึ่งความพึงพอใจในปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ในบทนี้จะวิเคราะห์การรับรู้ประเภทที่ 3 หรือการรับรู้เกี่ยวกับการรับรู้ของผู้อื่น

2.1.3 ความสำคัญของการรับรู้ในเชิงบวก

การรับรู้อาจจะเป็นไปในด้านบวกและด้านลบ และความเข้มข้นของการรับรู้ยังมีความแตกต่างกันหลายระดับ แล้วแต่อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อการตัดสินใจ แต่สิ่งที่ควรสร้างให้เกิดขึ้นคือ การสร้างการรับรู้ในด้านบวกในจิตใจของนักท่องเที่ยว ตัวอย่างเช่น การรับรู้ในด้านบวก

ของนักท่องเที่ยวจะเป็นตัวกำหนดการตัดสินใจ ที่จะเลือกจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวแห่งนั้น (McLelland และ Foushee, 1983) ยิ่งการรับรู้มีความน่าพอใจมากขึ้นเท่าใด ความน่าจะเป็นที่จะเลือกแหล่งท่องเที่ยว หรือผลิตภัณฑ์ที่มีความคล้ายคลึงกันกับการรับรู้นั้นก็ยิ่งสูงขึ้น (Goodrich, 1978) และในทำนองเดียวกัน การรับรู้ที่มีต่อเจ้าบ้านในด้านบวก ก็จะเป็นตัวกำหนดการตัดสินใจที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับเจ้าบ้าน ยิ่งการรับรู้เกี่ยวกับเจ้าบ้านเป็นในด้านบวกมากขึ้นเท่าไร นักท่องเที่ยวก็จะยิ่งเลือกเจ้าบ้าน (ประเทศ) นั้นมากกว่าเจ้าบ้านอื่น (ที่มีความพึงพอใจน้อยกว่า)

2.1.4 การรับรู้ทางด้านลบ

การเกิดการเรียนรู้ทางด้านลบขึ้นในบุคคลที่มาจากต่างวัฒนธรรมกันขึ้นอยู่กับปัจจัยต่อไปนี้

1. ระดับของความเหมือนหรือความต่างทางด้านวัฒนธรรมของ สัญญาณต่าง ๆ และของความหมายต่าง ๆ

2. ความรู้ที่บุคคลมีเกี่ยวกับวัฒนธรรมของผู้อื่น และอิทธิพลของความรู้นั้นต่อความหมายของสัญญาณต่าง ๆ (Robinson และ Nemetz, 1988)

เมื่อความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมมีระดับมากหรือสูง ในระหว่างผู้รับรู้ทั้ง 2 ฝ่าย (เช่น คนไทยกับนักท่องเที่ยวชาวอเมริกัน) โอกาสที่จะเกิดการเรียนรู้ทางด้านลบระหว่างกันก็จะยิ่งสูง ความแตกต่างในค่านิยมทำให้การแปลความหมายต่าง ๆ ไม่ตรงกัน และในที่สุดส่งผลให้เกิดความเข้าใจผิดข้ามวัฒนธรรมขึ้น การรับรู้ทางด้านลบมีความคงทนสูงสุด และเมื่อเกิดขึ้นแล้วเปลี่ยนแปลงได้ยาก (Robinson และ Nemetz, 1988)

Kast & Rosenzweig (1985) กล่าวว่า การรับรู้เป็นการแปลความหมายของสิ่งเร้า และการตอบสนองของร่างกายของคนต่อสิ่งเร้า จะแตกต่างกันในแต่ละบุคคล ขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิม และทำให้บุคคลมีพฤติกรรมแตกต่างกัน แต่ละบุคคลจะเลือกรับรู้เฉพาะข้อมูลที่ตรงกับความต้องการ และความพอใจ อย่างไรก็ตาม ยังขึ้นกับพื้นฐานของกระบวนการของแต่ละบุคคลเกี่ยวกับความต้องการ ค่านิยม การคาดหวัง และปัจจัยอื่น ๆ นอกจากนี้ การรับรู้ยังสามารถอธิบายได้อย่างง่าย ๆ คือหมายถึง “กระบวนการตีความผ่านประสาทสัมผัสใด ๆ โดยตรง” ซึ่งจากความหมายนี้ คำที่จะสื่อความหมายเดียวกับการรับรู้ การสัมผัสรับรู้ ที่เกิดจากการรับความรู้สึกเข้ามาทางประสาทสัมผัส เกิดเป็นความเข้าใจหรือความรู้สึกภายในของบุคคล กล่าวอีกอย่าง คือ การรับรู้ หมายถึง “การตีความหมายจิตใจของบุคคลที่จะทำให้เกิดการได้รู้ ได้เข้าใจ”

ดังนั้น การรับรู้ทุกครั้งที่เกิดขึ้นจะต้องมีบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้องเสมอ เพื่อทำการตีความบางสิ่งบางอย่าง หรือเหตุการณ์ หรือความสัมพันธ์ในฐานะเป็นสิ่งที่สัมผัสอะไรก็ตามที่เกี่ยวข้อง โดยการผ่านประสาทสัมผัส มนุษย์ทุกคนรู้ทุกสิ่งในโลกโดยผ่านเข้ามาทางประสาทสัมผัส

จากความหมายของการรับรู้ที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า การรับรู้ หมายถึงกระบวนการทางความคิด และจิตใจของมนุษย์ที่แสดงออกถึง ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกนึกคิด ที่มีผลมาจากกระบวนการรับและตีความสิ่งเร้าต่าง ๆ ที่มาสัมผัส ด้วยความแตกต่างกันทางด้านปัจจัยส่วนบุคคล และประสบการณ์ที่ผ่านมา คนแต่ละคนจึงมีการรับรู้ที่แตกต่างกัน ซึ่งการรับรู้จะส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคคล ที่แสดงออกต่อการรับรู้ในสิ่งนั้น ๆ

Schmenhorn, Hunt and Bsborn (1982, p. 55) ได้กล่าวถึง กระบวนการรับรู้ว่าเป็นกระบวนการทางจิตวิทยาเบื้องต้นในการตีความสิ่งเร้าที่สัมผัสต่าง ๆ เพื่อสร้างประสบการณ์ที่มีความสำคัญสำหรับผู้ การรับรู้เป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลมีความแตกต่างกัน เมื่อบุคคลได้รับสิ่งเร้าก็จะประมวลสิ่งรับรู้นั้นเป็นประสบการณ์ที่มีความหมายเฉพาะตนเอง

สำหรับกระบวนการรับรู้จะเกี่ยวข้องกับขั้นตอนสำคัญ ๆ 3 ขั้นตอน คือ (จุฑามาศ สิทธิขวา, 2542)

ขั้นตอนที่ 1 การเลือก (Selection) การเลือกจะเกี่ยวข้องทั้งการเลือกโดยจงใจและไม่จงใจ กล่าวคือ การตัดสินใจบางครั้งจะกระทำการเลือกกว่า เราจะรับสิ่งกระตุ้นใดขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น ปัจจัยทางด้านกายภาพ (Characteristic) ปัจจัยทางด้านที่ตั้ง (Physical Location) ความสนใจ (Interest) ประสบการณ์ที่ผ่านมา (Past Experience)

ขั้นตอนที่ 2 การรวบรวม ในด้านรับรู้สิ่งต่าง ๆ เรามักมีแนวโน้มที่จะรวบรวมตัวกระตุ้นต่าง ๆ เข้าเป็นรูปแบบต่าง ๆ หลักในการรวบรวมตัวกระตุ้นมีหลายประการ เช่น รวบรวมโดยพิจารณาจากการอยู่ใกล้เคียง (Proximity) รวบรวมโดยพิจารณาจากความคล้ายคลึงกัน (Resemblance) รวบรวมโดยพิจารณาจากการกระทำไปทางเดียวกัน (Common Fate) รวบรวมโดยพิจารณาถึงการต่อเนื่องส่วนที่ขาดไป

ขั้นตอนที่ 3 การตีความ (Interpretation) เป็นการแปลความหมาย ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับ ในการแปลความหมายนี้อาจทำได้หลายลักษณะ เช่น แปลความหมายตามสถานการณ์ (Context) แปลความหมายโดยพิจารณาถึงเจตนาของบุคคล (Intent) แปลความหมายโดยยึดเอาบุคลิกลักษณะของตนเองเป็นหลัก (Projection)

ดังนั้น การรับรู้ของแต่ละบุคคลจึงแตกต่างกันออกไป และสิ่งนี้ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการสื่อความเข้าใจและพฤติกรรมที่แสดงออก ถ้าการรับรู้ของบุคคลสองคนต่อสิ่งเดียวกันใกล้เคียงกัน โอกาสที่จะเข้าใจและลงรอยกันจะเกิดได้มาก ในขณะเดียวกัน ถ้าการรับรู้ของบุคคลสองคนต่อสิ่งของสิ่งเดียวกัน เป็นไปคนละทิศทางก็อาจก่อให้เกิดปัญหา และก่อให้เกิดผลกระทบต่อการทำงานร่วมกันได้ในที่สุด

2.1.5 ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้

ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ แบ่งเป็น 2 ประการ คือ (จุฑามาส ลิทธิขวา, 2542)

1. ลักษณะของสิ่งเร้า โดยสิ่งเร้าเป็นปัจจัยภายนอกที่ทำให้เกิดความสนใจที่จะรับรู้ หรือทำให้การรับรู้คลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริง ซึ่งลักษณะของสิ่งเร้าที่ก่อให้เกิดการรับรู้ได้นั้น ต้องเป็นสิ่งเร้าที่น่าสนใจ มีขนาดใหญ่ มีการเคลื่อนไหว มีการเร้าซ้ำบ่อย ๆ และสิ่งเร้านั้นมีความแตกต่างจากสิ่งเร้าอื่น ๆ จะกระตุ้นให้เกิดการรับรู้ได้ดีและรวดเร็ว เช่น การประชาสัมพันธ์โดยผ่านสื่อวิทยุ โทรทัศน์ การประชาสัมพันธ์ให้ผู้ใช้น้ำชำระเงินผ่านสื่อป้ายประกาศ เจ้าหน้าที่ การประปา นครหลวง เป็นต้น

2. ลักษณะของผู้รับรู้ ซึ่งมีปัจจัยด้านกายภาพ และปัจจัยด้านจิตวิทยา

2.1 ด้านกายภาพ ได้แก่ สมรรถภาพของอวัยวะสัมผัส เช่น หู ตา จมูก ลิ้น ผิวกาย ต้องสมบูรณ์ หากลักษณะของผู้รับรู้ผิดปกติ จะทำให้การรับรู้ต่อสิ่งเร้าที่มาสัมผัสผิดเพี้ยนไปจากความเป็นจริง นอกจากนั้น ก็เป็นเรื่อง เพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษา จะมีผลต่อการรับรู้ด้วย

2.2 ด้านจิตวิทยา เป็นสิ่งที่ผู้รับ เลือกที่จะสัมผัสเฉพาะที่ ต้องการและแปลความหมายให้กับตัวเอง โดยมีอิทธิพลจากความรู้เดิม หรือประสบการณ์ในอดีต ความจำ ความต้องการ อารมณ์ เจตคติ ค่านิยม วัฒนธรรม ประเพณี ความตั้งใจ ความคาดหวัง เป็นต้น

2.1.6. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ความเสี่ยง

ประเสริฐ อัครประถมพงส์ และคณะ (2547, น. 4) กล่าวว่า ิว่า ความเสี่ยงหมายถึง โอกาสหรือเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ ที่จะส่งผลกระทบทำให้วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายเบี่ยงเบนไป

Whyte and Burton (1979, p. 13) กล่าวว่า ิว่า ความเสี่ยง หมายถึง โอกาสความน่าจะเป็น และความรุนแรงของผลเสียหายที่เกิดขึ้นตามมา ของเหตุการณ์ที่อันตรายต่อมนุษย์หรือสิ่งแวดล้อม

Greenberg and Craner (1991) กล่าวว่าไว้ว่า ความเสี่ยงหมายถึง การร่วมกันของความน่าจะเป็นของโอกาส ในการเกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด และความรุนแรงของผลที่เกิดขึ้นตามมา จากเหตุการณ์ดังกล่าว โดยที่ $Risk = Probability \times Consequences$

Taylor (1993, p. 21) กล่าวว่าไว้ว่าความเสี่ยงคือ การวัด 2 พารามิเตอร์ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดความสูญเสีย และผลที่เกิดขึ้นตามมาของเหตุการณ์ความรุนแรง ซึ่งอาจจะดีหรือไม่ดี

องค์กรพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติกล่าวว่า (2558) ความเสี่ยง คือ โอกาสที่จะเกิดความผิดพลาด ความเสียหาย การรั่วไหล ความสูญเปล่า หรือเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ หรือการกระทำใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน ซึ่งอาจเกิดขึ้นในอนาคตและมีผลกระทบ หรือทำให้การดำเนินงานไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร ทั้งใน ด้านยุทธศาสตร์ การปฏิบัติงาน การเงินและการบริหาร

สำนักบริหารยุทธศาสตร์และการงบประมาณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย(2558) กล่าวว่า ความเสี่ยงปัจจัยเสี่ยง หมายถึง เหตุการณ์ที่มีโอกาสเกิดขึ้นในอนาคต หรือเหตุการณ์ที่มีความไม่แน่นอน ซึ่งหากเกิดขึ้นจะมีผลกระทบในเชิงลบ ต่อการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กร

สำนักงานประกันคุณภาพ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล(2558) กล่าวว่า ความเสี่ยง (Risk) คือ การวัดความสามารถ ที่จะดำเนินการให้วัตถุประสงค์ของงานประสบความสำเร็จ ภายใต้การตัดสินใจ งบประมาณ กำหนดเวลา และข้อจำกัดด้านเทคนิคที่เผชิญอยู่ อย่างเช่น การจัดทำโครงการเป็นชุดของกิจกรรม ที่จะดำเนินการเรื่องใดเรื่องหนึ่งในอนาคต โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด มาดำเนินการให้ประสบความสำเร็จ ภายใต้กรอบเวลาอันจำกัด ซึ่งเป็นกำหนดการปฏิบัติการในอนาคต ความเสี่ยงจึงอาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา อันเนื่องมาจากความไม่แน่นอน และความจำกัดของทรัพยากร โครงการ ผู้บริหาร โครงการจึงต้องจัดการความเสี่ยงของโครงการ เพื่อให้ปัญหาของโครงการลดน้อยลง และสามารถดำเนินการให้ประสบความสำเร็จ ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดระนอง(2558) กล่าวว่า ความเสี่ยง คือ โอกาสที่จะเกิดความผิดพลาด ความเสียหาย การรั่วไหล ความสูญเปล่า หรือ เหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ ที่ทำให้ งานไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด หรือ ความเสี่ยง คือ ความไม่

แน่นอนที่เกิดขึ้นและมีผลต่อการบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งใจไว้ ความเสี่ยงนี้จะถูกวัดด้วยผลกระทบที่ได้รับ และความน่าจะเป็นของ เหตุการณ์

Sheldon and Dominic (1992, p. 64-65) ได้อธิบายถึงแนวทางการรับรู้ความเสี่ยงของบุคคลในทัศนะทางจิตวิทยา ซึ่งมีแนวทางที่สำคัญ 3 ประการคือ

1. เน้นความสำคัญที่การยอมรับของบุคคลสำหรับความน่าจะเป็น และความพยายามที่จะอธิบายว่าแต่ละบุคคลมีการประเมินพิจารณาลักษณะความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นอย่างไร
2. เน้นศึกษาการรับรู้ของบุคคลที่มีโอกาสความน่าจะเป็นในการตัดสินใจบนพื้นฐานของการเลือกรับรู้ข้อมูล จากกระบวนการความรู้สึที่เกิดขึ้นของตนเองภายใต้ภาวะความไม่แน่นอน
3. ความสำคัญของแนวความคิดเกี่ยวกับความคาดการณ์ และประเมินความเสี่ยงของแต่ละบุคคล

Held and Hein (1963) กล่าวว่ากระบวนการรับรู้และการตีความ เป็นกระบวนการของความรู้สึกละเกิดขึ้นจากสิ่งเร้าต่าง ๆ โดยได้รับอิทธิพลมาจากประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ การยอมรับสิ่งเร้าของแต่ละบุคคลที่ต้องการประเมินค่าความเสี่ยง ได้มาจากประสบการณ์โดยตรงของการเกิดอุบัติเหตุ รายงานการเกิดอุบัติเหตุจากที่ต่าง ๆ และสื่อที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุ การรับรู้ความเสี่ยงในแต่ละบุคคลมีลักษณะแตกต่างกัน ซึ่งไม่ควรคาดหวังว่าบุคคลจะมีการรับรู้ความเสี่ยงไปในทิศทางเดียวกัน คือ การที่บุคคลถูกกระตุ้นจากภัยอันตรายต่าง ๆ จะมีการตอบสนองต่างกันในภัยอันตรายที่มีลักษณะแบบเดียวกัน บางคนจะยอมรับว่าภัยอันตรายที่เกิดขึ้นจะมีความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจริงต่อพวกเขา และแสดงปฏิกิริยาด้วยลักษณะที่ไม่ชอบ ซึ่งบางคนอาจจะทราบถึงความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น แต่รับรู้ว่าเป็นการเผชิญหน้าต่อทักษะของตนเอง

แบบจำลองความเชื่อด้านสุขภาพ วินา ศิริสุข (2532, น. 4) มีข้อสมมติฐานเกี่ยวกับความเชื่อด้านสุขภาพว่า สุขภาพที่ดีในความคิดแต่ละคนไม่เหมือนกัน การรับรู้ของบุคคลและประสบการณ์ทำให้มีผลต่อการยอมรับ และการตัดสินใจที่จะกระทำหรือมีพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายแตกต่างกัน ดังนั้นการที่บุคคลจะปฏิบัติหรือกระทำสิ่งใดจะประเมินถึงอันตรายที่จะเกิดขึ้นต่อสุขภาพ หรือความปลอดภัย โอกาสที่จะเกิดโรคหรืออันตราย เช่น ทำให้บาดเจ็บ พิกุลเสียชีวิต การรับรู้ตามแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ เป็นรูปแบบที่มีแนวคิดในการศึกษาพฤติกรรม การป้องกันสุขภาพ โดยมีองค์ประกอบพื้นฐานในการแสดงออกทางสุขภาพของบุคคล คือบุคคลต้องมีการรับรู้ ได้แก่ การรับรู้โอกาสเสี่ยง การรับรู้ความรุนแรงในการเกิดโรค การรับรู้ประโยชน์

หรืออุปสรรคในการปฏิบัติเพื่อป้องกันการติดเชื้อ (Rosenstock, 1974, p. 337-338) จากการวิเคราะห์ความเสี่ยงโดยวิธีการทางจิตวิทยาได้พบว่า ทฤษฎีที่มีความสำคัญสามารถจะอธิบายการกระทำ อันโน้มเอียงไปสู่การกระทำบางอย่างที่เป็นการรับรู้ความเสี่ยง คือ แบบจำลองความเชื่อด้านสุขภาพ (Lupton, 1999, p. 21) แบ่งการรับรู้ความเสี่ยงออกเป็น 3 ด้าน

1. การรับรู้ถึงโอกาสเสี่ยงต่ออุบัติเหตุ (Perceived Susceptibility) นั่นคือบุคคลแต่ละคนมีการรับรู้ถึงโอกาสที่จะเกิดการเจ็บป่วย หรือเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยต่างกัน เช่น บางคนอาจจะปฏิเสธไม่เชื่อ หรือบางคนก็เชื่อว่าเขามีโอกาสจะเจ็บป่วยอย่างแน่นอน หรือมีโอกาสดังขึ้นเหมือนกันแต่ไม่มากนัก เป็นต้น เพราะฉะนั้นการที่บุคคลจะมีพฤติกรรมป้องกันการเกิดอันตราย หรืออาการเจ็บป่วยจากการทำงานในลักษณะต่าง ๆ จึงขึ้นอยู่กับระดับการรับรู้ของบุคคลนั้นต่อโอกาส หรือความเสี่ยงที่จะเกิดอุบัติเหตุตนเอง

2. การรับรู้ความรุนแรงของอันตราย จากการเกิดอุบัติเหตุ (Perceived Severity) คือ การที่บุคคลแต่ละคนมีการประเมินถึงผลกระทบของอุบัติเหตุจากการทำงานแตกต่างกัน เช่น อุบัติเหตุในการทำงานที่มีกับร่างกาย ซึ่งจะทำให้บาดเจ็บ พิการ ตาย หรือมีผลกระทบต่อหน้าที่การทำงาน ครอบครัว เช่น พิการทางสมอง การสูญเสียอวัยวะ ต้องเสียเวลาในการหยุดพักรักษาตัว เป็นต้น

3. การรับรู้เกี่ยวกับประโยชน์หรืออุปสรรคของการปฏิบัติ เพื่อต่อต้านหรือหลีกเลี่ยงการเกิดอันตราย (Perceived Benefits and Barriers) ซึ่งการรับรู้ในข้อ 1 และข้อ 2 เป็นสภาวะของจิตใจ และความพร้อมที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งต่อไป แต่ไม่ได้หมายความว่า จะเป็นสิ่งที่กำหนดว่า พฤติกรรมที่จะกระทำนั้นเป็นอย่างไร รูปแบบไหน การที่บุคคลจะเลือกที่จะทำอะไรอย่างใดอย่างหนึ่ง ขึ้นอยู่กับความพร้อมทางด้านจิตใจและการรับรู้ถึงผลดีกับตนเอง และอุปสรรคตลอดจนความไม่สะดวกต่าง ๆ ในการกระทำนั้น ๆ ด้วยนั่นคือ บุคคลจะปฏิบัติหรือไม่ขึ้นอยู่กับวิธีการนั้น จะต้องเป็นวิธีที่บุคคลเชื่อว่าจะก่อให้เกิดผลดีกับตนมากที่สุด และมีอุปสรรค หรือผลเสียที่น้อยที่สุด ซึ่งต้องสัมพันธ์กับการลดโอกาสที่จะได้รับอันตรายจากการเกิดอุบัติเหตุ และความรุนแรงของการเกิดอุบัติเหตุ

2.1.7 แนวคิดเกี่ยวกับความเสี่ยงที่อาจเกิดกับนักท่องเที่ยว

คลินิกนักท่องเที่ยวโรงพยาบาลเวชศาสตร์เขตร้อน(10 ธันวาคม 2553) ได้แบ่งประเภทอันตรายจากการท่องเที่ยวไว้ 5 ประเภท ได้แก่

1. อุบัติเหตุ แทบจะเรียกได้ว่าเป็นความเสี่ยงหรือภัยอันตรายที่สำคัญที่สุด และพบได้บ่อยที่สุดในนักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นอุบัติเหตุจากการจราจร หรืออุบัติเหตุที่เกิดขึ้นระหว่างการ

ท่องเที่ยว ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือ เวลาหน้าเทศกาลแต่ละที จะมีการเดินทางกันอย่างมาก ซึ่งต้องระวังอุบัติเหตุกันด้วย โดยเฉพาะการเมาเหล้าแล้วขับรถ ทำให้เกิดอุบัติเหตุง่ายมาก และเป็นสาเหตุการตายอันดับต้นๆเลยในหน้าเทศกาลต่างๆ นอกจากนี้เวลาเราไปเที่ยวหรือทำกิจกรรมอะไร ควรระมัดระวังอุบัติเหตุไว้เสมอ เช่นการไปปีนเขา ล่องแก่ง เทียวทะเล ดำน้ำ ฯลฯ ต้องปฏิบัติตามคำแนะนำอย่างเคร่งครัด และอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องไม้ต่างๆต้องอยู่ในสภาพดี และไม่ควรทำกิจกรรมที่เสี่ยงอันตรายเกินไป ความสนุกสนานเพียงชั่วคราอาจนำมาซึ่งการสูญเสียอย่างใหญ่หลวง นอกจากนี้การเดินทางไปในต่างแดน ความไม่คุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม ตลอดจนสภาพอากาศอาจทำให้เกิดอุบัติเหตุง่ายขึ้น เช่นเวลาเราไปเที่ยวในประเทศที่มีการขับรถชิดทางขวา เราต้องระมัดระวังเป็นพิเศษในการข้ามถนน เพราะความไม่คุ้นเคยจะก่อให้เกิดอันตรายได้ และถ้าเราเช่ารถขับควรเพิ่มความระมัดระวัง นอกจากจะต้องขับให้ถูกเลนแล้ว ต้องเข้าใจในสัญญาณจราจรต่างๆให้ดี เพราะบางอย่างอาจจะไม่คุ้นเคย เช่น ต้องหยุดให้คนข้ามถนนก่อนเสมอที่ทางม้าลาย หรือป้าย Stop เราต้องหยุดนิ่งจริงๆ ไม่ใช่แค่ชะลอ ข้อมูลต่างๆเหล่านี้เราควรศึกษาก่อนเดินทางให้ดี จะช่วยลดอุบัติเหตุได้

2. อันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สิน ประเด็นนี้ก็เป็นประเด็นสำคัญที่อาจไม่ได้พูดถึงบ่อยนัก แต่ก็พบได้ไม่น้อย เพราะพวกเรานักท่องเที่ยวเป็นคนต่างถิ่น ย่อมเป็นเป้าสายตาได้ง่าย และอาจมีผู้ไม่หวังดีเข้ามาข่มขู่เราได้ เราไม่ควรประมาท ต้องระวังการหลอกลวง การโจรกรรม ตลอดจนการทำร้ายร่างกาย ฯลฯ ควรระมัดระวังไว้เสมอ แต่ก็ไม่ควรถึงกับระแวงทุกคนที่เข้ามาพูดคุยด้วย อาจจะทำให้การท่องเที่ยวหมดสนุกไปได้

3. โรคภัยไข้เจ็บต่างๆ ก่อนการเดินทางควรต้องแน่ใจว่าสุขภาพร่างกายเราพร้อม ผู้มีโรคประจำตัวควรปรึกษาแพทย์ก่อนเสมอ และนำยาประจำตัวติดไปด้วย และต้องคิดแผนฉุกเฉินไว้เสมอ เพราะบางครั้งโรคอาจจะกำเริบระหว่างการเดินทางได้ เช่น ถ้าเป็นโรคหอบหืด ควรเตรียมยาพ่นขยายหลอดลมไปให้พอ อาจต้องมีจดหมายประวัติของโรคโดยให้คุณหมอเขียนให้ และอาจจำเป็นต้องดูหรือหาข้อมูลเรื่องสถานพยาบาลในที่นั้นๆไว้ก่อนเพื่อในเวลาฉุกเฉิน นอกจากนี้เราต้องศึกษาว่าในประเทศหรือในพื้นที่ที่เราจะไป มีโรคระบาดอะไรอยู่บ้างหรือไม่ เพราะในบางกรณีอาจจำเป็นต้องฉีดวัคซีนป้องกันโรค หรือเตรียมการป้องกันอย่างอื่น จะทำให้เราเที่ยวได้อย่างสนุกและสบายใจขึ้น

4. อันตรายจากสิ่งแวดล้อม/สภาพอากาศ/สัตว์ต่างๆ เรื่องนี้ก็เป็นประเด็นสำคัญ เช่นเวลาเราจะไปเที่ยวในประเทศเมืองหนาวหรือเมืองร้อน ต้องเตรียมเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม และอุปกรณ์

ที่จำเป็นให้เหมาะสม เช่นถ้าจะไปเที่ยวภูเขาหิมะ นอกจากเสื้อผ้าจะต้องพอลแล้ว อย่าลืมเรื่องรองเท้า แวนกันแดด และครีมกันแดดด้วย เพราะอุปกรณ์เหล่านี้จะช่วยป้องกันอันตรายได้ ตรงกันข้ามถ้าเราไปในเมืองร้อน หรือไปเที่ยวในทะเลทราย ต้องดื่มน้ำให้พอ อย่าลืมครีมกันแดด และอย่าให้ร่างกายถูกแสงแดดมากเกินไป อาจเกิดอันตราย เช่นลมแดดได้ นอกจากนี้อันตรายจากสัตว์ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสัตว์มีพิษ เช่น งู ตะขาบ แมงป่อง แมงกะพรุน ฯลฯ หรือสัตว์ไม่มีพิษ เช่น หมี ช้าง สิงโตก็สำคัญ โดยเฉพาะถ้าไปเที่ยวในบางพื้นที่หรือบางประเทศ ควรหาข้อมูลให้ถี่ก่อนการเดินทาง และปฏิบัติตามคำแนะนำ เพื่อลดความเสี่ยงต่อการเกิดอันตราย

5. ภาวะเครียดและสุขภาพจิตไม่ดี อาจเกิดขึ้นได้ระหว่างการเดินทาง ควรทำให้สบาย เปิดใจให้กว้าง อย่าคาดหวังอะไรสูงเกินไป และต้องเตรียมทำใจเผื่อไว้ด้วย เพราะเวลาเราไปเที่ยวหรือเดินทางในที่ที่ไม่คุ้นเคย ย่อมเกิดปัญหาอุปสรรคได้เสมอ ไม่ว่าจะเป็นการพลาดเที่ยวรถ หลงทาง หาห้องน้ำไม่เจอ ทะเลาะกับเพื่อนร่วมทาง โรงแรมไม่สะอาด แอร์ไม่เย็น ถูกหลอกให้ซื้อของแพง ฯลฯ ปัญหาร้อยแปดพันเก้านี้ เชื่อว่าหลายๆคนคงมีประสบการณ์ สิ่งที่ดีที่สุดคือควรทำใจไว้ล่วงหน้า เห็นเป็นเรื่องเล็กน้อยโดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้ามันเกิดขึ้นแล้ว เราก็แก้ไขกันไป อย่าเก็บมาคิด จะทำให้การเดินทางท่องเที่ยวมีแต่ความเครียด และหมดสนุกไป

Shaw (2010) ได้ศึกษารูปแบบการจัดการความเสี่ยงในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในแอฟริกาใต้ โดยมีการพัฒนารูปแบบเพื่อจัดการความเสี่ยง สำหรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในแอฟริกาใต้ โดยกล่าวถึงความสัมพันธ์ที่สำคัญ ระหว่างองค์ประกอบของความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวเมื่อตัดสินใจที่จะท่องเที่ยว โดยได้แบ่งประเภทของความเสี่ยงไว้ดังต่อไปนี้

1. ความเสี่ยงจากธรรมชาติ	- ภัยธรรมชาติ / สภาพภูมิอากาศ
2. อาชญากรรม	- การโกง / การจี้เครื่องบิน / การก่อการร้าย
3. สุขภาพและความปลอดภัย	- การก่อการร้าย / การติดโรคติดต่อ
4. ปัจจัยทางการเมือง	- สงคราม / ความไม่มั่นคงทางการเมือง / การประท้วง
5. เศรษฐกิจ	- เงินทุนบกพร่อง / อัตราการแลกเปลี่ยนสกุลเงิน / ราคาแก๊สและน้ำมันเพิ่มขึ้น / วิกฤตทางการเงิน / การขนส่ง / การพัฒนาการขนส่ง
6. เทคโนโลยี	- การให้ข้อมูลที่นำสมัย / มีระบบการจองในรูปแบบต่างๆ / มีโปรแกรมคอมพิวเตอร์ใหม่ ๆ

7. สังคมและประชากร - อายุและเพศ / ชีวิตครอบครัว / ตลาดใหม่และเก่า / เส้นทางใหม่ ๆ

Andrew Lepp, Heather Gibson (2003) ได้ทำการศึกษาเรื่องบทบาทของนักท่องเที่ยว และศึกษาการรับรู้ความเสี่ยงของนักท่องเที่ยวต่างประเทศ ซึ่งได้แบ่งเป็น 2 ประเภทดังนี้คือ 1) นักท่องเที่ยวที่แสวงหาความแปลกใหม่ 2) นักท่องเที่ยวที่ท่องเที่ยวในแหล่งที่คุ้นเคย โดยมีการแบ่งประเภทของความเสี่ยงออกเป็น 7 ประเภท ดังต่อไปนี้

1. สุขภาพ
2. ความไม่มั่นคงทางการเมือง
3. การก่อการร้าย
4. อาหารที่ไม่คุ้นเคย
5. การปิดกั้นทางวัฒนธรรม
6. กฎหมายในประเทศและศาสนา
7. อาชญากรรม

Jeff Wilks, Stewart Moore (2015) องค์การการท่องเที่ยวโลกมีมุมมองเกี่ยวกับความเสี่ยงเพื่อความปลอดภัย และการรักษาความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว ชุมชนและพนักงานการท่องเที่ยว ที่สามารถแบ่งความเสี่ยงออกเป็น 4 ประเภทคือ

1. มนุษย์และสถาบันสิ่งแวดล้อม
 - 1.1 การกระทำผิดที่พบบ่อย (ขโมย / ล้วงกระเป๋า / ทำร้ายร่างกาย / หลอกหลวง)
 - 1.2 การทำร้ายร่างกาย (การข่มขืนกระทำชำเรา)
 - 1.3 การก่ออาชญากรรม (การค้ำมนุษย์ / การขู่กรรโชก)
 - 1.4 การก่อการร้าย (การจี้เครื่องบิน / การประท้วง / การจับตัวประกัน)
 - 1.5 สงคราม ปัญหาทางการเมือง ศาสนา และสังคม
 - 1.6 ขาดการบริการให้ความคุ้มครองประชาชนและสถาบัน
2. หน่วยงานการท่องเที่ยวและหน่วยงานการค้าที่เกี่ยวข้อง
 - 2.1 สถานประกอบการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมีความปลอดภัยต่ำ
 - 2.2 มีการสุขาภิบาลที่ไม่ดี และไม่มีการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อความยั่งยืน
 - 2.3 ขาดเจ้าหน้าที่สำหรับการป้องกันอาชญากรรมที่ผิดกฎหมาย และการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

2.4 มีการทุจริตในการทำการค้า

2.5 การละเมิดสัญญา

2.6 พนักงานประทุษร้าย

3. ความเสี่ยงในการเดินทางท่องเที่ยวส่วนบุคคล

3.1 มีการเล่นกีฬาที่เสี่ยงอันตราย ขับรถอันตราย และการรับประทานอาหารและเครื่องดื่มที่ไม่ปลอดภัย

3.2 เดินทางท่องเที่ยวขณะที่ร่างกายไม่สมบูรณ์

3.3 มีปัญหาเกี่ยวกับกฎ หรือพฤติกรรมของคนในพื้นที่

3.4 มีการนำพาสิ่งผิดกฎหมายติดตัว เช่น ยาเสพติด

3.5 ไปท่องเที่ยวในพื้นที่อันตราย

3.6 ทำของสำคัญส่วนตัวหาย พกวีซ่า พาสปอร์ต กระเป๋าเดินทาง เป็นต้น

4. ความเสี่ยงด้านร่างกาย และสิ่งแวดล้อม

4.1 ไม่มีการเตรียมพร้อมทางด้านยาเพื่อการรักษาเบื้องต้น เช่น ยาแก้ปวดหัว ยาโรคกระเพาะ ยาแก้ท้องเสีย เป็นต้น

4.2 ไม่รู้ถึงลักษณะของภูมิอากาศในประเทศที่เดินทางไปท่องเที่ยว

4.3 ไม่ควรรับประทานอาหาร หรือน้ำที่มีการเตือนเกี่ยวกับสุขภาพ

4.4 ภัยธรรมชาติต่าง ๆ ที่สามารถเกิดขึ้นได้ทุกเมื่อ

2.1.8 ยานพาหนะในการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2558) ได้แบ่งประเภทการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศไทยไว้หลายรูปแบบทั้งทางบก ทางน้ำและทางอากาศ และได้แบ่งการเดินทางท่องเที่ยวออกเป็น 14 ประเภทดังต่อไปนี้

1. สายการบิน การขนส่งทางอากาศของไทยเจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว นับตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา ปัจจุบันมีสายการบินจากทั่วโลกแวะลงที่ท่าอากาศยานนานาชาติดอนเมือง และท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิเป็นจำนวนมาก ทำให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการบินที่สำคัญแห่งหนึ่ง ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิของประเทศไทยเป็น ท่าอากาศยานที่มีหอบังคับการบินที่สูงที่สุดในโลก ด้วยความสูงถึง 132.2 เมตร มีศักยภาพรองรับผู้โดยสารถึง 45 ล้านคนต่อปี รองรับเที่ยวบินได้ 76 เที่ยวบินต่อชั่วโมง และรองรับการขนส่งสินค้าทางอากาศได้ถึง 3 ล้านตันต่อปี ทดแทนท่าอากาศยานนานาชาติดอนเมืองที่เปิดใช้

งานมานานถึง 92 ปี ซึ่งปัจจุบันนี้ยังคงเปิดให้บริการสำหรับเที่ยวบินภายในประเทศของบางสายการบินเท่านั้น ปัจจุบันการเดินทางทางอากาศได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น และยังมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากมีสายการบินต้นทุนต่ำเปิดให้บริการเที่ยวบินทั้งภายในประเทศ และเที่ยวบินระหว่างประเทศหลายสายการบิน และประเทศไทยมีท่าอากาศยานรองรับเที่ยวบินต่างๆ เป็นจำนวนมากทั่วประเทศ เช่น ท่าอากาศยานนานาชาติเชียงใหม่ ท่าอากาศยานนานาชาติเชียงใหม่ ท่าอากาศยานนานาชาติภูเก็ต ท่าอากาศยานนานาชาติหาดใหญ่ ท่าอากาศยานนานาชาติอุดรธานี และท่าอากาศยานนานาชาติกระบี่ เป็นต้น

2. รถบริการรับส่งสนามบิน แอร์พอร์ตบัสที่ให้บริการจากท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ ไปยังจุดต่างๆ ทั่วกรุงเทพฯ มี 4 เส้นทาง คือ

1. สาย AE 1 สุวรรณภูมิ-สีลม (ทางด่วน)
2. สาย AE 2 สุวรรณภูมิ-บางลำภู (ทางด่วน)
3. สาย AE 3 สุวรรณภูมิ-ถนนวิฑู และสุวรรณภูมิ-สุขุมวิท 3 (นานาเหนือ)
4. สาย AE 4 สุวรรณภูมิ-หัวลำโพง(ทางด่วน) ค่าโดยสาร 150 บาท ตลอดสายทุกเส้นทาง

สำหรับในบริเวณท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ มีรถเวียน หรือ Shuttle Bus ให้บริการระหว่างศูนย์ขนส่งสาธารณะและอาคารผู้โดยสาร ฟรีตลอด 24 ชั่วโมง

3. รถประจำทาง ปัจจุบันบริการรถสาธารณะของไทยมีมาตรฐาน และมีความสะดวกสบายมากขึ้น รถโดยสารประจำทางในประเทศไทยส่วนมากทันสมัยและมีสภาพดี โดยเฉพาะรถของบริษัท ขนส่ง จำกัด (บขส.) ที่มีระบบการจัดการและการรักษาความปลอดภัยที่ได้มาตรฐาน ทำให้ผู้โดยสารอุ่นใจที่จะใช้บริการ นอกจากนี้ยังมีบริษัทเอกชนจำนวนมากที่ให้บริการเดินรถในเส้นทางต่างๆ ทั่วทุกภูมิภาค การแข่งขันทางธุรกิจทำให้บริษัทต่างๆ เหล่านี้ ต้องพัฒนาและรักษาคุณภาพของสินค้าและบริการอยู่ตลอดเวลา ทำให้ระบบขนส่งผู้โดยสารของประเทศมีคุณภาพมากขึ้น สำหรับการเดินทางไปยังภูมิภาคต่างๆ มีจุดขึ้นรถโดยสารหลักอยู่ที่กรุงเทพฯ คือ สถานีขนส่งผู้โดยสารกรุงเทพฯ (จตุจักร) หรือหมอชิต 2 สำหรับเส้นทางสายเหนือ ตะวันออกเฉียงเหนือ และตะวันออก สถานีขนส่งผู้โดยสารกรุงเทพฯ (ถนนบรมราชชนนี) หรือสายใต้ สำหรับเส้นทางสายใต้และตะวันตก และสถานีขนส่งเอกมัย ถนนสุขุมวิท สำหรับเส้นทางสายตะวันออก นอกจากนี้ยังมีจุดจอดรถของบริษัท ขนส่ง จำกัด และบริษัทเอกชนอื่นๆ อยู่ในเมืองต่างๆ ทั่วทุกภูมิภาค รถโดยสารประจำทางส่วนมากเป็นรถปรับอากาศขนาดใหญ่ ทั้งชั้นเดียว

และสองชั้น แต่ในบางเส้นทางที่มีระยะทางไม่ไกลนัก เช่น จังหวัดใกล้ๆ กรุงเทพฯ จะมีบริการรถตู้โดยสารของบริษัทเอกชนจอดให้บริการตามจุดต่างๆ ของกรุงเทพฯ ด้วย และในเขตจังหวัดต่างๆ นอกเขตกรุงเทพฯ ยังมีบริการรถโดยสารประจำทางของบริษัทเอกชนต่างๆ ทั้งรถปรับอากาศและรถไม่ปรับอากาศ และรถโดยสารชนิดอื่นๆ

4. รถเช่า ปัจจุบันมีบริษัทเอกชนเปิดให้บริการรถเช่า เพื่อการท่องเที่ยวอยู่ทั่วประเทศเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในเขตแหล่งท่องเที่ยวสำคัญๆ เพื่ออำนวยความสะดวกสำหรับผู้เดินทางและนักท่องเที่ยว ให้สามารถเดินทางและท่องเที่ยวได้แม้ไม่มีพาหนะส่วนตัวไปเอง เหมาะสำหรับผู้ที่ไม่ต้องการขับรถทางไกล หรือรถของตัวเองไม่อยู่ในสภาพที่พร้อมจะเดินทางไกล รถเช่ามีทั้งรถบัส รถตู้ (พร้อมคนขับ) รถยนต์รุ่นและยี่ห้อต่างๆ รถจักรยานยนต์ และรถจักรยาน โดยมีสัญญาเช่าทั้งแบบรายวัน รายสัปดาห์ และรายเดือน มีประกันภัยรถและผู้ขับขี่ให้ โดยมีราคาค่าเช่าแตกต่างกันไปตามชนิดรถและสภาพของรถ ตามแต่ละบริษัทกำหนด ในปัจจุบัน บริษัทรถเช่าขนาดใหญ่บางบริษัทยังมีบริการให้ผู้เช่าสามารถรับและคืนรถได้ต่างสาขา โดยผู้เช่าไม่จำเป็นต้องขับรถกลับไปคืนที่สาขาที่รับรถมา เพื่ออำนวยความสะดวกสบายให้นักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

5. รถแท็กซี่ ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลเป็นรถแท็กซี่มิเตอร์ คิดอัตราค่าโดยสารตามเกณฑ์ระยะทางร่วมกับเกณฑ์ระยะเวลา มีอัตราดังนี้

เกณฑ์ตามระยะทาง 2 กิโลเมตรแรก 35 บาท กิโลเมตรที่ 2-12 กิโลเมตรละ 4.50 บาท กิโลเมตรที่ 12-20 กิโลเมตรละ 5 บาท กิโลเมตรที่ 20 ขึ้นไป กิโลเมตรละ 5.50 บาท

เกณฑ์ตามระยะเวลา กรณีรถหยุดวิ่ง หรือเคลื่อนที่ได้ไม่เกิน 6 กิโลเมตร/ชั่วโมง คิดค่าโดยสารนาทีละ 1.25 บาท

นอกจากนี้ยังมีค่าบริการพิเศษเพิ่มเติม ในกรณีเรียกใช้บริการผ่านศูนย์วิทยุสื่อสาร คิดเพิ่ม 20 บาท/เที่ยว และกรณีเรียกจากท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิและท่าอากาศยานนานาชาติดอนเมือง ณ จุดที่บริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) กำหนดไว้ คิดเพิ่ม 50 บาท/เที่ยว และผู้โดยสารต้องจ่ายค่าทางด่วนเอง

สำหรับกรณีออกนอกเขตพื้นที่กำหนด จะใช้อัตราค่าโดยสารตามที่กำหนด หรือตกลงราคากันเองก็ได้ นอกจากนี้ในเขตจังหวัดใหญ่ๆ ตามภูมิภาคต่างๆ บางจังหวัด อาจมีบริการแท็กซี่ทั้งที่มีมิเตอร์และไม่มีมิเตอร์ด้วย เช่น แท็กซี่ในจังหวัดเชียงใหม่ สุราษฎร์ธานี สงขลา พัทธ เป็นต้น

6. รถไฟฟ้า BTS เป็นรถไฟฟ้าสายแรกของประเทศไทย เปิดให้บริการครั้งแรกเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2542 มี 2 เส้นทาง คือ สายสุขุมวิท ซึ่งได้รับชื่อพระราชทานว่า "รถไฟฟ้าเฉลิมพระเกียรติ 6 รอบ พระชนมพรรษา สาย 1" และสายสีลม ซึ่งได้รับชื่อพระราชทานว่า "รถไฟฟ้าเฉลิมพระเกียรติ 6 รอบ พระชนมพรรษา สาย 2" ระบบรถไฟฟ้า BTS เป็นระบบขนส่งมวลชนความจุสูงแบบมาตรฐานที่ใช้กันแพร่หลายในเมืองใหญ่ทั่วไป ใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าในการขับเคลื่อน วิ่งบนรางคู่ยกระดับ แยกทิศทางไปและกลับ โดยมีรางป้อนกระแสไฟฟ้าอยู่ด้านข้าง สามารถให้บริการแก่ผู้โดยสารได้มากกว่า 1,000 คน/ขบวน ในขณะที่การเดินทางโดยรถยนต์ ต้องใช้รถยนต์จำนวนมากถึง 800 คัน เพื่อขนส่งผู้โดยสารในจำนวนที่เท่ากัน

7. รถไฟฟ้าใต้ดิน MRT รถไฟฟ้ามหานครสายเฉลิมรัชมงคล หรือรถไฟฟ้า MRT ภายใต้การดูแลของบริษัท รถไฟฟ้ากรุงเทพ จำกัด มีเส้นทางเดินรถรวมระยะทาง 20 กิโลเมตร เป็นโครงการใต้ดินตลอดสาย มีสถานีทั้งหมด 18 สถานี ระยะห่างระหว่างสถานีโดยเฉลี่ย 1 กิโลเมตร โดยเส้นทางเริ่มต้นจากบริเวณหน้าสถานีรถไฟกรุงเทพ (หัวลำโพง) มุ่งหน้าไปทางทิศตะวันออกตามแนวถนนพระราม 4 ผ่านสามย่าน สวนลุมพินี จนกระทั่งตัดกับถนนรัชดาภิเษก เลี้ยวซ้ายไปทางทิศเหนือตามแนวถนนรัชดาภิเษก ผ่านหน้าศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ แยกโอסק แยกพระราม 9 แยกห้วยขวาง แยกรัชดาฯ-ลาดพร้าว เลี้ยวซ้ายไปตามถนนลาดพร้าว จนถึงปากทางห้าแยกลาดพร้าว เลี้ยวซ้ายเข้าถนนพหลโยธิน ผ่านหน้าสวนจตุจักร ตรงไปสิ้นสุดที่บริเวณสถานีรถไฟบางซื่อ

8. แอร์พอร์ตเรลลิงก์ โครงการแอร์พอร์ตเรลลิงก์ (AIRPORT RAIL LINK) ให้บริการการเดินทางระหว่างสถานีพญาไท ถึง สถานีสนามบินสุวรรณภูมิ ตลอดทั้งเส้นทางมี 8 สถานี ดังนี้ สถานีพญาไท สถานีราชปรารภ สถานีมักกะสัน สถานีรามคำแหง สถานีหัวหมาก สถานีบ้านทับช้าง สถานีลาดกระบัง สถานีสนามบินสุวรรณภูมิ มีบริการแบบเส้นทางด่วน และจอดทุกสถานีให้เลือกดังนี้ (1) เส้นทางด่วน สถานีมักกะสัน – สนามบินสุวรรณภูมิ ไม่แวะจอดสถานีอื่นๆระหว่างทาง ใช้เวลาเดินทางประมาณ 15 นาที (2) เส้นทางด่วน สถานีพญาไท – สนามบินสุวรรณภูมิ ไม่แวะจอดสถานีอื่นๆ ระหว่างทาง ใช้เวลาเดินทางประมาณ 20 นาที (3) เส้นทางธรรมดา สถานีพญาไท – สนามบินสุวรรณภูมิ จอดทุกสถานี ใช้เวลาเดินทางประมาณ 30 นาที เปิดให้บริการทุกวัน ระหว่างเวลา 06.00-24.00 น.

9. รถไฟ ปัจจุบันการรถไฟแห่งประเทศไทย (รฟท.) เปิดการเดินรถเป็นระยะทางรวมทั้งสิ้น 4,346 กิโลเมตร โดยมีศูนย์กลางอยู่ที่กรุงเทพฯ แยกเป็นเส้นทางต่างๆ ดังนี้

- 9.1 ทางสายเหนือ ถึงสถานีจังหวัดเชียงใหม่ ระยะทาง 751 กิโลเมตร
- 9.2 ทางสายใต้ ถึงสถานีสุโขทัย-โก-ลก จังหวัดนครราชสีมา ระยะทาง 1,143 กิโลเมตร
- 9.3 สถานีปาดังเบซาร์ มาเลเซีย ระยะทาง 974 กิโลเมตร
- 9.4 ทางสายตะวันออก ถึงสถานีอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ระยะทาง 255 กิโลเมตร และสถานีนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยอง ระยะทาง 200 กิโลเมตร
- 9.5 ทางสายตะวันออกเฉียงเหนือ ถึงสถานีอุบลราชธานี ระยะทาง 575 กิโลเมตร และสถานีท่าแร่ จังหวัดสกลนคร ระยะทาง 626.5 กิโลเมตร
- 9.6 ทางสายตะวันตก ถึงสถานีน้ำตก จังหวัดกาญจนบุรี ระยะทาง 194 กิโลเมตร
- 9.7 ทางสายแม่กลอง ช่วงวงเวียนใหญ่-มหาชัย จังหวัดสมุทรสาคร ระยะทาง 31 กิโลเมตร และช่วงบ้านแหลม-แม่กลอง จังหวัดสมุทรสงคราม ระยะทาง 34 กิโลเมตร

10. ตู้ตู้ หรือรถสามล้อเครื่อง ในประเทศไทย เกิดจากการนำรถสามล้อเครื่องกระบะ บรรทุกจากญี่ปุ่นเข้ามาดัดแปลง โดยเอามาต่อหลังคาเพิ่มสำหรับนั่งโดยสารและขนของได้ จากนั้น ก็วิวัฒนาการและพัฒนาเป็นรูปแบบต่างๆ จนปัจจุบันได้กลายเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของประเทศ ในสายตาคณะต่างชาติไปแล้ว ปัจจุบัน นอกจากคนไทยจะประกอบรถตู้ตู้ใช้ในประเทศได้เองแล้ว ยังมีการผลิตเพื่อส่งออกไปขายในประเทศต่างๆ เช่น อินเดีย ศรีลังกา สิงคโปร์ เป็นต้น สร้างรายได้ ให้กับประเทศปีละหลายร้อยล้านบาท และกลายเป็นเอกลักษณ์โดดเด่นที่ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยว ของไทยอีกด้วย สามล้อตู้ตู้มีบริการทั่วประเทศ โดยเฉพาะในเขตเมืองใหญ่ เป็นที่นิยมทั้งในหมู่ คนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว เพราะมีขนาดเล็ก ขับง่าย เคลื่อนตัวสะดวก ประหยัดเชื้อเพลิง และ บรรทุกของได้มากกว่ามอเตอร์ไซค์ ทั้งราคาค่าบริการก็ไม่แพง หารู้ไม่ว่า ปัจจุบันรถตู้ตู้เป็น รถที่ถูกจำกัดจำนวน โดยเมื่อปี พ.ศ. 2530 ทางราชการออกกฎหมายห้ามจดทะเบียนรถตู้ตู้รับจ้างเพิ่ม โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพฯ นนทบุรี และนครราชสีมา แต่อนุโลมให้กับรถตู้ตู้ส่วนบุคคลที่นำไป ประยุกต์ใช้งานเฉพาะอย่างได้ ทำให้ปัจจุบันมีรถตู้ตู้ที่วิ่งอยู่บนท้องถนนในกรุงเทพฯ รวมกัน ประมาณ 7,400 คันเท่านั้น และรวมทั่วประเทศมีประมาณ 3 หมื่นกว่าคัน

11. เรือโดยสาร การคมนาคมทางน้ำเป็นการขนส่งที่มีราคาถูกที่สุด ส่วนมากใช้ขนส่ง สินค้าที่มีน้ำหนักมากและไม่ต้องการความเร็วมาก ประเทศไทยมีท่าเรือหลัก คือ ท่าเรือกรุงเทพ (คลองเตย) และท่าเรือแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี สำหรับการเดินทางโดยเรือในเขตกรุงเทพฯ มี บริการเรือด่วนเจ้าพระยา รับ-ส่งผู้โดยสารตลอดเส้นทางเดินทางเรือในแม่น้ำเจ้าพระยา จำนวน 34 ท่าเรือ โดยแยกออกเป็น 4 สาย คือ

- 11.1 เรือด่วนประจำทาง จอดรับส่งผู้โดยสารจำนวน 34 ท่าเรือ
- 11.2 เรือด่วนพิเศษธงส้ม จอดรับส่งผู้โดยสารจำนวน 19 ท่าเรือ
- 11.3 เรือด่วนพิเศษธงเหลือง จอดรับส่งผู้โดยสารจำนวน 11 ท่าเรือ
- 11.4 เรือด่วนพิเศษธงฟ้า จอดรับส่งผู้โดยสารจำนวน 3 ท่าเรือ

นอกจากนี้ยังมีบริการเรือโดยสารข้ามฟากบริเวณท่าช้าง ท่าพระจันทร์ ท่าเตียน ท่าเทเวศร์ ท่าคลองสาน ท่าสี่พระยา ฯลฯ และมีบริการเรือหางยาวโดยสารแล่นตลอดลำคลองแสนแสบ คลองลาดพร้าว คลองบางกอกน้อย และคลองต่างๆ ด้วย

12. มอเตอร์ไซค์ การเดินทางด้วยรถมอเตอร์ไซค์นั้นเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวหลายๆ คน เนื่องจากจะได้ชื่นชมบรรยากาศระหว่างการเดินทาง ตื่นเต้นเร้าใจ และยังประหยัดน้ำมันอีกด้วย หากคุณมีรถมอเตอร์ไซค์อยู่แล้ว ก็สามารถเดินทางได้ทันที ไม่ต้องเตรียมตัวอะไรมากนัก นอกจากการวางแผนเส้นทาง และเติมน้ำมันไว้เต็มถัง ส่วนผู้ที่ไม่มีรถมอเตอร์ไซค์เป็นของตนเอง ก็สามารถติดต่อเช่ารถได้จากบริษัทเช่าทั่วไป ราคาแตกต่างกันไปตามแต่ประเภทของรถ และเครื่องยนต์ แต่นั่นคุณก็จะสามารถท่องเที่ยวได้อย่างอิสระตามที่คุณต้องการ

13. จักรยาน ปัจจุบันการเดินทางท่องเที่ยวโดยใช้จักรยานเป็นอีกทางเลือกหนึ่ง ที่เป็นที่นิยมในหมู่นักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบการท่องเที่ยวแบบผจญภัยและรักษาสีสิ่งแวดล้อม เพราะจักรยานเป็นพาหนะที่ไม่มีควันพิษและสิ่งตกค้างอื่นๆ จึงไม่สร้างมลภาวะและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ทั้งยังไม่ส่งเสียงดัง มีระบบกลไกที่ไม่ซับซ้อน และเข้าถึงได้แทบทุกสภาพพื้นที่โดยไม่ต้องการเชื้อเพลิง ผู้ใช้จึงสามารถสัมผัสกับธรรมชาติได้อย่างใกล้ชิด โดยไม่ต้องเป็นกังวลเรื่องความห่างไกลความเจริญ เป็นกิจกรรมท่องเที่ยวประเภทอนุรักษ์ธรรมชาติที่ดีอีกอย่างหนึ่ง ที่ผู้ใช้ได้ประโยชน์ทั้งจากการออกกำลังกายและการท่องเที่ยวไปพร้อมๆ กัน นับตั้งแต่เกิดภาวะราคาน้ำมันสูงและภาวะโลกร้อน ทั่วโลกก็กลับมาให้ความสำคัญกับการใช้จักรยานเป็นพาหนะมากขึ้น รวมถึงประเทศไทยด้วย ปัจจุบันในประเทศไทยมีการสร้างทางสำหรับจักรยานควบคู่ไปกับทางสำหรับรถยนต์มากขึ้น ทั้งในเขตเมืองใหญ่ๆ เช่น กรุงเทพฯ และเมืองท่องเที่ยวต่างๆ ไปจนถึงเมืองขนาดเล็กทั่วประเทศ มีการตั้งกลุ่มและชมรมต่างๆ ในหมู่ผู้รักการขี่จักรยานมากขึ้นในทุกภูมิภาคของประเทศ รวมทั้งมีการจัดขี่จักรยานท่องเที่ยวตามเส้นทางต่างๆ ทั้งระยะใกล้และระยะไกลทั่วประเทศมากขึ้นด้วย

14. รถบ้าน สำหรับผู้ที่ชื่นชอบการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการท่องเที่ยวธรรมชาติ หรือผู้ที่ต้องเดินทางไกลบ่อยๆ ที่ไม่อยากเสียค่าที่พักและไม่ต้องการความเร่งด่วนมากนัก มอเตอร์โฮม หรือที่เรียกกันว่ารถบ้าน หรือโฮมคาร์ (Home Car) หรือแคมป์ปิ้งคาร์ (Camping Car) ที่รวบรวมสิ่ง

อำนวยความสะดวกต่างๆ จากชีวิตในบ้าน ทั้งเตียงนอน ห้องน้ำ โต๊ะอาหาร เครื่องปรับอากาศ เต่า ไมโครเวฟ และตู้เย็น มาไว้บนรถ เพื่อให้การเดินทางด้วยรถเป็นเสมือนบ้านเคลื่อนที่ได้ ก็นับเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่น่าสนใจ เพราะนอกจากจะใช้เป็นยานพาหนะแล้ว ยังเป็นที่พักอาศัยหรือเป็นสถานที่ทำงานส่วนตัวเคลื่อนที่ได้อีกด้วย ปัจจุบันประเทศไทยมีบริษัทเอกชนที่ให้บริการเช่าและขายรถมอเตอร์โฮมอยู่บ้าง ทั้งแบบรถใหญ่ขนาดรถบัส และแบบขนาดเล็กที่ดัดแปลงจากรถกระบะ แต่ยังมีจุดจอดพักรถที่สามารถต่อน้ำประปาและไฟฟ้ามาใช้งานภายในรถได้เพียงไม่กี่แห่ง เช่น ที่รีสอร์ทของเอกชนใกล้เขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ แต่ในอนาคตน่าจะมีสถานที่แบบนี้เพิ่มมากขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้ใช้รถประเภทนี้

การคมนาคมขนส่ง หมายถึง การไปมาติดต่อกันระหว่างท้องถิ่นต่าง ๆ เริ่มจากระหว่างหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัดและประเทศ

1. การคมนาคมทางบก ได้แก่ ทางรถไฟ และทางรถยนต์
2. การคมนาคมทางน้ำ ได้แก่ ทางแม่น้ำลำคลอง และชายฝั่งทะเล
3. การคมนาคมทางอากาศ ได้แก่ ทางเครื่องบินทั้งภายในประเทศ และระหว่างประเทศ

2.1.9 การคมนาคมทางรถไฟ

ใช้ขนส่งผู้โดยสารและสินค้าที่มีน้ำหนักมากและไม่ต้องการความรวดเร็ว ประเทศไทยมีเส้นทางรถไฟสายใหญ่ หรือเรียกว่า สายประธานอยู่ 4 สาย แต่ละสายแยกออกไปอีก รวมกันแล้วยาวประมาณ 3,765 กิโลเมตร

1. สายเหนือ เริ่มจากสถานีหัวลำโพง กรุงเทพมหานคร ไปสิ้นสุดปลายทางที่สถานีเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ คิดเป็นระยะทาง 751 กิโลเมตร

2. สายตะวันออกเฉียงเหนือ เริ่มจากสถานีหัวลำโพง กรุงเทพมหานคร ไปถึงจังหวัดนครราชสีมา แล้วสายหนึ่งไปทางจังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และสิ้นสุดที่สถานีวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี คิดเป็นระยะทาง 575 กิโลเมตร อีกสายหนึ่ง แยกไปจังหวัดขอนแก่น อุดรธานี และสิ้นสุดที่สถานีหนองคาย จังหวัดหนองคาย ถือเป็นระยะทาง 624 กิโลเมตร

3. สายใต้ เริ่มจากสถานีหัวลำโพง กรุงเทพมหานคร ถึงสถานีปาดังเบซาร์ จังหวัดสงขลา และจากสถานีชุมทางหาดใหญ่ก่อนถึงสถานีปาดังเบซาร์ มีทางรถไฟต่อไปถึงสถานีสุไหงโก-ลก จังหวัดนราธิวาส เป็นระยะทาง 1,159 กิโลเมตร

4. สายตะวันออกหรือสายอรัญประเทศ เริ่มจากสถานีหัวลำโพง กรุงเทพมหานคร ผ่าน จังหวัดฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี สิ้นสุดที่พรมแดนไทย และประเทศสาธารณรัฐกัมพูชาประชาธิปไตย ที่สถานีอรัญประเทศ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดปราจีนบุรี คิดเป็นระยะทาง 255 กิโลเมตร

2.1.10 การคมนาคมทางรถยนต์/ถนน

การคมนาคมขนส่งทางรถยนต์โดยทางถนน หรือทางหลวงในประเทศไทย แบ่งออกเป็น 7 ประเภท

1. ทางหลวงแผ่นดิน หมายถึง ถนนที่มีความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจ การปกครองและการป้องกันประเทศ เช่น ถนนพหลโยธิน ถนนมิตรภาพ ถนนเพชรเกษม และถนนสุขุมวิท
2. ทางหลวงจังหวัด ได้แก่ ถนนที่เชื่อมระหว่างศาลากลางจังหวัดกับอำเภอหรือสถานที่สำคัญของจังหวัดนั้น ๆ
3. ทางหลวงชนบท เป็นถนนที่ใช้ติดต่อระหว่างอำเภอ ตำบล และหมู่บ้านของอำเภอ
4. ทางหลวงเทศบาล คือ ถนนที่ใช้เป็นทางคมนาคมติดต่อภายในเขตเทศบาล
5. ทางหลวงสุขาภิบาล เป็นทางหลวงที่สุขาภิบาลดำเนินการก่อสร้างและบำรุงรักษาใช้ติดต่อระหว่างอำเภอ ตำบล และหมู่บ้านในเขตสุขาภิบาล
6. ทางหลวงสัมปทาน หมายถึง ถนนที่เอกชนได้รับอนุญาตจากรัฐบาล ได้สร้างขึ้นเพื่อการคมนาคม หรือเพื่อการอุตสาหกรรม
7. ทางหลวงพิเศษ เป็นทางหลวงที่สร้างได้มาตรฐาน เพื่อให้การจราจรผ่านไปได้อย่างตลอด และรวดเร็วเป็นพิเศษ เช่น สายธนบุรี-ปากท่อ

2.1.11 การคมนาคมทางอากาศ

1. สายการบินภายในประเทศ ดำเนินการโดยบริษัทการบินไทย จำกัด ซึ่งเป็นของรัฐบาล รับบริการขนส่งผู้โดยสาร พัสตภัณฑ์ ระหว่างจังหวัดที่สำคัญภายในประเทศและประเทศใกล้เคียง คือ ปีนัง และเวียงจันทน์ สนามบินต่างจังหวัดที่มีพื้นผิวทางวิ่งมาตรฐาน ได้แก่ เชียงใหม่ นครราชสีมา อุบลราชธานี อุตรธานี พิษณุโลก ขอนแก่น ลำปาง เชียงราย แม่สอด ตรัง นครพนม แม่ฮ่องสอน แม่สะเรียง ปัตตานี ภูเก็ต และหาดใหญ่

2. สายการบินระหว่างประเทศ ดำเนินการโดยบริษัทการบินไทย (Thai International) ทำการบินติดต่อระหว่างประเทศไทยกับประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียตะวันออก เอเชียใต้ ยุโรป ออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา และกำลังขยายต่อไปอีก

2.1.12 การคมนาคมทางน้ำ ทางทะเล และมหาสมุทร

การขนส่งชายฝั่งทะเล ได้แก่ การขนส่งสินค้า และผู้โดยสารระหว่างกรุงเทพฯกับ จังหวัดที่ตั้งอยู่ตามชายฝั่งทะเลทางด้านตะวันออกและตะวันตกของภาคใต้ มีท่าเรือขนาดเล็กตั้งอยู่ตามชายฝั่งของจังหวัดต่าง ๆ เช่น ท่าเรือจังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี สงขลา เป็นต้น ท่าเรือเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นร่อนน้ำ การเดินเรือขึ้นเงิน ต้องมีการขุดลอก เช่น ท่าเรือกันตัง จังหวัดตรัง

การขนส่งทางมหาสมุทร หมายถึง การขนส่งทางเรือระหว่างประเทศ ผ่านมหาสมุทร ซึ่งต้องอาศัยเรือขนาดใหญ่มาก การขนส่งทางมหาสมุทรของไทยยังมีความเจริญน้อย สินค้าเข้าและสินค้าออก ส่วนใหญ่ใช้ขนส่งโดยเรือสินค้าของชาวต่างประเทศ และใช้ท่าเรือกรุงเทพ (คลองเตย) เป็นที่ขนถ่ายสินค้า บริษัทเดินเรือของไทยทั้งของรัฐ และเอกชน มีบริษัทใหญ่ ๆ อยู่ประมาณ 4 บริษัท ประกอบด้วยเรือพาณิชย์ขนาดเล็ก และทำการขนส่งสินค้าในระยะทางสั้น ๆ เช่น ระหว่างไทยกับญี่ปุ่น ไทยกับสิงคโปร์ เป็นต้น

2.1.13 อาชญากรรมที่อันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว

สำนักกฎหมายสรรพเนติ (ทนายกาญจน์, 1 เมษายน 2556) ได้กล่าวถึงความหมายของกฎหมายอาญาไว้ว่ามีการแบ่งออกเป็น 2 ประเภท

1. คดีความผิดอาญาต่อแผ่นดิน หมายความว่า คดีความผิดที่กระทบต่อสังคมส่วนรวม

ถือว่ารัฐเป็นผู้เสียหาย ดังนั้น ผู้ที่ได้รับผลเสียหายจากความผิดอาญาดังกล่าวไม่อาจที่จะเข้าไปดำเนินคดีเองได้ หรือแม้จะไม่คิดใจเอาความ คดีก็ยังไม่ยุติ ต้องดำเนินคดีฟ้องผู้กระทำความผิดจนถึงที่สุด ตัวอย่างเช่น ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย หรือความผิดฐานข่มขืนโดยประมาท เป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัสหรือตาย แม้ภายหลังเกิดเหตุผู้เสียหายจะไม่คิดใจดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดต่อไปแล้ว จะเนื่องด้วยได้รับการชดเชยค่าเสียหายหรือสงสารก็ตาม คดีความก็ยังไม่ยุติ รัฐยังต้องดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดต่อไป จนถึงที่สุดของกระบวนการตามกฎหมาย เพราะว่าคดีดังกล่าวเป็นคดีความผิดอาญาต่อแผ่นดิน ส่วนศาลจะลงโทษมากน้อยเพียงใดนั้น ก็แล้วแต่พฤติการณ์ของคดีแต่ละคดีๆ ไป ซึ่งการที่ผู้เสียหายได้รับการชดเชยค่าเสียหายและไม่คิดใจดำเนินคดีต่อไป ศาลก็อาจใช้ดุลพินิจในการลงโทษสถานเบา หรือรอการลงโทษให้แก่จำเลย เป็นต้น

2. คดีความผิดยอมความได้ หมายความว่า คดีความผิดที่ผู้เสียหายได้รับความเดือดร้อน

หรือเสียหายโดยตรง สังคมไม่ได้รับผลกระทบ หรือเดือดร้อนจากการกระทำผิดนั้นด้วย ดังนั้น ผู้เสียหายจึงมีสิทธิ์เข้าดำเนินคดีได้เอง หรือมอบให้รัฐดำเนินคดีแทนก็ได้ และมีสิทธิ์ยุติคดีเมื่อใดก็ได้

ได้ ไม่ว่าจะด้วยการถอนคำร้องทุกข์ถอนฟ้อง หรือตกลงประนีประนอมยอมความก็ตาม ตัวอย่างเช่น ความผิดฐานหมิ่นประมาท, ความผิดฐานข่มขืน, ความผิดฐานฉ้อโกงหรือโกงเจ้าหนี้ ผู้เสียหายมีสิทธิที่จะฟ้องร้องคดีเอง หรือร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงานตำรวจให้ดำเนินคดีแก่ผู้กระทำผิดก็ได้ และไม่ว่าคดีจะดำเนินไปแล้วเพียงใด หากผู้เสียหายต้องการยุติคดีเนื่องจากการชดเชยค่าเสียหายหรือสงสาร ก็สามารถทำได้ตลอดเวลาจนกว่าคดีจะถึงที่สุด เป็นต้น

3. ความผิดอันยอมความได้ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า คดีความผิดต่อส่วนตัว จะมีบทบัญญัติของกฎหมายระบุไว้ชัดเจนว่าเป็นความผิดอันยอมความได้ ดังนั้น หากความผิดฐานใดไม่มีบทบัญญัติระบุว่าเป็นความผิดอันยอมความได้ ก็ต้องถือว่าเป็นความผิดอาญาต่อแผ่นดิน

นอกจากนี้ หากเป็นคดีความผิดอันยอมความได้ กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของผู้เสียหายที่จะต้องรับร้องทุกข์ กล่าวโทษภายในกำหนด ๓ เดือน นับแต่วันที่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด มิฉะนั้นถือว่าขาดอายุความ ไม่สามารถดำเนินคดีแก่ผู้กระทำผิดได้ (แต่เมื่อผู้เสียหายร้องทุกข์ภายในกำหนด ๓ เดือนแล้ว อายุความก็จะนับตามอายุความปกติ)

4. คดีความผิดลหุโทษ หมายความว่า ความผิดที่มีโทษเล็กน้อย ซึ่งมีอัตราโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับเช่นว่ามานี้ด้วยกัน และด้วยเหตุเป็นความผิดมีอัตราโทษเล็กน้อย จึงมีกระบวนการพิจารณาพิเศษ ได้แก่ ความผิดลหุโทษแม้กระทำโดยไม่มีเจตนาก็เป็นความผิด เว้นแต่ตามบทบัญญัติความผิดนั้น จะมีความบัญญัติให้เห็นเป็นอย่างอื่น ส่วนผู้พยายามกับผู้สนับสนุนกระทำความผิดลหุโทษ แม้มีความผิดก็ไม่ต้องรับโทษ ตัวอย่างเช่น คดีความผิดฐานดูหมิ่นผู้อื่นซึ่งหน้า กฎหมายกำหนดโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท และความผิดฐานเสพสุราหรือของเมา จนเป็นเหตุให้ตนเมาประพฤตินุญวายหรือครองสติไม่ได้ ขณะอยู่ในถนนสาธารณะหรือสาธารณสถาน กฎหมายกำหนดโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท ดังนั้น คดีดังกล่าวจึงเป็นคดีลหุโทษ เป็นต้น

ความผิดอันยอมความได้ตามประมวลกฎหมายอาญามีดังนี้

ม.๒๗๒ เอาชื่อหรือยี่ห้อในทางการค้าของผู้อื่นมาใช้

ม.๒๗๖ วรรคแรก ข่มขืนกระทำชำเราธรรมดา

ม.๒๗๘ กระทำอนาจาร(มิได้เกิดต่อหน้าธารกำนัล, ไม่ได้รับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย, ไม่เป็นการกระทำแก่ผู้สืบสันดาน ศิษย์ซึ่งอยู่ในความดูแลหรือผู้อยู่ในความปกครอง)

ม.๒๘๔ พาหญิงไปเพื่อการอนาจาร

ม.๒๐๕ วรรคแรก ทำให้เสื่อมเสียเสรีภาพ

- ม.๓๑๐ วรรคแรก หน่วงเหนี่ยวกักขังผู้อื่น
- ม.๓๑๑ หน่วงเหนี่ยวกักขังผู้อื่นโดยประมาท
- ม.๓๒๒ เปิดเผยความลับในจดหมาย โทรเลข
- ม.๓๒๓ เปิดเผยความลับของผู้อื่นที่รู้มาโดยหน้าที่
- ม.๓๒๔ เปิดเผยความลับในทางอุตสาหกรรมหรือวิทยาศาสตร์
- ม.๓๒๖ หมิ่นประมาทคนเป็น
- ม.๓๒๗ หมิ่นประมาทคนตาย
- ม.๓๒๘ หมิ่นประมาทด้วยการโฆษณา
- ม.๓๔๑ นื้อโกงธรรมดา
- ม.๓๔๒ นื้อโกงประกอบด้วยเหตุพิเศษ
- ม.๓๔๔ หลอกลวงคนให้ไปทำงาน
- ม.๓๔๕ สั่งซื้ออาหารหรือเข้าพักในโรงแรมโดยไม่มีเงิน
- ม.๓๔๖ ชักจูงให้เด็กเบาปัญญาขายของโดยเสียเปรียบ
- ม.๓๔๗ นื้อโกงในเรื่องประกันวินาศภัย
- ม.๓๔๘ นื้อโกงเจ้าหนี้จำนำ
- ม.๓๕๐ นื้อโกงเจ้าหนี้ธรรมดา
- ม.๓๕๒ ยักยอกทรัพย์ธรรมดา
- ม.๓๕๓ ยักยอกทรัพย์ในฐานะเป็นผู้จัดการทรัพย์แทนเขา
- ม.๓๕๔ ยักยอกทรัพย์ในฐานะเป็นผู้จัดการทรัพย์ตามคำสั่งศาล
- ม.๓๕๕ ยักยอกทรัพย์เก็บตก
- ม.๓๕๘ ทำให้เสียทรัพย์ตามธรรมดา
- ม.๓๕๙ ทำให้เสียทรัพย์ชนิดพิเศษ
- ม.๓๖๒ บุกรุกตามธรรมดา
- ม.๓๖๓ บุกรุกโดยย้ายเครื่องหมายอสังหาริมทรัพย์
- ม.๓๖๔ เข้าไปซ่อนตัวในอาคารคนอื่น

ความผิดอาญาที่นอกเหนือจากที่กล่าวมานี้ ที่กฎหมายให้เป็นความผิดที่ขอมความกันได้

เมื่อผู้เสียหายและผู้ต้องหาเป็นญาติกันตาม ม.๓๑

- ม.๓๓๔ ลักทรัพย์ธรรมดา

ม.๓๓๕ ลักทรัพย์ประกอบเหตุพิเศษ(เหตุฉกรรจ์)

ม.๓๓๖ วรรคแรก วังราวทรัพย์ตามธรรมดา

ม.๓๕๗ รับของโจร

ม.๓๖๐ ทำให้เสียทรัพย์ที่มีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์เสียหาย

สำนักงานการท่องเที่ยว และกีฬาจังหวัดชลบุรี เขตท้องที่จังหวัดสมุทรปราการ ได้มีการนำเสนอข้อมูลที่เป็นความรู้ของสำนักแก้ไขปัญหาคาการหลอกลวงและช่วยเหลือนักท่องเที่ยว กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา ที่ได้กล่าวถึง อาชญากรรม ไว้ใน คู่มือการจัดการภัยธรรมชาติและอาชญากรรมสำหรับนักท่องเที่ยว(2558) ว่า

อาชญากรรม คือการกระทำผิดทางอาญา ซึ่งเป็นปัญหาของสังคมอย่างหนึ่งที่มีผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยการกระทำผิดทางอาญานั้น ได้กระทำขึ้นโดย “อาชญากร” เช่น การฆ่าคนตาย การทำร้ายร่างกาย การข่มขืนกระทำชำเรา การลักทรัพย์ การวิ่งราวทรัพย์ และการปล้นทรัพย์ เป็นต้น

ปัจจุบันปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวมากที่สุดคือ อาชญากรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน ซึ่งคดีฉ้อโกงการหลอกลวง และการเอาเปรียบ มีสถิติสูงสุด เมื่อเปรียบเทียบกับ การกระทำผิดต่อทรัพย์สินในลักษณะอื่นๆ เราสามารถแบ่งปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวได้เป็น 2 ประเภทหลักๆคือ

1. การกระทำผิดที่เป็นความผิดตามกฎหมายอาญา เช่น การประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน ของนักท่องเที่ยวโดยตรง

2. การดำเนินการที่ไม่เป็นธรรมต่างกับนักท่องเที่ยว เช่น การหลอกลวง การเอาเปรียบ การไม่ใส่ใจกับมาตรฐานของสินค้าและบริการ ซึ่งปัญหาประเภทนี้เป็นปัญหาที่ทำให้เกิดความเสียหาย ต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก

รูปแบบการหลอกลวงที่เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยว ในประเทศไทยมากที่สุด 5 อันดับแรกได้แก่

1. การจำหน่ายสินค้าหรือค่าบริการในราคาที่แพงกว่าคนไทยหรือคนท้องถิ่น เช่น ค่าอาหาร, ค่าโดยสาร และค่าเข้าชมสถานที่ต่างๆ เป็นต้น

2. การจำหน่ายสินค้าหรือค่าบริการในราคาที่แพงกว่าความเป็นจริง ซึ่งจะจำหน่ายหรือให้บริการกับนักท่องเที่ยวต่างชาติเท่านั้น เช่น ร้านค้าของที่ระลึก

3. การให้บริการนักท่องเที่ยวโดยขาดมาตรฐาน เช่น ห้องพัก

4. การคิดค่าเสียหายจากนักท่องเที่ยวเกินความเป็นจริง เช่น การคิดค่าเสียหายจากการเช่ายานพาหนะต่างๆ

5. การเปลี่ยนแปลงรายการนำเที่ยวให้ผิดจากที่โฆษณาไว้

ปัญหาการหลอกลวงที่เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยว ในประเทศไทยมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่

1. ปัญหาการหลอกลวง ให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติซื้ออัญมณีที่ไม่ได้คุณภาพ หรือมีราคาแพงเกินจริง

2. ปัญหาผู้ประกอบการเรือเจ็ทสกี เรียกเก็บค่าเสียหายจากนักท่องเที่ยวในราคาที่แพงเกินจริง หรือข่มขู่เรียกค่าเสียหายจากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

3. ปัญหาผู้ประกอบการรถรับจ้างสาธารณะ (แท็กซี่ป้ายดำ) เรียกเก็บค่าบริการจากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในราคาที่แพงเกินจริง

พ.ต.ท.สุพจน์ มัจฉา สวป.สภ.พาน(7 ธันวาคม 2552) ได้ให้ความหมายของ "คดีอาญา 5 กลุ่ม" ไว้ว่า "คดีอาญา 5 กลุ่ม" นี้นำมาใช้สมัยที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็น "กรมตำรวจ" และสังกัดอยู่กับ "กระทรวงมหาดไทย" โดยในครั้งนั้น (ไม่สามารถค้นหาหลักฐานที่แน่นอนได้ว่าเป็นปี หรือ พ.ศ.ใด) ได้กำหนดให้มีการแบ่งคดีอาญาที่เกิดขึ้น เพื่อประสิทธิภาพในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม รวมไปถึงผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจออกเป็น 5 กลุ่มด้วยกัน โดยนำเฉพาะเรื่องสำคัญๆ ที่ส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยในสังคมและประชาชนเป็นเกณฑ์ สำหรับคดีอาญาที่แบ่งออกเป็นกลุ่มๆ นั้นมีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มที่ 1 เป็นคดีประเภทอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ ซึ่งประกอบไปด้วยความผิดในข้อกล่าวหาดังต่อไปนี้

1. ฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา
2. ปล้นทรัพย์
3. ชิงทรัพย์ (ทั้งได้รับบาดเจ็บและไม่บาดเจ็บ)
4. วางเพลิง
5. ลักพาเรียกค่าไถ่

กลุ่มที่ 2 เป็นคดีประเภทที่เกี่ยวกับชีวิต ร่างกายและเพศ ซึ่งประกอบไปด้วยความผิดในข้อกล่าวหาดังต่อไปนี้

1. ฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา

2. ฆ่าผู้อื่นโดยไม่เจตนา
3. กระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย
4. พยายามฆ่า
5. ทำร้ายร่างกาย
6. ข่มขืนกระทำชำเรา

กลุ่มที่ 3 เป็นคดีประเภทที่เกี่ยวกับทรัพย์ ซึ่งประกอบไปด้วยความผิดในข้อกล่าวหา
ดังต่อไปนี้

1. ลักทรัพย์
2. ฉ้อทรัพย์
3. ริบเอาทรัพย์
4. กรรโชกทรัพย์
5. ชิงทรัพย์ (ทั้งได้รับบาดเจ็บและไม่บาดเจ็บ)
6. ปล้นทรัพย์
7. รับของโจร
8. ทำให้เสียทรัพย์

กลุ่มที่ 4 เป็นคดีประเภทคดีที่น่าสนใจ ซึ่งประกอบไปด้วยความผิดในข้อกล่าวหา
ดังต่อไปนี้

1. โจรกรรมรถจักรยานยนต์
2. โจรกรรมรถยนต์
3. โจรกรรมโค-กระบือ
4. โจรกรรมเครื่องมือการเกษตร
5. ปล้น-ชิงทรัพย์รถยนต์โดยสาร
6. ปล้น-ชิงทรัพย์รถแท็กซี่
7. ข่มขืนและฆ่า
8. ลักพาเรียกค่าไถ่
9. หนีโจกทรัพย์
10. ยักยอกทรัพย์

กลุ่มที่ 5 เป็นคติประเภทที่รัฐเป็นผู้เสียหาย ซึ่งประกอบไปด้วยความผิดในข้อกล่าวหาดังต่อไปนี้

1. พ.ร.บ.อาวุธปืน แบ่งเป็น - อาวุธปืนธรรมดา - อาวุธปืนสงคราม - วัตถุระเบิด
2. พ.ร.บ.การพนัน แบ่งเป็น - การพนันทั่วไป - การพนันสลากกินรวบ
3. พ.ร.บ.ยาเสพติด แบ่งเป็น - เฮโรอีน - ฝิ่น - กัญชา - สารระเหย - ยาบ้า - พืชกระท่อม
4. พ.ร.บ.ปรามการค้าประเวณี
5. พ.ร.บ.สถานบริการ
6. พ.ร.บ.โรงแรม
7. มีหรือเผยแพร่วัตถุลามกอนาจาร

2.1.14 โรคภัยไข้เจ็บ

มุสลิมไทย โปส (2558) ได้บอกความหมายของโรคติดต่อไว้ว่า การที่ชีวิตมนุษย์ดำรงอยู่ได้อย่างปกติสุข แสดงถึงความสมดุลย์ของร่างกายและจิตใจ ที่เกิดจากพฤติกรรมที่ถูกต้องและเหมาะสม ได้แก่ รับประทานอาหารที่มีคุณภาพ ได้สัดส่วน ในปริมาณที่พอเหมาะ ออกกำลังกายตามสมควร จับถ่ายได้เป็นเวลา พักผ่อนอย่างเพียงพอ อาศัยอยู่ในที่มีอากาศบริสุทธิ์ และอุณหภูมิที่เหมาะสม ทำจิตใจให้เบิกบานอยู่เสมอ และพฤติกรรมอื่น ๆ อีกที่มีความพอเหมาะไม่มากหรือน้อยเกินไป ขณะเดียวกัน หากมนุษย์มีพฤติกรรมใด ๆ ที่ไม่เหมาะสมจะทำให้เกิดการเสียสมดุลย์ส่งผลกระทบต่ออวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ทำให้เกิดอาการเจ็บป่วยขึ้น รวมทั้งอาจทำให้ภูมิคุ้มกันโรคของร่างกายลดลง จุลินทรีย์ที่มีอยู่โดยทั่วไป จะสามารถเข้าสู่โจมตี ทำให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บขึ้น (ซึ่งในภาวะที่ร่างกายแข็งแรง เชื้อโรคเหล่านี้ไม่สามารถทำอันตรายต่อร่างกายได้)

โรคติดต่อ คือ โรคที่สามารถถ่ายทอด ติดต่อกันได้ระหว่างบุคคล โดยมีเชื้อจุลินทรีย์ต่าง ๆ เป็นสาเหตุของโรค ได้แก่ วัณโรค กามโรค โรคเรื้อน อหิวาตกโรค โรคเอดส์ เป็นต้น แม้ว่าเชื้อโรคจะเป็นตัวก่อเหตุ แต่พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของมนุษย์ก็เป็นปัจจัยร่วมที่สำคัญ

ทางติดต่อของเชื้อโรคทางมุสลิมไทย โปส ได้แบ่งออกไว้เป็น 5 ประเภทด้วยกันดังต่อไปนี้

1. ทางการหายใจหรือสูดดม นับว่าเป็นทางที่สำคัญที่สุด ผู้ป่วยจะปล่อยเชื้อโรคออกมา กับน้ำมูก น้ำลาย เสมหะ โดยการไอหรือจาม เกิดเป็นละอองฝอยกระจายอยู่ในอากาศ ถ่ายทอดให้ผู้อื่นโดยการสูดดมละอองเชื้อโรคเข้าไป ทำให้ติดเชื้อป่วยเป็นโรค ตัวอย่างเช่น วัณโรค ไข้หวัด ไข้หวัดใหญ่ ไข้อยติบ ไอกรน และหัด เป็นต้น

2. ทางการกิน โดยการกินอาหารหรือน้ำดื่มที่มีเชื้อโรคปนเปื้อน เชื้อโรคจะเข้าไปเพิ่มจำนวนในลำไส้ ออกมากับอุจจาระแล้วปนเปื้อนกับอาหารหรือเครื่องดื่ม ติดต่อสู่ผู้อื่นต่อไป ตัวอย่างเช่น อหิวาตกโรค บิด ไข้ไทฟอยด์หรือไข้รากสาดน้อย โปлио คับอัสเสบ พยาธิใบไม้ในตับ พยาธิเม็ดหนู พยาธิเม็ดวัว พยาธิใบไม้ในปอด และพยาธิตัวจิ๋ว เป็นต้น

3. ทางผิวหนัง ทางบาดแผล รอยถลอกหรือถลอก โดยทั่วไปผิวหนังและเยื่อของคนปกติจะสามารถป้องกันการบุกรุกของเชื้อโรคเข้าสู่ร่างกาย แต่ถ้าเกิดบาดแผลหรือรอยถลอก หรือแทงเข็มผ่านไปที่จะทำให้เชื้อโรคเข้าไปเพิ่มจำนวนได้ ตัวอย่างเช่น โรคพิษสุนัขบ้า บาดทะยัก และหนองฝี เป็นต้น

แมลงหลายชนิดเป็นพาหะนำโรค เช่น ยุง หมัด เห็บ เหา และไร แมลงจะกัดกินเลือดผู้ป่วยที่มีเชื้อโรคเข้าไป เชื้อโรคไปเพิ่มจำนวนในตัวแมลงและเมื่อแมลงไปกัดกินเลือดผู้อื่นก็จะปล่อยเชื้อถ่ายทอดไป ตัวอย่างเช่น มาลาเรีย ไข้เลือดออก และไข้สมองอักเสบ เป็นต้น แมลงบางชนิดเป็นพาหะนำโรค โดยเป็นสื่อกลางนำเชื้อจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งโดยตรงไม่มีการเพิ่มจำนวนของเชื้อ เช่น โรคไวรัสตับอักเสบ บี เป็นต้น

4. ทางเพศสัมพันธ์ โรคที่ติดต่อทางเพศ เดิมเคยเรียกว่า กามโรค ปัจจุบันเรียกว่า โรคที่ติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ซึ่งมีมากมายหลายโรค เช่น หนองใน ซิฟิลิส หูดหงอนไก่ เริม และแผลริมอ่อน

5. ทางรกและช่องคลอด ถ้ามารดามีการติดเชื้อโรคบางอย่างขณะตั้งครรภ์ ทำให้ทารกติดเชื้อ เกิดความพิการแต่กำเนิด แท้ง หรือตายตั้งแต่แรกคลอด เชื้อที่สำคัญได้แก่ ซิฟิลิส หัดเยอรมัน เป็นต้น

ศาสตราจารย์คลินิกเกียรติคุณ นายแพทย์ พันธ์ เฉลิมแสนยากร พยาธิแพทย์ให้ข้อมูลไว้ใน หามอดดอทคอม(2558) เกี่ยวกับโรคติดต่อไว้วา เชื้อไวรัส หรือไวรัส (Virus) คือ สิ่งมีชีวิตขนาดเล็กมาก เล็กกว่าแบคทีเรียหลายเท่า ขนาดของไวรัสเท่ากับ 20 ถึง 300 นาโนเมตร (Nanometre) และสามารถทำให้เกิดโรค (การติดเชื้อไวรัส หรือ โรคติดเชื้อไวรัส Viral infection) ในคนได้หลายโรค ไวรัสมีลักษณะพิเศษกว่าสิ่งมีชีวิตอื่นๆ ได้แก่

1. ไวรัส ไม่สามารถอยู่เป็นอิสระด้วยตัวเองได้ จำเป็นจะต้องอาศัยอยู่ในเซลล์ของสัตว์อื่น ๆ เสมอ เช่น ไวรัสตับอักเสบ ต้องอาศัยอยู่ภายในเซลล์ตับ และแบ่งตัวเพิ่มจำนวนมากขึ้นภายในเซลล์ ถ้าไวรัสออกมาอยู่นอกเซลล์จะไม่สามารถมีชีวิตและเพิ่มจำนวนได้

2. เราไม่สามารถมองเห็นเชื้อไวรัสด้วยตาเปล่าได้ และไม่สามารถมองเห็นด้วยกล้องจุลทรรศน์ธรรมดา เครื่องมือเพียงอย่างเดียวที่ทำให้เรามองเห็นตัวไวรัสได้คือ กล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอน (Electron microscope) ซึ่งต้องใช้กำลังขยายนับแสนเท่าจึงจะมองเห็นตัวไวรัสได้

ไวรัสทำให้เกิดโรคกับร่างกายได้ด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ไวรัสเกาะติดกับผนังเนื้อเยื่อหุ้มรอบเซลล์ (Cell membrane) โดยมากที่ผนังเนื้อเยื่อหุ้มรอบเซลล์จะมีตัวรับ (Receptor) ที่เหมาะกับโครงสร้างของไวรัสอยู่ด้วยจึงทำให้ไวรัสมาเกาะติดได้ง่าย

2. ไวรัสกรานเข้าภายในเซลล์และเริ่มแบ่งตัวเพิ่มปริมาณไวรัส

3. ไวรัสสร้างโปรตีนที่เหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ของไวรัสภายในเซลล์ ทำให้ไวรัสที่เพิ่มขึ้นมานั้นสามารถอยู่อาศัยภายในเซลล์ได้

4. ไวรัสจะเข้าไปที่นิวเคลียสของเซลล์มนุษย์ และบังคับให้ลดการสร้างโปรตีนปกติของเซลล์นั้นๆ แต่จะสร้างเฉพาะโปรตีนที่เป็นประโยชน์กับไวรัสเท่านั้น ทำให้การทำงานของเซลล์เพื่อประโยชน์ของร่างกายมนุษย์ลดลง เปรียบเสมือนการยึดครองศูนย์กลางการทำงานของเซลล์ ให้อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของไวรัสนั่นเอง

ผลที่ตามมาคือ ไวรัสจะใช้เซลล์มนุษย์เป็นโรงงานผลิตไวรัสออกมาจำนวนมาก ในขณะเดียวกันเซลล์นั้นก็ไม่สามารถทำหน้าที่ได้ตามปกติ จึงเกิดอาการของโรคตามมา ต่อมาเมื่อถึงระยะหนึ่ง เซลล์ที่ติดเชื้อไวรัสนั้นก็จะตายหรือถูกทำลายไป ไวรัสที่อยู่ในเซลล์นั้นก็เคลื่อนย้ายเข้าไปยึดครองเซลล์อื่นๆ ที่อยู่ใกล้เคียงต่อไป ถ้าเซลล์ของอวัยวะนั้นๆถูกทำลายไปเป็นจำนวนมาก ก็จะเกิดอาการของโรคขึ้นมาอย่างชัดเจน เช่น

1. ไวรัสตับอักเสบ ทำให้เกิดภาวะตับวาย (Liver failure)

2. ไวรัสสมองอักเสบทำให้เกิดอาการหมดสติ ไม่รู้ตัว ชัก โคม่า (Coma)

3. ไวรัสโรคพิษสุนัขบ้า (Rabies) ทำลายเซลล์ประสาททำให้เกิดอาการเกร็งของกล้ามเนื้อ หมดสติ และเสียชีวิต

4. การติดเชื้อไวรัสหลายชนิดโดยเฉพาะโรคหวัด (Common cold) โรคไข้หวัดใหญ่ (Influenza) โรคหัด (Measle) โรคอีสุกอีใส (Chicken pox) ร่างกายจะสร้างภูมิคุ้มกันต้านทาน (Antibody) ต่อเชื้อไวรัสได้ทันทั่วๆไป โดยมากจะไม่เกิน 2 สัปดาห์หลังจากได้รับเชื้อไวรัสเข้าไปในร่างกาย ภูมิคุ้มกันต้านทานนี้สามารถทำลายเชื้อไวรัสได้ และทำให้หายจากโรคได้โดยไม่เกิดความเสียหายต่ออวัยวะนั้นๆ

ไวรัสสามารถติดต่อเข้าสู่ร่างกายได้ตามทางต่อไปนี้

1. ทางการหายใจ เช่น ไวรัสโรคหัดธรรมดา ไวรัสโรคไข้วัดใหญ่ ไวรัสโรคไข้วัดนก ไวรัสที่ทำให้เกิดปอดอักเสบ ไวรัสโรคหัด จะติดต่อทางลมหายใจ ไอ จาม รดกัน การจูบกับคนที่ เป็นโรค โดยไวรัสจะอยู่ในเซลล์ที่ปะปนออกมากับน้ำมูก น้ำลายที่ผู้ป่วยปล่อยออกมา
2. ทางเลือด เช่น โรคเอดส์ โรคไวรัสตับอักเสบทะชนิด เช่น ได้รับเลือดที่มีเชื้อจากการรับเลือด ถูกเข็มฉีดยาที่เปื้อนเลือดผู้ป่วยแทงที่ผิวหนัง เลือดที่มีเชื้อไวรัสเข้าปาก เป็นต้น
3. ทางการมีเพศสัมพันธ์กับคนที่ เป็นโรคหรือเป็นพาหะโรค (Carrier) ของเชื้อไวรัส เช่น โรคเอดส์ โรคหูดหงอนไก่ (Condyloma acuminatum) ซึ่งมีสาเหตุมาจากไวรัสเอชพีวี (HPV, Human papilloma virus) เช่น การติดเชื้อเอชพีวีอวัยวะเพศหญิง โรคเริมอวัยวะเพศ (Herpes progenitalis) ซึ่งมีสาเหตุจากไวรัสเฮอร์ปีส์ซิมเพล็กซ์ชนิดที่ 2 (Herpes simplex virus type 2)
4. ทางการตั้งครรภ์โดยเชื้อไวรัสแพร่จากแม่ไปสู่ลูก เช่น เชื้อไวรัสเอชไอวี (HIV) เชื้อไวรัสตับอักเสบบี เชื้อไวรัสซีเอ็มวี (CMV) โรคหัดเยอรมัน (Rubella)
5. ทางการสัมผัสทางผิวหนังโดยตรง เช่น ไวรัสโรคอีสุกอีใส (Chicken pox) โรคไข้ทรพิษ (Small pox)
6. ทางการถูกสัตว์ที่เป็นโรคกัด เช่น ไวรัสโรคกลัวน้ำ/โรคพิษสุนัขบ้า (Rabies) สามารถเข้าสู่ร่างกายทางบาดแผลที่ถูก สุนัข แมว ค้างคาวกัด เป็นต้น
7. เข้าทางตา เช่น ไวรัสที่ทำให้เกิดโรคตาแดงจากไวรัส (Viral conjunctivitis)
8. ทางยุงกัด เช่น ไวรัสสมองอักเสบ (Japanese B encephalitis virus) ไวรัสโรคไข้เลือดออกเด็งกี (Dengue hemorrhagic fever) ที่พบอยู่เสมอในประเทศไทย เป็นต้น
9. เข้าทางปาก เช่น ไวรัสโรต้า/โรคท้องร่วงจากไวรัสโรต้า (Rota virus) ซึ่งทำให้เกิดโรคท้องร่วง/ท้องเสีย (Diarrhea) และไวรัสโปลิโอ (Polio virus) ที่ทำให้เกิดโรคแขนขาลีบ/โรคโปลิโอ เป็นต้น

แบคทีเรีย: โรคจากแบคทีเรีย (Bacterial infection) แบคทีเรีย (Bacteria) เป็นสิ่งมีชีวิตชนิดหนึ่งซึ่งมีขนาดเล็กมากจนมองด้วยตาเปล่าไม่เห็น (Microorganism) มีอยู่ทั่วไปในสิ่งแวดล้อม แบคทีเรียบางชนิดสามารถทำให้เกิดโรคในมนุษย์ได้ ในขณะที่เดียวกันก็มีแบคทีเรียบางชนิดที่มีประโยชน์ต่อร่างกายมนุษย์เป็นอย่างยิ่ง แบคทีเรียส่วนใหญ่สามารถอยู่เป็นอิสระนอก ร่างกายมนุษย์ได้ มีเพียงบางชนิดเท่านั้นที่จำเป็นจะต้องอาศัยอยู่ในเซลล์ของมนุษย์เพื่อการดำรงชีวิต การจะมองเห็นตัวแบคทีเรียนั้นต้องใช้กล้องจุลทรรศน์ที่มีกำลังขยายสูงอย่างน้อย 400 ถึง

1,000 เท่า รูปร่างของแบคทีเรียที่มองเห็นได้นั้นมีหลายรูปแบบเช่น รูปร่างกลมซึ่งเรียกว่า คอคคัส (Coccus) และ รูปร่างเป็นแท่งเรียกว่า บาซิลลัส (Bacillus) มีได้ทั้งเป็นแท่งสั้นและเป็นแท่งยาว อยู่รวมเป็นกลุ่ม อยู่เดี่ยวๆ หรือเรียงตัวต่อกันเป็นสายคล้ายสายสร้อย เป็นต้น ซึ่งรูปร่างของแบคทีเรียเหล่านี้เป็นสิ่งที่ใช้บอกชนิดของแบคทีเรียเบื้องต้นได้ นอกจากนั้น การที่จะมองเห็นตัวเชื้อแบคทีเรียได้ยังจำเป็นต้องย้อมสีแบคทีเรียเสียก่อน

โรคจากแบคทีเรียเป็นโรคติดต่อ ทั้งนี้เราสามารถติดเชื้อแบคทีเรียได้หลายวิธี โดยวิธีที่พบบ่อยได้แก่

1. ทางการหายใจ โดยหายใจเอาเชื้อแบคทีเรียในอากาศเข้าไปในทางเดินหายใจและปอดของเรา เช่น การติดเชื้อวัณโรค เป็นต้น การอยู่ใกล้ชิดกับคนที่มีเชื้อแบคทีเรียในทางเดินหายใจ ไอ จาม หรือจิบปากสามารถนำไปสู่การติดเชื้อได้
2. ทางการกินอาหารและดื่มน้ำที่มีเชื้อแบคทีเรียปนเปื้อน เช่น โรคอาหารเป็นพิษ โรคบิด โรคท้องร่วง (ท้องเสีย) โรคไทฟอยด์ และอหิวาตกโรค เป็นต้น
3. ทางการสัมผัสผิวหนังของคนที่เป็นโรค เช่น โรคเรื้อน
4. .ทางกรรมพันธุ์ที่ไม่มีการป้องกัน เช่น โรคหนองในและโรคแผลริมอ่อน
5. ทางการเป็นแผลที่สัมผัสกับดิน มีดบาดโดยมีดสกปรก แบคทีเรียในสิ่งแวดล้อมเข้าทางบาดแผลที่ผิวหนัง เกิดการอักเสบเป็นหนองตามมา
6. ทางฟันผุ ฟันที่ผุเป็นที่อยู่อาศัยของเชื้อแบคทีเรียได้ดี และอาจเข้าสู่กระแสเลือดทางฟันที่ผุนั้น จากนั้นแบคทีเรียจะไปเกาะติดที่ลิ้นหัวใจ ทำให้เกิดการอักเสบติดเชื้อแบคทีเรียที่ลิ้นหัวใจได้ (Infective endocarditis)
7. จากการทำแท้งที่ไม่สะอาด การทำแท้งโดยขูดมดลูกด้วยเครื่องมือที่สกปรก มีเชื้อแบคทีเรียปะปน สามารถเกิดการติดเชื้อรุนแรงในโพรงมดลูก ได้และมักรุนแรงถึงต้องตัดมดลูก หรือเป็นอันตรายถึงชีวิต
8. จากการสักผิวหนัง แกะสิว เจาะหู แคะหู ตัดเล็บ ทำเล็บโดยใช้เครื่องมือไม่สะอาด มีเชื้อแบคทีเรียปะปน เกิดการอักเสบเป็นหนองตามตำแหน่งเหล่านั้นได้
9. จากการใช้เข็มฉีดยาสกปรก ฉีดเข้าหลอดเลือด เช่น ฉีดยาเสพติด เชื้อแบคทีเรียที่เข้าหลอดเลือดนั้นสามารถไปเกาะที่ลิ้นหัวใจ ทำให้เกิดโรคลิ้นหัวใจอักเสบจากเชื้อแบคทีเรียได้
10. จากเชื้อไขเข้าทางผิวหนังโดยตรง เช่น โรคฉี่หนู (Leptospirosis) ซึ่งมักอยู่ตามพื้นดินในนาข้าว สามารถเข้าสู่ร่างกายได้ถ้าเดินในนาโดยไม่สวมใส่รองเท้า

สมหวัง ด้านชัยจิตร ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเชื้อโรคไว้ในสไลด์ไทยแคร์ดอทคอม(2558) ว่าเชื้อโรค หมายถึงสิ่งมีชีวิตที่สามารถก่อโรคในมนุษย์ได้ ซึ่งมีมากมาย ตั้งแต่ขนาดเล็กมากต้องดูด้วยกล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอนจึงจะเห็น เช่น ไวรัส, ริกเกตส์เลีย, แผลมีย์เดีย, มัยโคพลาสมา, จนมีขนาดใหญ่ขึ้นคือ แบคทีเรีย, เชื้อรา, โปรโตซัว และ หนอนพยาธิ จุลชีพมีมากมายในธรรมชาติ ส่วนใหญ่ไม่ก่อโรคในมนุษย์ บางชนิดมีประโยชน์ต่อร่างกายมนุษย์ เช่น แบคทีเรียในลำไส้ ช่วยในการสร้างวิตามินบางชนิด เรียกว่าอยู่ร่วมกันแบบเกื้อกูลอาศัยกัน (symbiotic) บางชนิดอาศัยในร่างกายมนุษย์โดยไม่ทำอันตรายแต่ไม่ก่อประโยชน์ (commensal) ได้แก่ แบคทีเรียประจำถิ่น (bacterial flora) เช่น ที่พบในปาก, ในทางเดินอาหาร เป็นต้น แต่ถ้าเชื้อแบคทีเรียเหล่านี้อยู่ผิดที่ เช่น เชื้อในลำไส้พลัดเข้าช่องท้องในกรณีที่ลำไส้ทะลุจะทำให้เยื่อช่องท้องอักเสบ หรือถ้าร่างกายทรุดโทรมมีภูมิคุ้มกันโรคน้อยลงเชื้อพวกนี้อาจทำให้เกิดโรคได้ บางครั้งเรียกเชื้อพวกนี้ว่า เชื้อฉวยโอกาส (opportunistic organisms) ส่วนเชื้อที่ก่อโรคแท้ๆ นั้นพบได้น้อย เช่น เชื้อคอตีบ (*Corynebacterium diphtheriae*), และเชื้อบิดอะมีบา (*Entamoeba histolytica*)

เชื้อก่อโรคเหล่านี้อาศัยอยู่ตามที่ต่างๆ ในธรรมชาติ เช่น ในดิน ในน้ำ ฯลฯ หรืออยู่ในสัตว์ หรือในร่างกายมนุษย์ซึ่งป่วยหรือที่เป็นพาหะโรค เชื้อโรคเหล่านี้จะก่อโรคได้ต่อเมื่อเข้าสู่ร่างกายมนุษย์ผ่านทางต่อไปนี้

1. ผิวหนังหรือเยื่อ
2. ทางเดินอาหาร
3. ทางเดินอากาศหายใจ
4. อวัยวะสืบพันธุ์
5. รก

เมื่อเชื้อโรคเข้าสู่ร่างกายแล้ว จะแบ่งตัวเพิ่มขึ้นและลุกลามไปยังบริเวณใกล้เคียงโดยไม่ถูกทำลายด้วยระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย เช่น เม็ดเลือดขาว ในกรณีที่การติดเชื้อลุกลามไปมาก เชื้อจะเข้าสู่หลอดเลือดไปสู่ต่อมน้ำเหลืองตามลำดับ และอาจแพร่เข้าสู่กระแสเลือดทำให้เกิดภาวะเลือดติดเชื้อ (septicemia) และเชื้อแพร่ไปทั่วตัว ผลสุดท้ายเชื้อโรคเหล่านั้นจะทำลายเนื้อเยื่อของร่างกาย โดยแย่งอาหาร และออกซิเจน โดยการเปลี่ยนแปลงภาวะกรด-ด่าง ฯลฯ เชื้อโรคบางชนิดปล่อยสารพิษออกมาขัดขวางการทำงานของเซลล์หรือทำลายเนื้อเยื่อ ยังผลให้กระบวนการทรงตัวของเซลล์เสียไป จึงเกิดอาการต่างๆ ของโรคติดเชื้อขึ้น เชื้อโรคและมนุษย์อยู่กันอย่างสมดุล เชื้อโรคที่ทำให้เกิดโรคที่รุนแรง เช่น อหิวาตกโรค ฝีดาษ ฯลฯ ทำให้เกิดการระบาด ผู้คนล้มตายเป็น

จำนวน มาก เชื้อโรคก็พลอยตายไปพร้อมมนุษย์ การติดเชื้อจึงเป็นอยู่ไม่นาน ตรงกันข้ามโรคติดเชื้อที่มีอาการไม่รุนแรง เช่น ไข้รากสาดน้อย ผู้ติดเชื้อไม่ค่อยล้มตายแต่ยาวนาน จึงมีโอกาสมะเร็งเชื้อไปสู่ผู้อื่นได้มาก ทำให้เกิดโรคประจำถิ่น (เอนดิมิก) มีผู้คนติดเชื้อเป็นจำนวนมากและเป็นเวลานาน บางครั้งโรคติดเชื่อนั้นอาจจะระบาศไปสู่ถิ่นอื่นที่อยู่ห่างไกลได้

2.1.15 อันตรายจากสิ่งแวดล้อม

สำนักงานส่งเสริมและประสานมวลชน ส่วนส่งเสริมการมีส่วนร่วม (ณัฐธา, พฤษภาคม 2551) ได้แบ่งประเภทของภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในประเทศไทยไว้เป็น 9 ประเภทดังต่อไปนี้

1. อุทกภัย (Flood) หรือน้ำท่วมที่เกิดจาก 2 สาเหตุ คือ เกิดจากน้ำป่าไหลหลากและน้ำท่วมฉับพลัน ส่วนใหญ่เกิดเพราะฝนตกหนักต่อเนื่องหลายชั่วโมง พื้นดินไม่สามารถดูดซับน้ำได้ทัน นอกจากน้ำป่าไหลหลากแล้ว น้ำท่วมฉับพลันก็เป็นสาเหตุสำคัญที่สร้างความเสียหาย โดยเฉพาะผู้ที่อาศัยอยู่ริมแม่น้ำจะเผชิญปัญหาน้ำท่วมจากแม่น้ำลำธารล้นตลิ่งและไหลท่วมหมู่บ้านอย่างรวดเร็ว

2. แผ่นดินไหว (Earthquakes) หมายถึง การสั่นสะเทือนของพื้นดินอันเกิดขึ้นได้ทั้งจากการกระทำของธรรมชาติและ มนุษย์ ส่วนที่เกิดจากธรรมชาติ ได้แก่ การเคลื่อนตัวของเปลือกโลกโดยฉับพลัน ตามแนวขอบของแผ่นเปลือกโลก หรือตามแนวรอยเลื่อน การระเบิดของภูเขาไฟ การยุบตัวของโพรงใต้ดิน แผ่นดินถล่ม อุกบาตขนาดใหญ่มาก เป็นต้น ส่วนที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การระเบิดต่างๆ การทำเหมือง สร้างอ่างเก็บน้ำใกล้รอยเลื่อน การทำงานของเครื่องจักรกล การจราจร เป็นต้น

3. แผ่นดินถล่ม (Landslides) เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติของการสีกกร่อนชนิดหนึ่ง ที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อบริเวณพื้นที่ที่เป็นเนินสูงหรือภูเขาที่มีความลาดชันมาก เนื่องจากขาดความสมดุลในการทรงตัวบริเวณดังกล่าว ทำให้เกิดการปรับตัวของพื้นดินต่อแรงดึงดูดของโลก และเกิดการเคลื่อนตัวของ องค์ประกอบธรณีวิทยาบริเวณนั้นจากที่สูงลงสู่ที่ต่ำ แผ่นดินถล่มมักเกิดในกรณีที่มีฝนตกหนักมากบริเวณภูเขา และภูเขานั้นอุ้มน้ำไว้นานเกิดการอึดตัว จนทำให้เกิดการพังทลาย

4. ไฟป่า (Forest Fire) เกิดจากสาเหตุ 2 ประการ คือ ธรรมชาติ กับฝีมือมนุษย์ ไฟป่าธรรมชาติจะเกิดจากฟ้าผ่า หรือการเสียดสีกันของต้นไม้แห้ง ส่วนไฟป่าจากฝีมือมนุษย์เกิดจากการตัดไม้ทำลายป่า เผากำจัดวัชพืช เผาไร่ ฯลฯ โดยข้อมูลการดับไฟป่าตั้งแต่ปี 2528 - 2545 มีไฟป่าเกิดขึ้นในประเทศไทยมากถึง 105,169 ครั้ง

5. คลื่นพายุซัดฝั่ง (Storm Surges) เกิดจากความแรงของพายุหมุนเขตร้อน ที่เคลื่อนตัวเข้าหาฝั่งโดยมีความรุนแรงในรัศมีประมาณ 100 กิโลเมตร เช่นปี 2505 เกิดที่ชายฝั่งแหลมตะลุมพุก จ.นครศรีธรรมราช ปี 2548 พายุแคทรินาซัดกระหน่ำฝั่งตะวันออกของสหรัฐอเมริกาเป็นวงกว้าง 2.3 แสนตารางกิโลเมตร (ประเทศไทยมีพื้นที่ 5.1 แสนตารางกิโลเมตร)

6. ภัยแล้ง (Droughts) หมายถึง ภัยที่เกิดขึ้นจากพายุลมแรง จนทำให้เกิดความเสียหายแก่อาคารบ้านเรือน ต้นไม้ และสิ่งก่อสร้าง สำหรับในประเทศไทยภัยแล้งหรือพายุลมแรง มีสาเหตุมาจากปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ

7. พายุฝนฟ้าคะนอง (Thunder Storm) เป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นประจำ มักเกิดเป็นพายุลมหมุนหรือพายุวงช้าง ซึ่งมีลมรุนแรงมากโดยเฉพาะช่วงเดือนมีนาคม – พฤษภาคม ทำให้เกิดน้ำป่าไหลหลาก น้ำท่วมฉับพลัน ฯลฯ

8. ภัยแล้ง (Drought) หรือภัยแล้ง เป็นสภาพที่ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล สำหรับประเทศไทยนั้นภัยแล้งส่วนใหญ่ เกิดจากพายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนผ่านน้อยเกินไป หรือลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้มีกำลังอ่อน ทำให้สภาวะฝนทิ้งช่วงเป็นเวลานาน ปัจจุบันอาจเกิดสภาพที่เรียกว่าปรากฏการณ์“เอลนีโญ” (El Nino Phenomena) หรือปรากฏการณ์ที่ลมสินค้าตะวันออกเฉียงใต้อ่อนกำลังลงไม่สามารถพัดพาความชุ่มชื้นจากฝั่งตะวันออกของมหาสมุทรแปซิฟิก เข้าสู่หมู่เกาะด้านตะวันตกของมหาสมุทรแปซิฟิก

9. คลื่นสึนามิ (tsunami) คือน้ำท่วมที่เกิดจากคลื่นที่ซัดเข้าสู่ฝั่ง มีลักษณะเป็นคลื่นในทะเลที่มีช่วงคลื่นยาวประมาณ 80 -200 กิโลเมตร เคลื่อนที่ด้วยความเร็วประมาณ 600 – 1,000 กิโลเมตรต่อชั่วโมง คลื่นสึนามิเกิดขึ้นได้เนื่องจากความสั่นสะเทือนของแผ่นดินไหว แผ่นดินถล่มภูเขาไฟระเบิดที่พื้นท้องมหาสมุทร หรืออุกกาบาตพุ่งเข้าชนโลกก็ได้ ในขณะที่คลื่นสึนามิเคลื่อนที่ข้ามมหาสมุทรจะดูเหมือนคลื่นปกติ เพราะมีความสูงของคลื่นประมาณ 30 เซนติเมตร แต่ถ้าคลื่นนี้เข้าสู่ชายฝั่งหรือที่ตื้นเมื่อใดจะเพิ่มความสูงขึ้นอย่างรวดเร็วถึงประมาณ 15 เมตร หรือมากกว่านี้พลังงานอันมหาศาลของคลื่นสึนามิ จะทำให้เกิดอันตรายแก่สิ่งมีชีวิต และสิ่งก่อสร้างต่างๆ ในบริเวณชายหาด หรือหมู่เกาะที่คลื่นสึนามิซัดเข้าหา

สำนักงานการท่องเที่ยว และกีฬาจังหวัดชลบุรี เขตท้องที่จังหวัดสมุทรปราการ ได้มีการนำเสนอข้อมูลที่เป็นความรู้ของสำนักงานแก้ไขปัญหาด้านการท่องเที่ยวและช่วยเหลือนักท่องเที่ยว กระทั่งท้องที่และกีฬา ที่ได้กล่าวถึง ประเภทของภัยอันตรายจากสิ่งแวดล้อม ไว้ใน คู่มือการจัดการภัยธรรมชาติและอาชญากรรมสำหรับนักท่องเที่ยว(2558) ว่า “ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นใน

ประเทศไทยมีหลายรูปแบบ โดยภัยธรรมชาติที่พบในประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันสามารถแบ่งออกได้เป็น 9 ชนิด ดังนี้

1. อุทกภัย (Floods) คือ ภัยที่เกิดจากน้ำ สามารถแบ่งเป็นลักษณะใหญ่ ๆ ได้ 2 ลักษณะ คือ น้ำท่วมขังและน้ำท่วมฉับพลันหรือน้ำป่าไหลหลาก

ลักษณะของอุทกภัย

1.1 น้ำท่วมขัง เป็นสภาวะน้ำท่วม ที่เกิดขึ้นเนื่องจากระบบการระบายน้ำไม่มีประสิทธิภาพ มักเกิดขึ้นในบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำและบริเวณชุมชนเมืองใหญ่ ๆ มีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งเกิดจากฝนตกหนัก ณ บริเวณนั้น ๆ ติดต่อกันเป็นเวลาหลายวัน หรือเกิดจากสภาวะน้ำล้นตลิ่ง น้ำท่วมขังส่วนใหญ่จะเกิดบริเวณท้ายน้ำและมีลักษณะแผ่เป็นบริเวณกว้างเนื่องจากไม่สามารถระบายได้ทัน ความเสียหายจะเกิดกับพืชผลทางการเกษตรและอสังหาริมทรัพย์เป็นส่วนใหญ่ สำหรับความเสียหายอื่น ๆ มีไม่มากนักเพราะสามารถเคลื่อนย้ายไปอยู่ในที่ที่ปลอดภัยได้ทัน

1.2 น้ำท่วมฉับพลันหรือน้ำป่าไหลหลาก เป็นสภาวะน้ำท่วมที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันในพื้นที่เนื่องจากฝนตกหนักในบริเวณพื้นที่ซึ่งมีความชันมาก และมีคุณสมบัติในการกักเก็บหรือการดูดน้ำน้อย เช่น บริเวณต้นน้ำซึ่งมีความชันของพื้นที่มาก พื้นที่ป่าถูกทำลายไปทำให้การกักเก็บหรือการดูดน้ำลดน้อยลง หรือเกิดจากสาเหตุอื่น ๆ เช่น เขื่อนหรืออ่างเก็บน้ำพังทลาย น้ำท่วมฉับพลันหรือน้ำป่าไหลหลากมักเกิดขึ้นหลังจากฝนตกหนักไม่เกิน 6 ชั่วโมง และมักเกิดขึ้นในบริเวณที่ราบระหว่างหุบเขา ซึ่งอาจจะไม่มีฝนตกหนักในบริเวณนั้นมาก่อนเลย แต่มีฝนตกหนักมากบริเวณต้นน้ำที่อยู่ห่างออกไป เนื่องจากน้ำท่วมฉับพลันหรือน้ำป่าไหลหลากมีความรุนแรงและเคลื่อนที่ด้วยความรวดเร็วมาก โอกาสที่จะป้องกันและหลบหนีจึงมีน้อย ดังนั้นความเสียหายจากน้ำท่วมฉับพลันหรือน้ำป่าไหลหลากจึงมีมากทั้งแก่ชีวิตและทรัพย์สิน

2. วาตภัย (Storm) พายุหมุนเขตร้อน(Tropical Cyclones), พายุฤดูร้อน(Thunderstorms) พายุหมุนเขตร้อน คือ พายุหมุนที่เกิดขึ้นในเขตร้อนบริเวณเส้นศูนย์สูตรระหว่าง 23.5 องศาเหนือ และ 23.5 องศาใต้ มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางตั้งแต่ 300 – 1,500 กิโลเมตร

สาเหตุของการเกิดพายุหมุนเขตร้อน

พายุหมุนเขตร้อนจะเริ่มต้นก่อตัวจากหย่อมความกดอากาศต่ำ ในทะเลหรือมหาสมุทรที่อุณหภูมิของน้ำสูงกว่า 80 องศาฟาเรนไฮต์ หรือ 26 องศาเซลเซียส เป็นบริเวณที่กลุ่มเมฆจำนวนมากรวมตัวกันอยู่โดยไม่มีการหมุนเวียนของลมเลย หย่อมความกดอากาศต่ำกำลังแรงนี้เมื่ออยู่ในสถานะที่เติบโตเต็มที่ จะปรากฏระบบการหมุนเวียนของลมชัดเจน โดยลมจะพัดเวียนเกือบเป็น

วงกลมเข้าหาศูนย์กลาง พายุหมุนเป็นแนวโค้งทวนเข็มนาฬิกาในซีกโลกเหนือ ส่วนในซีกโลกใต้จะมีลมพัดเวียนเข้าหาศูนย์กลางพายุในทิศทางตรงกันข้าม คือตามเข็มนาฬิกา

พายุหมุนเขตร้อนเป็นพายุที่มีความรุนแรงมากที่สุดชนิดหนึ่ง ในบรรดาพายุที่เกิดขึ้นในโลก จะเกิดขึ้นพร้อมกับลมที่พัดรุนแรงมากเข้าหาศูนย์กลางพายุ ซึ่งยิ่งใกล้ศูนย์กลางคือบริเวณกำแพงพายุมากเท่าใด ลมจะหมุนเกือบเป็นวงกลมและมีความเร็วลมสูงสุด บริเวณศูนย์กลางพายุจะมีลักษณะคล้ายกับตา มองเห็นเป็นรูกลวงชัดเจนจากภาพถ่ายดาวเทียม อุศุนิยมวิทยาเรียกว่า “ตาพายุ” อาจจะมีลักษณะกลมหรือรีก็ได้ มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางต่าง ๆ กัน ตั้งแต่ 50 – 200 กิโลเมตร ภายในตาพายุจะเป็นบริเวณที่มีอากาศแจ่มใส มีเมฆเล็กน้อย ท้องฟ้าโปร่งใส ไม่มีฝน ลมพัดอ่อน บางทีถึงสงบ ซึ่งพายุหมุนในแต่ละช่วงของความรุนแรง จะเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมและความแรงของลมสูงสุด ใกล้ศูนย์กลางเป็นสำคัญ

ชนิดของพายุหมุนเขตร้อน

1. พายุดีเปรสชัน (Tropical Depression) เป็นการแปรปรวนของลมในเขตร้อน เป็นพายุที่มีความเร็วลมสูงสุดใกล้ศูนย์กลางไม่เกิน 33 นอต หรือ 61 กิโลเมตรต่อชั่วโมง เป็นพายุหมุนที่มีกำลังอ่อนที่สุด (ขึ้นก่อตัว)

2. พายุโซนร้อน (Tropical Storm) เป็นพายุที่มีกำลังเร็วลมปานกลาง มีความเร็วลมสูงสุดใกล้ศูนย์กลางระหว่าง 34 – 63 นอต หรือ 62 – 117 กิโลเมตรต่อชั่วโมง

3. พายุไต้ฝุ่น หรือเฮอริเคน (Typhoon or Hurricane) เป็นพายุที่มีกำลังแรงที่สุด มีความเร็วลมสูงสุดใกล้ศูนย์กลางตั้งแต่ 64 นอต หรือ 118 กิโลเมตรต่อชั่วโมงขึ้นไป

4. พายุหมุนเขตร้อนเมื่อมีกำลังแรงสูงสุดจะมีชื่อเรียกต่าง ๆ กันตามบริเวณที่เกิด เช่น -เกิดบริเวณตะวันตกเฉียงเหนือของมหาสมุทรแปซิฟิกและในทะเลจีนใต้ เรียกว่า “พายุไต้ฝุ่น” (Typhoon)

ช่วงเวลาที่มักเกิดพายุหมุนเขตร้อนในประเทศไทย ช่วงเดือนพฤษภาคม ก่อนเข้าฤดูฝน อาจจะมีพายุไซโคลนจากอ่าวเบงกอล เคลื่อนตัวเข้าสู่ประเทศไทยทางด้านตะวันตก ทำให้มีผลกระทบต่อด้านตะวันตกของประเทศ ช่วงเดือนกรกฎาคมถึงเดือนกันยายน อาจจะมีพายุไต้ฝุ่นในมหาสมุทรแปซิฟิก พัดผ่านเข้ามาทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ทำให้มีผลกระทบต่อภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือตอนบน ช่วงเดือนกันยายนถึงปลายเดือนตุลาคม อาจจะมีพายุหมุนเขตร้อนในทะเลจีนใต้ พัดผ่านเข้ามาทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ทำให้มีผลกระทบต่อภาคตะวันออก ภาคกลาง ตอนล่างของภาคเหนือ และตอนล่างของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

รวมทั้งเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ช่วงต้นฤดูหนาวประมาณเดือนพฤศจิกายนถึงต้นเดือนมกราคม มักจะมีความกดอากาศต่ำในตอนล่างของทะเลจีนใต้ พัดผ่านเข้ามาในอ่าวไทย ทำให้มีผลกระทบต่อภาคใต้ฝั่งตะวันออกตั้งแต่จังหวัดชุมพรลงไป

3. คลื่นพายุซัดฝั่ง (Storm Surges) คือคลื่นซัดชายฝั่งขนาดใหญ่อันเนื่องมาจากความแรงของลม ที่เกิดขึ้นจากพายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนตัวเข้าหาฝั่ง โดยปกติมีความรุนแรงมากในรัศมีประมาณ 100 กิโลเมตร แต่บางครั้งอาจเกิดได้เมื่อศูนย์กลางพายุอยู่ห่างมากกว่า 100 กิโลเมตร ขึ้นอยู่กับความรุนแรงของพายุและสภาพภูมิศาสตร์ของพื้นที่ชายฝั่งทะเล ตลอดจนบางครั้งยังได้รับอิทธิพลเสริมความรุนแรงจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้เกิดอันตรายมากขึ้น

สาเหตุของการเกิดคลื่นพายุซัดฝั่ง

คลื่นพายุซัดฝั่ง ส่วนใหญ่มีสาเหตุจากพายุหมุนเขตร้อนที่มีความแรงในระดับพายุโซนร้อนขึ้นไป ทำให้เกิดคลื่นขนาดใหญ่ซัดเข้าหาฝั่ง เช่น พายุโซนร้อน “แฮเรียต” ที่เกิดขึ้นในระหว่างวันที่ 25-26 ตุลาคม 2505 ซึ่งได้ทำลายบริเวณชายฝั่งแหลมตะลุมพุก จ.นครศรีธรรมราช อย่างรุนแรง

ช่วงเวลาที่มักเกิดคลื่นพายุซัดฝั่งในประเทศไทย

เนื่องจากคลื่นพายุซัดฝั่งเกิดจากพายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนตัวเข้าใกล้ชายฝั่งทะเล กรณีของประเทศไทยพายุหมุนเขตร้อนอาจก่อตัวในทะเลจีนใต้แล้ว เคลื่อนตัวผ่านปลายแหลมญวนเข้าสู่อ่าวไทย หรือก่อตัวในบริเวณอ่าวไทยตอนล่างโดยตรง เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนธันวาคม โดยพื้นที่ที่มีโอกาสเกิดคลื่นพายุซัดฝั่งในช่วงเดือนต่าง ๆ มีดังนี้ เดือนตุลาคม บริเวณจังหวัดเพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด เดือนพฤศจิกายน บริเวณจังหวัดเพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และชายฝั่งภาคตะวันออก

พื้นที่ในประเทศไทยที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดคลื่นพายุซัดฝั่ง

บริเวณที่มีความเสี่ยงและมีโอกาสเกิดคลื่นพายุซัดฝั่งได้มาก ได้แก่ บริเวณชายฝั่งภาคใต้ฝั่งตะวันออก ตั้งแต่จังหวัดเพชรบุรีจนถึงจังหวัดสงขลา รวมทั้งภาคตะวันออกตั้งแต่จังหวัดชลบุรีจนถึงจังหวัดตราด

4. แผ่นดินถล่ม/โคลนถล่ม (Landslide/Mudslide) คือปรากฏการณ์ที่ส่วนของพื้นดินไม่ว่าจะเป็นก้อนหิน ดิน ทราย โคลน หรือเศษดิน เศษต้นไม้ ไหล เลื่อน เคลื่อน ถล่ม พังทลาย หรือหล่นลงมาตามที่ลาดเอียงอันเนื่องมาจากแรงดึงดูดของโลก ในภาวะที่สภาพส่วนประกอบของชั้น

ดิน ความชื้น และความชุ่มน้ำในดินทำให้เกิดการเสียสมดุล มักพบบ่อย ๆ บริเวณภูเขาที่ลาดชัน แต่ความจริงอาจเกิดขึ้นได้ในบริเวณฝั่งแม่น้ำและชายฝั่งทะเลหรือมหาสมุทร แม้กระทั่งได้มหาสมุทร

สาเหตุของการเกิดแผ่นดินถล่ม/โคลนถล่ม

1. สาเหตุจากธรรมชาติ

1.1 ความแข็งแรงของดิน ขึ้นอยู่กับส่วนประกอบของดินว่าเป็นหินหรือดินประเภทใด มีโครงสร้างหรือมีต้นไม้ประกอบยึดเกาะกันแข็งแรงแค่ไหน มีชั้นดินดานตื้นหรือลึกในลักษณะใด

1.2 โครงสร้างของแผ่นดิน ความแตกต่างกันของชั้นดินที่น้ำซึมผ่านได้กับชั้นดินที่น้ำซึมผ่านไม่ได้ที่จะทำให้น้ำขังใต้ดินมากจนดินเหลวบนที่ลาดเอียงทำให้เกิดการไหลได้

1.3 การสั่นไหวของชั้นหินใต้ดิน

1.4 ที่ที่มีความลาดเอียงมาก

1.5 มีฝนตกหนักติดต่อกันเป็นเวลานาน หรือมีหิมะตกหนัก

1.6 การเปลี่ยนแปลงของฤดูกาล

1.7 ดินไม้ถูกทำลายโดยไฟฟ้าหรือภัยแล้ง

1.8 การกัดเซาะของฝั่งแม่น้ำ ฝั่งทะเล และไหล่ทวีป

1.9 การเกิดแผ่นดินไหว

1.10 การเกิดคลื่นสึนามิ

1.11 การเกิดภูเขาไฟระเบิด

2. สาเหตุจากมนุษย์

2.1 การขุดดินบริเวณไหล่เขา ลาดเขา หรือเชิงเขา เพื่อการเกษตร หรือทำถนน หรือขยายที่ราบในการพัฒนาที่ดิน หรือการทำเหมืองไม่ว่าบนภูเขาหรือพื้นราบ

2.2 การขุดดินลึก ๆ ในการก่อสร้างห้องใต้ดินของอาคาร

2.3 การบดอัดที่ดินเพื่อการก่อสร้าง ทำให้เกิดการเคลื่อนของดินในบริเวณใกล้เคียง

2.4 การถมดิน ก่อสร้าง เพิ่มน้ำหนักบนภูเขาหรือสันเขา

2.5 การดูดทรายจากแม่น้ำหรือบนแผ่นดิน

2.6 การทำลายป่าเพื่อทำไร่หรือสวนเกษตรกรรม

2.7 การทำอ่างเก็บน้ำ นอกจากเป็นการเพิ่มน้ำหนักบนภูเขาแล้วยังทำให้น้ำซึมลงใต้ดินมากจนเกินสมดุล

2.8 การสูบน้ำใต้ดิน น้ำบาดาล ที่มากเกินไป หรือการอัดน้ำลงใต้ดินในพื้นที่บางแห่ง

2.9 การเปลี่ยนแปลงทางน้ำธรรมชาติ ทำให้ระบบน้ำใต้ดินเสียสมดุล

2.10 น้ำทิ้งจากอาคาร บ้านเรือน สวนสาธารณะ ถนน บนภูเขา

2.11 การกระเทือนต่าง ๆ เช่นการระเบิดหิน

5. แผ่นดินไหว (Earthquakes) เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เกิดจากการเคลื่อนที่ของแผ่นเปลือกโลก ทำให้เกิดการเคลื่อนตัวของชั้นหินขนาดใหญ่ เลื่อน เคลื่อนที่ หรือแตกหัก และเกิดการโอนถ่ายพลังงานศักย์ผ่านในชั้นหินที่อยู่ติดกัน พลังงานศักย์นี้อยู่ในรูปคลื่นไหวสะเทือน จุดศูนย์กลางการเกิดแผ่นดินไหวมักเกิดตามรอยเลื่อน

สาเหตุของการเกิดแผ่นดินไหว

5.1 แผ่นดินไหวจากธรรมชาติเป็นธรณีพิบัติภัยชนิดหนึ่ง ส่วนมากเป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดจากการสั่นสะเทือนของพื้นดิน อันเนื่องมาจากการปลดปล่อยพลังงานเพื่อระบายความเครียด ที่สะสมไว้ภายในโลกออกมาอย่างฉับพลัน เพื่อปรับสมดุลของเปลือกโลกให้คงที่ โดยปกติเกิดจากการเคลื่อนไหวของรอยเลื่อนภายในชั้นเปลือกโลก ที่อยู่ด้านนอกสุดของโครงสร้างของโลก มีการเคลื่อนที่หรือเปลี่ยนแปลงอย่างช้า ๆ อยู่เสมอ แผ่นดินไหวจะเกิดขึ้นเมื่อความเค้นอันเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงมีมากเกินไป ภาวะนี้เกิดขึ้นบ่อยในบริเวณขอบเขตของแผ่นเปลือกโลก ที่แบ่งชั้นเปลือกโลกออกเป็นธรณีภาค

5.2 แผ่นดินไหวจากการกระทำของมนุษย์

1. การสร้างเขื่อนและอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ ซึ่งอาจพบปัญหาการเกิดแผ่นดินไหว เนื่องจากน้ำหนักของน้ำในเขื่อนกระตุ้นให้เกิดการปลดปล่อยพลังงาน ทำให้สภาวะความเครียดของแรงในบริเวณนั้นเปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งทำให้แรงดันของน้ำเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้เกิดพลังงานด้านทานที่สะสมตัวในชั้นหิน เรียกแผ่นดินลักษณะนี้ว่าแผ่นดินไหวท้องถิ่น ส่วนมากจะมีศูนย์กลางอยู่ที่ระดับความลึก 5-10 กิโลเมตร ขนาดและความถี่ของการเกิดแผ่นดินไหวจะลดลงเรื่อย ๆ จนกระทั่งเข้าสู่ภาวะปกติ

2. การทำเหมืองในระดับลึก ในการทำเหมืองจะมีการระเบิดหินซึ่งอาจทำให้เกิดแรงสั่นสะเทือนขึ้นได้

3. การสูบน้ำใต้ดิน ซึ่งการสูบน้ำใต้ดินขึ้นมาใช้มากเกินไป รวมถึงการสูบน้ำมันและแก๊สธรรมชาติ อาจทำให้ชั้นหินที่รองรับเกิดการเคลื่อนตัวได้

4. การทดลองระเบิดนิวเคลียร์ใต้ดิน ก่อให้เกิดความสั่นสะเทือนจากการทดลองระเบิด ซึ่งมีส่วนทำให้เกิดผลกระทบต่อชั้นหินที่อยู่ใต้เปลือกโลกได้

ความรุนแรงของแผ่นดินไหว

ความรุนแรงของแผ่นดินไหวที่เกิดขึ้นในแต่ละครั้งนั้น ขึ้นอยู่กับความรุนแรงที่รู้สึกได้มากน้อยเพียงใด และขึ้นอยู่กับระยะทางจากศูนย์กลางแผ่นดินไหว ความเสียหายจะเกิดขึ้นในบริเวณใกล้เคียงกับศูนย์กลางแผ่นดินไหวและจะลดหลั่นลงไปตามระยะทางที่ห่างออกไป ดังนั้นการสูญเสียจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความรุนแรงของแผ่นดินไหวโดยตรง สำหรับการวัดขนาดของแผ่นดินไหวมีหลายวิธี แต่หน่วยวัดขนาดของแผ่นดินไหวที่นิยมใช้คือ “มาตราริกเตอร์” (Richter Magnitude Scale)

ตารางที่ 2.1 ตารางแสดงความรุนแรงของระดับแผ่นดินไหว

ริกเตอร์	ความรุนแรง	ลักษณะที่ปรากฏ
1-2.9	เล็กน้อย	ผู้คนเริ่มรู้สึกถึงการมาของคลื่น มีอาการวิงเวียนเพียงเล็กน้อยในบางคน
3-3.9	เล็กน้อย	ผู้ที่อยู่ในอาคารรู้สึกเหมือนมีอะไรมาเขย่าอาคารให้สั่นสะเทือน
4-4.9	ปานกลาง	ผู้ที่อาศัยอยู่ทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคารรู้สึกถึงการสั่นสะเทือน วัตถุห้อยแขวนแกว่งไกว
5-5.9	รุนแรง	เครื่องเรือนและวัตถุมีการเคลื่อนที่
6-6.9	รุนแรงมาก	อาคารเริ่มเสียหาย พังทลาย
7.0 ขึ้นไป	รุนแรงมาก ๆ	เกิดการสั่นสะเทือนอย่างมาก ส่งผลทำให้อาคารและสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ เสียหายอย่างรุนแรง แผ่นดินแยก วัตถุบนพื้นถูกเหวี่ยงกระเด็น

6. คลื่นสึนามิ (Tsunami) คือคลื่นซึ่งเคลื่อนตัวในมหาสมุทรด้วยความเร็วสูงมากและมีพลังงานสูง สามารถเคลื่อนที่ไปได้เป็นระยะทางไกล ๆ เมื่อคลื่นที่เข้าสู่บริเวณชายฝั่งจะทำให้เกิดเป็นคลื่นขนาดใหญ่มากที่เรียกกันว่า “คลื่นยักษ์” ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างใหญ่หลวงต่อชีวิตและทรัพย์สิน ของผู้ที่อาศัยอยู่ตามบริเวณชายฝั่ง คลื่นชนิดนี้จึงแตกต่างจากคลื่นธรรมดา ที่เกิดจากแรงลมพัดผ่านเหนือพื้นผิวน้ำในท้องทะเล

“สึนามิ” เป็นภาษาญี่ปุ่น แปลว่า คลื่นท่า (Harbor Wave) คือ คลื่นหรือกลุ่มคลื่นที่มีจุดกำเนิดอยู่ในเขตทะเลลึก ซึ่งมักปรากฏหลังแผ่นดินไหวขนาดใหญ่ แผ่นดินไหวใต้ทะเล ภูเขาไฟระเบิด ดินถล่ม แผ่นดินทรุด หรืออุกกาบาตขนาดใหญ่ตกลงในทะเล

สาเหตุของการเกิดคลื่นสึนามิ

คลื่นสึนามิส่วนใหญ่เกิดจากการเคลื่อนตัวของเปลือกโลกใต้ทะเลอย่างฉับพลัน อาจจะเป็นการเกิดแผ่นดินถล่มยุบตัวลงหรือเปลือกโลกถูกดันขึ้นหรือยุบตัวลง เมื่อแผ่นดินใต้ทะเลเกิดการเปลี่ยนรูปร่างอย่างกะทันหัน จะทำให้น้ำทะเลเกิดเคลื่อนตัวเพื่อปรับระดับให้เข้าสู่จุดสมดุล และจะก่อให้เกิดคลื่นสึนามิ การเปลี่ยนรูปร่างของพื้นทะเลมักเกิดขึ้นเมื่อเกิดแผ่นดินไหวเนื่องจากการขยับตัวของเปลือกโลก ซึ่งจะเกิดบริเวณที่ขอบของเปลือกโลกหลายแผ่นเชื่อมต่อกันที่เรียกว่า รอยเลื่อน เช่น บริเวณขอบมหาสมุทรแปซิฟิก นอกจากแผ่นดินไหวแล้วดินถล่มใต้น้ำที่มักเกิดร่วมกับแผ่นดินไหวสามารถทำให้เกิดคลื่นสึนามิได้เช่นกัน นอกจากการกระทบกระเทือนที่เกิดขึ้นใต้น้ำแล้ว การที่พื้นดินขนาดใหญ่ถล่มลงทะเลหรือการตกกระทบพื้นน้ำของเทวดัตถุ (ก้อน หรือชิ้น หรือส่วนหนึ่งของสสาร อาจเป็นของแข็ง ของเหลว หรือแก๊สก็ได้ เช่น ก้อนหินจากดวงจันทร์) ก็สามารถทำให้เกิดคลื่นสึนามิได้

7. ภัยแล้ง (Droughts) คือ ภัยที่เกิดจากการขาดแคลนน้ำในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นเวลานาน จนก่อให้เกิดความแห้งแล้ง และส่งผลกระทบต่อชุมชน สำหรับภัยแล้งในประเทศไทย ส่วนใหญ่เกิดจากฝนแล้งและฝนทิ้งช่วง ซึ่งฝนแล้งเป็นภาวะที่ปริมาณฝนตกน้อยกว่าปกติหรือฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล ส่วนฝนทิ้งช่วง หมายถึงระยะเวลาที่มีปริมาณฝนตกไม่ถึง 1 มิลลิเมตร ติดต่อกัน 15 วัน ในช่วงฤดูฝน

สาเหตุของการเกิดภัยแล้ง

7.1 สาเหตุจากธรรมชาติ

1. การเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิโลก
2. การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ
3. การเปลี่ยนแปลงของระดับน้ำทะเล
4. การเกิดภัยธรรมชาติ เช่น วัตภัย แผ่นดินไหว เป็นต้น

7.2 สาเหตุจากมนุษย์

1. การทำลายชั้นโอโซน
2. ผลกระทบจากภาวะเรือนกระจก

3. การพัฒนาด้านอุตสาหกรรม

4. การตัดไม้ทำลายป่า

ช่วงเวลาที่มักเกิดภัยแล้งในประเทศไทย

1. ช่วงฤดูหนาวต่อเนื่องถึงฤดูร้อน ซึ่งเริ่มจากครึ่งหลังของเดือนตุลาคมเป็นต้นไป บริเวณประเทศไทยตอนบน (ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออก) จะมีปริมาณฝนลดลงเป็นลำดับจนกระทั่งเข้าสู่ฤดูฝนในช่วงกลางเดือนพฤษภาคมของปีถัดไป ซึ่งภัยแล้งลักษณะนี้จะเกิดขึ้นเป็นประจำทุกปี

2. ช่วงกลางฤดูฝน ประมาณปลายเดือนมิถุนายนถึงเดือนกรกฎาคม จะมีฝนทิ้งช่วงเกิดขึ้น ภัยแล้งลักษณะนี้จะเกิดขึ้นเฉพาะท้องถิ่นหรือบางบริเวณ บางครั้งอาจครอบคลุมพื้นที่เป็นบริเวณกว้างเกือบทั่วประเทศ

8. ไฟป่า (Wildfire) คือไฟที่เกิดขึ้นจากสาเหตุอันใดก็ตาม แล้วลุกลามไปได้โดยอิสระ ปราศจากการควบคุม ทั้งนี้ ไม่ว่าไฟนั้นจะลุกลามเข้าป่าธรรมชาติหรือสวนป่า

สาเหตุของการเกิดไฟป่า

ไฟป่าจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยปัจจัย 3 สิ่ง คือ เชื้อเพลิง ออกซิเจน และความร้อน ซึ่งเป็นองค์ประกอบของไฟ โดยปกติในป่ามีทั้งเชื้อเพลิง เช่น กิ่งไม้ ใบไม้แห้งต่าง ๆ และออกซิเจน หรืออากาศอยู่แล้ว หากมีความร้อนเกิดขึ้นย่อมทำให้เกิดไฟป่าขึ้นได้ ฉะนั้น “ความร้อน” จึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดไฟป่า ต้นเหตุที่ทำให้เกิดความร้อนขึ้นจนกระทั่งกลายเป็นไฟป่าอาจเกิดจากธรรมชาติเอง เช่น ต้นไม้เสียดสีกัน ไฟฟ้า เป็นต้น หรือจากคนที่จุดไฟขึ้นด้วยวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ในประเทศไทยไม่พบไฟป่าที่เกิดโดยความร้อนตามธรรมชาติ ล้วนเกิดจากฝีมือของมนุษย์ทั้งสิ้น มนุษย์ยังเป็นต้นเหตุของไฟป่าที่สำคัญยิ่ง สาเหตุที่ทำให้เกิดไฟป่าโดยฝีมือของมนุษย์ทั้งตั้งใจหรือโดยประมาท ในประเทศไทยแบ่งตามลักษณะของกิจกรรมและวัตถุประสงค์ที่เกิดขึ้นได้ดังนี้

1. ล่าสัตว์ จุดไฟเพื่อให้สัตว์หนีออกจากที่ซ่อนเพื่อสะดวกในการล่า
2. เผาไร่ เผากำจัดวัชพืชเพื่อเตรียมพื้นที่เพาะปลูกโดยปราศจากการควบคุม ทำให้ไฟลุกลามเข้าไปในป่า
3. หาของป่าตีผึ้ง เก็บไข่มดแดง ผักหวาน หน่อไม้ เห็ด ใบตองตึง เก็บฟืน
4. เลี้ยงสัตว์ จุดไฟเพื่อให้หญ้าแตกใบอ่อนเป็นอาหารสัตว์ในบริเวณใกล้พื้นที่ป่าแล้วเกิดลุกลามเข้าไปในป่า

5. นักท่องเที่ยวพกไฟเพื่อหุงต้มอาหาร ให้แสงสว่าง หรือให้ความอบอุ่น แล้วดับไม่สนิท เกิดเป็นไฟฟ้าในที่มืด

6. ความขัดแย้ง ชาวบ้านอาจเกิดความขัดแย้งกับหน่วยงานราชการในพื้นที่ แล้วถล่มแก๊งโดยการจุดไฟเผาป่า

7. ลักลอบทำไม้ เสาทางให้โล่งเตียนเพื่อสะดวกในการลักไม้

9. หมอกควัน (Smog) คือ ปรากฏการณ์ที่ฝุ่น ควัน และอนุภาคแขวนลอยในอากาศรวมตัวกันในสภาวะที่อากาศปิด หมอกควันเกิดขึ้นได้ง่ายในสภาพอากาศแห้ง (แตกต่างจากหมอกที่สภาพอากาศต้องมีความชื้นสูงพอ) ลักษณะภูมิประเทศที่เอื้อให้เกิดหมอกควันปกคลุม ได้แก่ พื้นที่แอ่งกระทะ หรือพื้นที่ปิดระหว่างหุบเขา ประกอบกับบรรยากาศเหนือภูมิประเทศนั้นมีชั้นอุณหภูมิผกผันเกิดขึ้น (Temperature inversion) ตามทฤษฎีมวลอากาศเย็นจะอยู่ใกล้พื้นดิน เพราะมีความหนาแน่นและมีน้ำหนักมากกว่ามวลอากาศร้อน ถ้าหากมวลอากาศร้อน (ที่ไหลอยู่ด้านบนของอากาศเย็น) เคลื่อนตัวอย่างรวดเร็วและรุนแรงเพียงพอแล้วจะ สามารถปิดกั้นการถ่ายเทความร้อน และอนุภาคแขวนลอยในบรรยากาศด้านล่างไม่ให้ขึ้นมาด้านบนได้

สาเหตุของการเกิดหมอกควัน

สาเหตุหลักเกิดจากไฟฟ้า ฝุ่นละอองจากถนน การก่อสร้าง และเขม่าจากน้ำมันดีเซล ทำให้คุณภาพอากาศแย่ลง ประกอบกับสภาพภูมิประเทศซึ่งมีภูเขาล้อมรอบ ทำให้มลพิษต่าง ๆ ถูกกักไว้และแผ่ปกคลุมทั่วเมือง พื้นที่ในประเทศไทยที่ได้รับผลกระทบจากการเกิดหมอกควัน ภาคเหนือของประเทศไทย ช่วงเวลาที่มักเกิดหมอกควันในภาคเหนือของประเทศไทยเป็นปัญหามลพิษที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกปี เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนและมีปริมาณสูงสุดในเดือนมีนาคม

พุลศิริ ชูชีพ (2548) สถาบัน คำนวณ และพัฒนาระบบนิเวศเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้กล่าวถึงภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทย ไว้ว่า ภัยพิบัติทางธรรมชาติ หมายถึง มหันตภัยที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันเป็นการนำมาซึ่งการทำลายล้างทั้งชีวิตและทรัพย์สิน และก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากสภาพดั้งเดิม โดยยากที่จะคาดการณ์ได้ ภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทยจำแนกออกเป็น 8 ประเภท ประกอบด้วย

1. วาตภัย จำแนกได้ 2 ประเภท ดังนี้

1.1 วาตภัยจากพายุฤดูร้อน เกิดขึ้นในช่วงฤดูร้อน เกิดจากถูกระเบิดอากาศกระทำให้ลอยขึ้นสู่เบื้องบนอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดการกลั่นตัวของไอน้ำเป็นละอองน้ำและมีการเสียดสี

ระหว่างลม น้ำกับอากาศจนเกิดประจุไฟฟ้า จึงทำให้ เกิดพายุฝนฟ้าคะนองและอาจมีลูกเห็บทำ ความเสียหายได้ในบริเวณเล็กๆ ช่วงเวลาสั้นๆ ความเร็วลมประมาณ 50 กิโลเมตรต่อชั่วโมง

1.2 วาตภัยจากพายุหมุนเขตร้อน จะเกิดขึ้นในช่วงฤดูฝน เป็นพายุที่เกิดขึ้นเหนือ ทะเลจีนใต้ และมหาสมุทรแปซิฟิกในเขตร้อน มีศูนย์กลางประมาณ 200 กิโลเมตร มีลมพัดเวียน รอบศูนย์กลางทิศวนเข็มนาฬิกาในซีกโลกเหนือ ศูนย์กลางเป็นวงกลมประมาณ 15-60 กิโลเมตร

2. อุทกภัย เกิดจากฝนตกหนักต่อเนื่องเป็นเวลานาน มีสาเหตุจาก พายุหมุนเขตร้อน มรสุมตะวันตกเฉียงใต้กำลังแรง ร่องความกดอากาศต่ำกำลังแรง และแผ่นดินไหวทำให้เขื่อนแตก อุทกภัยแบ่งได้ 2 ประเภท

2.1 อุทกภัยจากน้ำป่าไหลหลากและน้ำท่วมฉับพลัน เกิดจากฝนตกหนักติดต่อกัน หลายชั่วโมง ดินชุ่มชาน้ำไม่ทัน น้ำฝนไหลบ่าเหนือผิวดินลงสู่พื้นราบอย่างรวดเร็ว ความแรงของ น้ำทำลายต้นไม้ อาคาร ถนน สะพาน ชีวิต ทรัพย์สิน

2.2 อุทกภัยจากน้ำท่วมขังและน้ำเอ่อนอง เกิดจากน้ำในแม่น้ำ ลำธารล้นตลิ่ง มี ระดับสูงเกินจากสภาวะปกติ ท่วมและแช่ขัง ทำให้การคมนาคมชะงัก เกิดโรคระบาด ทำลาย สาธารณูปโภค และพืชผลการเกษตร

3. ทุกขภิกขภัย ภยธรรมชาติซึ่งเกิดจาก ฝนแล้ง ไม่ตกตามฤดูกาล มีสาเหตุจาก พายุ หมุนเขตร้อนเคลื่อนผ่านประเทศไทยน้อย ร่องความกดอากาศต่ำมีกำลังอ่อน มรสุมตะวันตกเฉียง ใต้มีกำลังอ่อน เกิดสภาวะฝนทิ้งช่วงเป็นเวลานาน หรือเกิดปรากฏการณ์เอลนีโญรุนแรง ทำให้อากาศ ฝน น้อยกว่าปกติ ทำให้ผลผลิตการเกษตรเสียหาย

4. พายุฝนฟ้าคะนอง ภยธรรมชาติซึ่งเกิดจากฝนฟ้าคะนอง และลมแรง อากาศร้อนลอย สูงขึ้น อากาศข้างเคียงไหลเข้ามาแทนที่ ไอน้ำกลั่นตัวเป็นเมฆ ทวีความสูงมากขึ้น มองเห็นคล้ายทั้ง ดีเหล็กสีเทาเข้ม มีฟ้าแลบ ฟ้าร้อง ฟ้าผ่า เกิดพายุฝนฟ้าคะนอง ลมกระโชกแรง บางครั้งมีลูกเห็บ หากตกต่อเนื่องหลายชั่วโมง อาจเกิดน้ำป่าไหลหลาก น้ำท่วมฉับพลัน อาจ เกิดพายุลมหมุนหรือ พายุวงช้างมีลมแรงมาก ทำความเสียหายบริเวณที่เคลื่อนผ่าน

5. แผ่นดินไหว ภยธรรมชาติซึ่งเกิดจากการปลดปล่อยพลังงานใต้พิภพ จากการเกิด ภูเขาไฟระเบิด แผ่นดินเลื่อน แผ่นดินถล่ม และเกิดจากมนุษย์ เช่นระเบิดปรมาณู แผ่นดินไหวใน ประเทศไทยมักเกิดขึ้นบริเวณภาคเหนือ มักเกิดแผ่นดินไหวขนาด 3-4 ริกเตอร์ และเคยเกิดขนาด ใหญ่สุดที่บันทึกได้ 5.6 ริกเตอร์ ที่ อ.ท่าสองยาง จ.ตาก วันที่ 17 ก.พ.2518 แผ่นดินถล่ม การ

เคลื่อนที่ของแผ่นดินและกระบวนการซึ่งเกี่ยวกับการเคลื่อนที่ของดินและหิน เนื่องจากแรงดึงดูดของโลก ตามความลาดชันของลาดเขา

6. ไฟป่า ภัยธรรมชาติซึ่งเกิดจากมนุษย์เป็นส่วนใหญ่ ได้แก่การเผาไหม้ของป่า เผาไร่ เผาทำไร่เลื่อนลอย เผากำจัดวัชพืช ส่วนน้อยที่เกิดจากการเสียดสีของต้นไม้แห้ง ปลายเดือนกุมภาพันธ์-ต้นพฤษภาคม ทำให้เกิดมลพิษในอากาศมากขึ้น ผงฝุ่น คาร์บอนไฟกระจายในอากาศทั่วไป ไม่สามารถลอยขึ้นเบื้องบนได้ มองเห็นไม่ชัดเจน สุขภาพเสื่อม พืชผลการเกษตรด้วยคุณภาพ แหล่งทรัพยากรลดลง

7. สึนามิ (Tsunami) เป็นคลื่นขนาดยักษ์ที่เกิดจากการแทนที่น้ำอย่างรุนแรง ทำให้มวลของน้ำเกิดการเคลื่อนที่ด้วยความเร็วสูง ในลักษณะเดียวกันกับการโยนก้อนหินลงในน้ำ แล้วเกิดระลอกคลื่นแผ่ออกจากจุดที่ก้อนหินตกกระทบ ปรากฏการณ์ธรรมชาติบางอย่าง ได้แก่ ภูเขาไฟระเบิดในทะเล แผ่นดินไหวหรือแผ่นดินถล่มในทะเล และอุกกาบาต หรือดาวหางที่ตกลงในทะเล จะทำให้เกิดปรากฏการณ์แทนที่น้ำในลักษณะดังกล่าวอย่างรุนแรง ทำให้มวลของน้ำเคลื่อนที่ด้วยความเร็วสูง เกิดเป็นคลื่นสึนามิที่มีพลังงานมหาศาลและมีความเร็วสูงมาก ในระหว่างที่สึนามิเคลื่อนที่อยู่ใต้มหาสมุทรจะมีลักษณะเป็นคลื่นใต้น้ำ ที่เห็นเป็นเพียงระลอกสูงราว 30 เซนติเมตรถึง 1 เมตรเท่านั้น แต่เมื่อสึนามิเคลื่อนที่เข้าหาฝั่ง ตู้เขตนํ้าตื้น ความเร็วจะลดลง ในขณะที่ความสูงของคลื่นกลับยิ่งทวีขึ้น

8. แผ่นดินไหว เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติ เกิดจากการเคลื่อนตัวโดยฉับพลันของเปลือกโลก ส่วนใหญ่แผ่นดินไหวมักเกิดตรงบริเวณขอบของแผ่นเปลือกโลกเป็นแนวแผ่นดินไหวของโลก การเคลื่อนตัวดังกล่าว เกิดขึ้นเนื่องจากชั้นหินหลอมละลาย ที่อยู่ภายใต้เปลือกโลก ได้รับพลังงานความร้อนจากแกนโลก และลอยตัวผลักดันให้เปลือกโลกตอนบนตลอดเวลา ทำให้เปลือกโลกแต่ละชั้นมีการเคลื่อนที่ในทิศทางต่าง ๆ กันพร้อมกับสะสมพลังงานไว้ภายใน บริเวณขอบของชั้นเปลือกโลกจึงเป็นส่วนที่ชนกัน เสียดสีกัน หรือแยกจากกัน หากบริเวณขอบของชั้นเปลือกโลกใด ๆ ไม่ผ่านหรืออยู่ใกล้กับประเทศใดประเทศนั้น ก็จะมีความเสี่ยงต่อภัยแผ่นดินไหวสูง เช่น ประเทศญี่ปุ่น ประเทศฟิลิปปินส์ ประเทศอินโดนีเซีย นิวซีแลนด์ เป็นต้น

2.1.16 แนวคิดเกี่ยวกับภาพลักษณ์การท่องเที่ยว

Kotler (2000) ซึ่งกล่าวถึง “ภาพลักษณ์” ว่าเป็นองค์รวมของความเชื่อความคิด และความประทับใจที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งทัศนคติ และการกระทำใด ๆ ที่คนเรามีต่อสิ่งนั้น จะมีความเกี่ยวพันอย่างสูงกับภาพลักษณ์ของสิ่งนั้น ๆ

เกรียงศักดิ์ (2540, น. 83) ได้กล่าวถึง ภาพลักษณ์ว่า กว่าจะเกิดภาพลักษณ์ขึ้นได้ ต้องอาศัยเวลาอันยาวนาน ประกอบกับความเพียรพยายามสะสมเพิ่มพูนขึ้นทีละน้อย จนหยั่งรากฐานที่มั่นคงแน่นหนาอยู่ในจิตใจความรู้สึกนึกคิดและทัศนคติของคนทั่วไป เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากความประทับใจอย่างแท้จริง แต่การมองภาพลักษณ์ด้วยความเป็นจริงนั้นเปรียบเสมือนเหรียญซึ่งมีสองด้าน ถ้าจะเปรียบด้านหนึ่งเป็นบวกอีกด้านหนึ่งเป็นลบ ซึ่งภาพลักษณ์ของบุคคลหรือสถาบันใดจะเป็นเช่นไร สังคมจะเป็นผู้ตัดสินตามหลักเกณฑ์หรือขนบธรรมเนียมประเพณีที่ได้ปฏิบัติสืบต่อกันมา โดยทั่วไปแล้วภาพลักษณ์ในสายตาของคนส่วนใหญ่คือ ภาพที่ดีต่อความรู้สึกนึกคิดจะเกิดขึ้นได้จากความเชื่อถือ และศรัทธาของประชาชน แต่ภาพลักษณ์ของบุคคลใดจะเป็นเช่นไรนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับประสบการณ์ข้อมูล หรือข่าวสารที่คนทั่วไปได้รับจะประทับใจหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับพฤติกรรม

Mackay and Fesenmaier (1997) ที่กล่าวว่า “ภาพลักษณ์” คือ การรวบรวมความเชื่อและความประทับใจ โดยอาศัยกระบวนการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของแหล่งที่มาประเภทต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา อันเป็นผลต่อความนึกคิดยอมรับที่เกิดขึ้นในจิตใจ

พงษ์เทพ (2537, น. 124-125) ได้จำแนกประเภทของภาพลักษณ์ไว้ ดังนี้

1. ภาพลักษณ์ซ้อน (multiple image) เป็นภาพลักษณ์ที่ตั้งมาจากสมมติฐานว่าบุคคลในสังคมนั้นมาจาก “ร้อยพ่อ พันแม่” มาจากแหล่งต่าง ๆ มีความรู้ ความเชื่อ ฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม การศึกษาและอื่น ๆ ที่ต่างกัน โดยเฉพาะมีความรู้และประสบการณ์ต่อองค์กรต่างกัน ดังนั้นจะหวังว่าสมาชิกในสังคมจะมีภาพลักษณ์ขององค์กรหนึ่งเหมือนกันจึงเป็นไปได้ ยิ่งไปกว่านี้ในตัวบุคคลหนึ่งก็อาจมีทั้งภาพลักษณ์ในทางบวก (ต่อเรื่องหนึ่ง) และภาพลักษณ์ในทางลบอีกเรื่องหนึ่งได้เช่นกัน

2. ภาพลักษณ์ปัจจุบัน (current image) เป็นภาพลักษณ์ตามความเป็นจริงในปัจจุบัน ซึ่งอาจเป็นภาพลักษณ์เชิงลบหรือบวกก็ได้ จะเป็นภาพลักษณ์ที่เกิดมาโดยธรรมชาติหรือโดยเจตนาก็ตาม หน้าที่ของผู้บริหารจะต้องหาภาพลักษณ์ปัจจุบันให้ได้ เมื่อพบภาพลักษณ์ที่ไม่ดีจะได้ปรับเปลี่ยนให้ดีขึ้น หรือพบภาพลักษณ์ที่ผิดเพี้ยนจากสิ่งที่ต้องการก็อาจนำไปพิจารณา ตัดสินใจต่อไปได้

3. ภาพลักษณ์กระจกเงา (mirror image) ก็เปรียบได้กับเวลาที่คนเราส่องกระจก เขาก็จะเห็นภาพของตัวเองในกระจก ในภาพนั้นเขาอาจมองว่าสวย สง่างามดี หรือตรงลักษณะใดก็ได้ ตามความนึกคิดของเขา ในกรณีนี้ก็เช่นกัน ผู้บริหารอาจมองว่าองค์กรได้ทำโน่น ทำนี่ดีมากแล้ว

ดังนั้นภาพลักษณ์ขององค์กรจึงน่าจะเป็นภาพลักษณ์ที่ดี ซึ่งความเป็นจริงจะเป็นเช่นไรก็เป็นอีกกรณีหนึ่ง ทั้งนี้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายอาจมองอะไรที่แตกต่างจากผู้บริหารก็ได้

4. ภาพลักษณ์ที่พึงปรารถนา (wish image) เป็นภาพลักษณ์ที่ผู้บริหารและหรือพนักงานมีความต้องการจะให้องค์กรของตนเป็นเช่นนั้น เช่น เป็นองค์กรที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นองค์กรที่มีความเจริญรุ่งเรืองเป็นองค์กรที่ให้คำตอบแบบที่ยุติธรรมแก่พนักงาน เป็นต้น การกำหนดความปรารถนาเปรียบเสมือนการทำตามเป้าหมายของงานที่เราจะได้ เพื่อบรรลุเป้าหมายนั้น ๆ

5. ภาพลักษณ์สูงสุดที่ทำได้ (optimum image) หมายถึง ภาพลักษณ์ที่เกิดขึ้นจากการตระหนักในความจริงและการมีความเข้าใจ การรับรู้ (perception) ของผู้รับข่าวสาร อุปสรรคของการใช้สื่อมวลชน และสื่อที่เราควบคุมได้ และสภาพแวดล้อมที่ยากที่จะควบคุม และอื่น ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการสร้างภาพลักษณ์ที่พึงปรารถนาได้ ดังนั้น ภาพลักษณ์ชนิดนี้จึงเป็นภาพลักษณ์ที่เกี่ยวข้อง รู้จักประมาณตนและตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องจนไม่ทำให้การกำหนดภาพลักษณ์ที่พึงปรารถนา มีความสูงมากเกินไปจนเกินความเป็นจริง

6. ภาพลักษณ์ที่ถูกต้องและไม่ถูกต้อง (correct and incorrect image) เป็นภาพลักษณ์ที่เกิดขึ้นไม่ตรงกับความเป็นจริง อาจเป็นเพราะเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ (ข่าวลือ อุบัติเหตุ ฯลฯ) และหรือกระบวนการสื่อสาร และหรือการรับรู้ของผู้รับสาร และเมื่อเกิดภาพลักษณ์ที่ไม่ถูกต้องแล้วก็จำเป็นต้องมีการแก้ไขภาพลักษณ์ให้ถูกต้องต่อไป ภาพลักษณ์ที่ถูกต้องนี้คล้ายกับภาพลักษณ์ปัจจุบัน แต่จะต่างกันที่ภาพลักษณ์ที่ถูกต้องได้มีการปรับเปลี่ยนจากภาพลักษณ์ที่ไม่ถูกต้องมาก่อนระยะหนึ่งแล้ว

7. ภาพลักษณ์สินค้า / บริการ (product / service image) สินค้าหรือบริการก็มีภาพลักษณ์ของตัวเอง เช่นเดียวกับองค์กร สินค้าหรือบริการบางอย่างอาจมีภาพลักษณ์ที่ไม่ค่อยดี (เช่น บุหรี่หรือ สถานอาบอบนวด) แต่สินค้าหรือบริการบางอย่างกลับมีภาพลักษณ์ในทางตรงกันข้าม (เช่น ยาสิฟัน โรงพยาบาล) เมื่อสินค้า/บริการที่องค์กรมีไม่ว่าจะมีภาพลักษณ์เชิงลบหรือเชิงบวก หรือกลาง ๆ ก็ยังมีความจำเป็นที่จะต้องปรุงแต่งให้มีภาพลักษณ์ที่มีเอกลักษณ์เป็นที่ยอมรับมากขึ้นจากสังคม นอกจากนี้ภาพลักษณ์ขององค์กรจะเป็นเช่นไร ภาพลักษณ์สินค้า ก็จะเป็นความเกี่ยวพันเป็นอย่างมาก

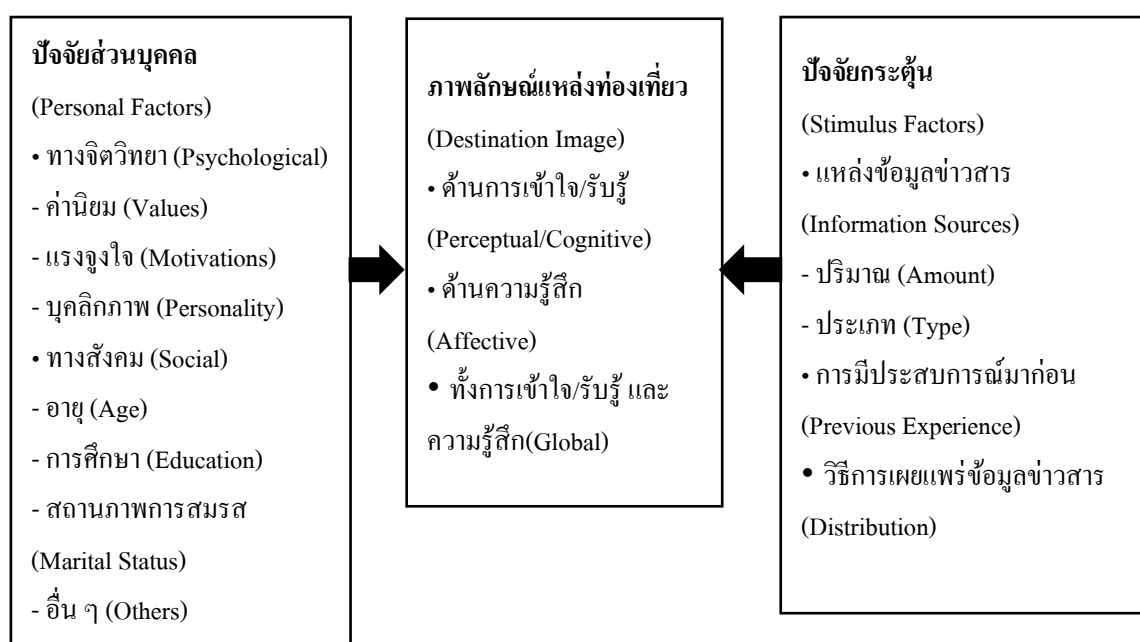
8. ภาพลักษณ์ตราสินค้า (brand image) เป็นภาพลักษณ์ที่มีลักษณะที่คล้ายกับภาพลักษณ์สินค้าเพียงแต่กรณีเป็น “ตราสินค้า” หรือ “Logo” “สัญลักษณ์” เช่น ตราสัญลักษณ์ “ดอกบัว” “DOMON” เป็นต้น

9. ภาพลักษณ์องค์กร (corporate image) เป็นภาพลักษณ์ขององค์กรใดองค์กรหนึ่งโดยเน้นภาพรวมทั้งหมดขององค์กร โดยรวมถึงสินค้า ยี่ห้อสินค้า ระบบการบริหารบริษัท ความมั่นคง การมีบุคลากรที่มีคุณภาพความรับผิดชอบต่อสังคม ฯลฯ

10. ภาพลักษณ์สถาบัน (institutional image) ซึ่งคล้ายกับภาพลักษณ์องค์กรดังกล่าวข้างต้น เพียงแต่มุ่งมองเฉพาะตัวบริษัท หรือตัวสถาบัน ความรับผิดชอบต่อสถาบันที่มีต่อสังคม ความเป็นสถาบันที่มั่นคงเจริญก้าวหน้า แต่ทั้งนี้จะไม่มุ่งมองในเชิงธุรกิจการค้า หรือการตลาด หรือตราสินค้าอะไรทั้งสิ้น นอกจากบทบาทหรือพฤติกรรมของสถาบันอย่างเดียว

โดยทั่วไปแล้ว ภาพลักษณ์เกิดขึ้นหรือประกอบขึ้นจากอิทธิพลของ 2 ปัจจัยหลักคือ ปัจจัยส่วนบุคคล (personal factors) อันเป็นลักษณะเฉพาะ (ทางสังคมและจิตวิทยา) ของแต่ละบุคคลและปัจจัยกระตุ้น (stimulus factors) ซึ่งเกิดจากสิ่งเร้าภายนอก และวัตถุทางกายภาพตามแต่ประสบการณ์ที่ได้รับ ดังภาพซึ่งแสดงให้เห็นถึงโครงสร้างทั่วไปของกระบวนการเกิดภาพลักษณ์ (image formation process) ของแหล่งท่องเที่ยว (Baloglu and McCleary, 1999)

ตารางที่ 2.2 แบบจำลองโครงสร้างทั่วไปของกระบวนการเกิดภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว

ที่มา: ปรับปรุงจาก Baloglu and McCleary (1999)

เมื่อพิจารณาแบบจำลองโครงสร้างทั่วไป ของกระบวนการเกิดภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวในภาพแล้ว จะพบว่า ภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว (destination image) มีองค์ประกอบที่เกี่ยวกับการรับรู้ หรือความรู้ (perceptual/cognitive) ซึ่งเป็นความรู้และความเข้าใจที่บุคคลมีต่อบางสิ่งบางอย่าง และองค์ประกอบที่เกี่ยวกับความรู้สึก (affective) ซึ่งก็คือความรู้สึกที่บุคคลมีต่อสิ่งนั้น รวมทั้งองค์ประกอบโดยรวมระหว่างการเรียนรู้ หรือความรู้ และความรู้สึก (global) ที่เกิดขึ้นจากการประเมินคุณค่าทั้งจากองค์ประกอบเชิงการรับรู้ และองค์ประกอบเชิงความรู้สึกนั่นเอง ในด้านปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลให้เกิดเป็นภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว นั้น พบว่า มีปัจจัยหลัก ๆ อยู่ 2 ด้านด้วยกัน คือ ปัจจัยส่วนบุคคล (personal factors) ซึ่งได้แก่ ปัจจัยทางจิตวิทยา (psychological) ประกอบไปด้วย ค่านิยม (value) แรงจูงใจ (motivations) และบุคลิกภาพ (personality) โดยพบว่าแรงจูงใจมีความสัมพันธ์กับภาพลักษณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเชิงความรู้สึกมากที่สุด (Baloglu and McCleary, 1999) ส่วนปัจจัยทางสังคม (social) คือ การรวบรวมลักษณะทางประชากรศาสตร์ในด้านต่าง ๆ อาทิ อายุ การศึกษา สถานภาพสมรส และอื่น ๆ เข้าเป็นเงื่อนไขหรือตัวกรองขั้นต้นในกระบวนการรับรู้ ซึ่งพบข้อสังเกตว่าตัวแปรด้านอายุ (age) และการศึกษา (education) มีแนวโน้มเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการกำหนดภาพลักษณ์สำหรับปัจจัยกระตุ้น (stimulus factors) พิจารณาได้จากแหล่งข้อมูลข่าวสาร (information sources) ทั้งในแง่ของปริมาณ (amount) และประเภท (type) รวมทั้งพิจารณาจากการมีประสบการณ์มาก่อน (previous experience) ของแต่ละบุคคล ตลอดจนรูปแบบ หรือวิธีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร (distribution) ที่แต่ละบุคคลได้รับ ปัจจัยกระตุ้นเหล่านี้เป็นสิ่งที่เร้าที่มาจากภายนอก โดยที่ปริมาณและประเภทของแหล่งข้อมูลข่าวสารนั้น จะเป็นปัจจัยที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของภาพลักษณ์เชิงการรับรู้ของบุคคล

โบลดิง (Kenneth E. Boulding, 1975) กล่าวถึงลักษณะการก่อตัวของภาพลักษณ์ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในตัวปัจเจกบุคคล ว่าเกิดจากการผสมผสานระหว่างองค์ประกอบด้านความรู้ ด้านการรับรู้ ด้านความรู้สึก และด้านการกระทำของบุคคล เกิดเป็นภาพของโลกที่บุคคลนั้น ๆ ได้รับเป็นประสบการณ์เฉพาะตน สิ่งที่ปัจเจกบุคคลสังเกตไม่ว่าจะสังเกตโดยตรงหรือโดยอ้อม จะรับรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้าผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้งสื่อบุคคล สื่อมวลชน และสื่อกิจกรรม กระบวนการรับรู้ของแต่ละบุคคลจะต้องตีความหรือให้ความหมายแก่สิ่งที่ตนสังเกตแล้วนำไปแยกแยะลักษณะ ประเภท ความแตกต่างของสิ่งนั้น ๆ ซึ่งการให้ความหมายหรือการตีความของบุคคลจะสัมพันธ์กับพื้นฐานประสบการณ์เดิม ทักษะ ค่านิยม ของแต่ละคน เกิดเป็นความรู้สึกที่บุคคลมีต่อสิ่งนั้น ๆ พัฒนาขึ้นเป็นความผูกพันที่จะยอมรับหรือไม่ยอมรับ ชอบหรือไม่ชอบสิ่งนั้น ๆ บุคคลอาจไม่แสดงความรู้สึก

เหล่านี้ออกมา แต่ก็พร้อมที่จะแสดงออกได้เสมอ เมื่อแสดงออกจะแสดงเป็นการกระทำที่มีทิศทาง ด้วย กล่าวคืออาจเป็นการแสดงออกทางด้านบวกหรือด้านลบก็ได้ การก่อตัวของภาพลักษณ์ตามแนวคิดของโบลด์จึงกล่าวข้างต้น ซึ่งให้เห็นว่าภาพลักษณ์มีองค์ประกอบหลัก 4 ส่วนที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างไม่อาจแบ่งแยกได้ คือ

1. องค์ประกอบด้านการรับรู้ (Perceptual Component) เป็นสิ่งที่บุคคลได้จากการสังเกตโดยตรง แล้วนำสิ่งนั้นไปสู่การรับรู้เป็นเบื้องแรก จะได้ภาพของสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ของสิ่งที่รับรู้ ซึ่งอาจจะเป็นบุคคล สถานที่ เหตุการณ์ ความคิด หรือสิ่งของต่าง ๆ

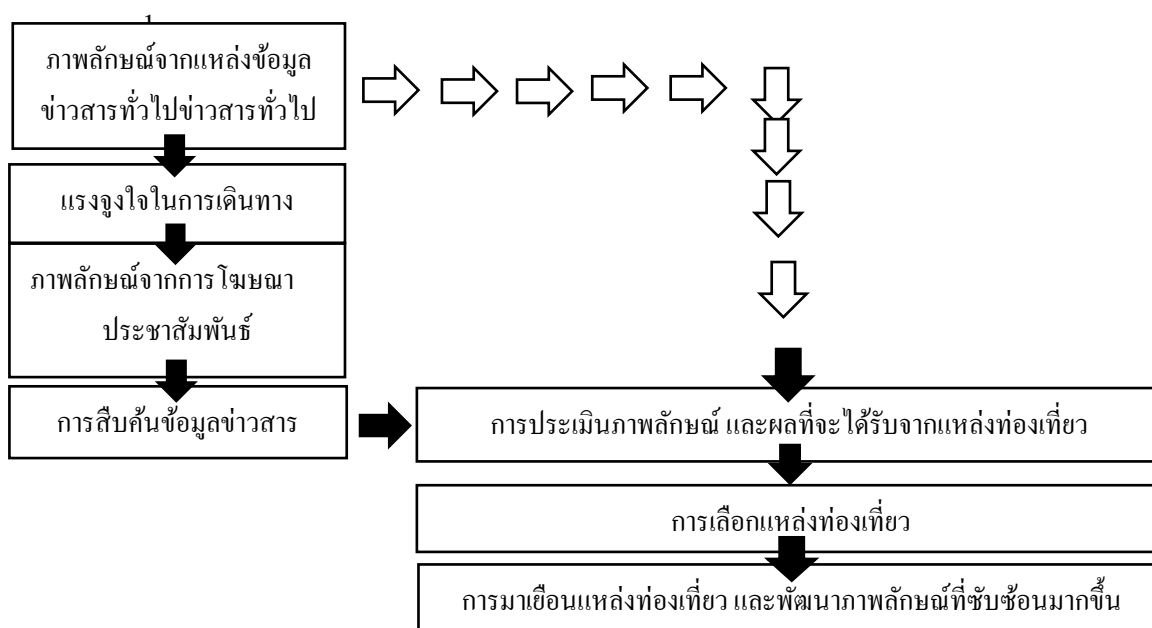
2. องค์ประกอบด้านความรู้ (Cognitive Component) ได้แก่ ส่วนที่เป็นความรู้เกี่ยวกับลักษณะ ประเภท ความแตกต่างของสิ่งต่าง ๆ ที่ได้จากการสังเกตและการรับรู้

3. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective Component) ได้แก่ ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ อาจเป็นความรู้สึกผูกพัน ยอมรับหรือไม่ยอมรับ ชอบหรือไม่ชอบ ต้องการหรือไม่ต้องการ ฯลฯ

4. องค์ประกอบด้านการกระทำ (Action Component) เป็นความมุ่งหมายหรือเจตนาที่เป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อตอบโต้สิ่งที่มากระตุ้นหรือสิ่งเร้าให้บุคคลเกิดการรับรู้ นั่นคือ การที่บุคคลตอบสนองเป็นพฤติกรรมหรือการแสดงออกอย่างใดอย่างหนึ่งเมื่อได้รับสิ่งกระตุ้น องค์ประกอบประเภทนี้เป็นผลของปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านความรู้และด้านความรู้สึก

ในกระบวนการตัดสินใจเดินทางมาเยือนแหล่งท่องเที่ยวของแต่ละบุคคลนั้น มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบเชิงการตระหนักรู้ (awareness) ซึ่งหมายถึง ข้อมูลข่าวสารที่บุคคลมีความเชื่อถือเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว องค์ประกอบเชิงทัศนคติ (attitude) หมายถึง ความรู้สึกในเชิงการประเมินที่บุคคลมีต่อแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ และองค์ประกอบเชิงความคาดหวัง (expectations) ซึ่งหมายถึง ประโยชน์ที่บุคคลคาดว่าจะได้รับจากการไปเยือนยังแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ (Moutinho, 2000) ลักษณะความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้

ตารางที่ 2.3 แบบจำลองกระบวนการสร้างภาพลักษณ์ของนักท่องเที่ยว

ที่มา: ปรับปรุงจาก Fakeye and Crompton (1991)

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ กล่าวไว้โดย อัมพร จันทรแก้ว (2540) ว่า ลักษณะต่าง ๆ ของบุคคลมีมากมาย และสังเกตได้ยาก เราจึงมักพบเสมอว่าข้อสรุปที่บุคคลกลุ่มหนึ่งสรุปได้ แตกต่างจากของอีกกลุ่มหนึ่งอย่างสิ้นเชิง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าทั้ง 2 กลุ่มได้สังเกตตัวอย่างนั้น ๆ มากน้อยแตกต่างกันเพียงใด การรับรู้ภาพลักษณ์นั้นเกิดได้ทั้งจากประสบการณ์ทางตรงและทางอ้อม โดยผ่านทางสื่อต่าง ๆ ดังนี้

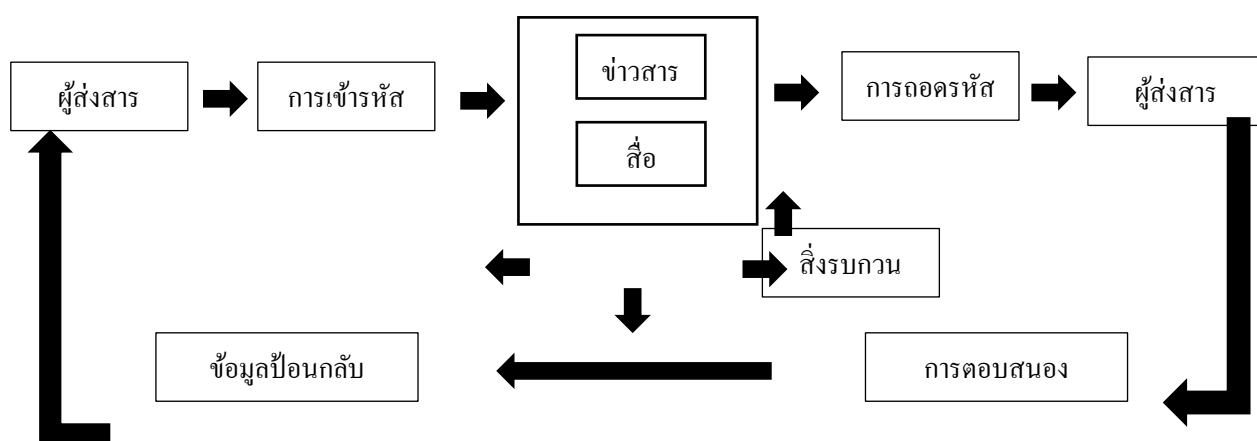
1. สื่อการศึกษา เช่น แบบเรียน รายการวิทยุ-โทรทัศน์ คำสอน คำแนะนำ
2. สื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์
3. คำบอกเล่าที่สืบทอดกันมา เช่น จากบิดามารดา ญาติพี่น้อง เพื่อน

2.1.17 แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยว

Belch and Belch (2001) กระบวนการติดต่อสื่อสาร (Communication process) หมายถึงระบบซึ่งแหล่งข่าวสาร (ผู้ส่งข่าวสาร) ส่งข่าวสารไปยังผู้รับ หรือหมายถึงการแสดงวิธีการซึ่งแหล่งข่าวสารพยายามเข้าถึงผู้รับข่าวสาร โดยอาศัยข่าวสาร ผู้วิจัยได้ศึกษาแบบจำลองการสื่อสาร เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการสื่อสารในแต่ละขั้นตอนมากยิ่งขึ้น โดยศึกษาจากแบบจำลองพื้นฐานเบื้องต้นที่แสดงถึงองค์ประกอบของกระบวนการสื่อสารประกอบด้วย

1. องค์ประกอบที่แสดงผู้มีส่วนร่วมหลักสำคัญในกระบวนการสื่อสาร คือ ผู้ส่งข่าวสาร กับผู้รับข่าวสาร
2. องค์ประกอบของเครื่องมือสื่อสารสำคัญ คือ ข่าวสาร และช่องทางข่าวสาร
3. องค์ประกอบแสดงหน้าที่และกระบวนการสื่อสารสำคัญ คือ การเข้ารหัส การถอดรหัส การตอบสนอง และข้อมูลย้อนกลับ
4. องค์ประกอบสุดท้าย คือ สิ่งรบกวน

ตารางที่ 2.4 ตารางแสดงกระบวนการติดต่อสื่อสาร

1. ผู้ส่งข่าวสาร (Sender) หมายถึง บุคคลหรือองค์กร ซึ่งมีข้อมูลข่าวสารที่จะส่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง หรือกลุ่มบุคคลอีกฝ่ายหนึ่ง เพื่อให้เกิดการรับรู้ร่วมกัน ผู้ส่งข่าวสารอาจเป็นบุคคลคนเดียว เช่น พนักงานขาย บุคคลที่จ้างมาเป็นผู้แถลงข่าวแทน หรือผู้มีชื่อเสียง หรืออาจจะไม่ใช่ตัวบุคคล เช่น อาจเป็นบริษัทหรือองค์กรที่ทำหน้าที่เป็นผู้ส่งข่าวสาร เนื่องจากผู้ส่งข่าวสารมีอิทธิพลเหนือจิตใจต่อผู้รับข่าวสาร ดังนั้น นักการตลาดจึงจำเป็นต้องพิจารณาเลือกผู้ส่งข่าวสารอย่างพิถีพิถัน จะต้องเป็นคนที่ผู้รับข่าวสารมีความเชื่อถือในด้านความรู้ความสามารถ ความไว้วางใจ หรือมีความเกี่ยวข้องอย่างใดอย่างหนึ่ง กระบวนการสื่อสารจะเริ่มจากผู้ส่งข่าวสารเลือกคำพูด สัญลักษณ์ รูปภาพหรือสิ่งอื่น ๆ เพื่อแสดงเป็นข่าวสารสื่อความหมายถ่ายทอดไปยังผู้รับ

2. การเข้ารหัส (Encoding) หมายถึง การใส่ความคิด ความรู้สึก หรือข้อมูลข่าวสารในรูปของสัญลักษณ์แสดงความหมาย (Symbolic form) โดยถือหลักว่าผู้รับข่าวสารจะสามารถถอดรหัส หรือเข้าใจความหมายได้ตรงกันอย่างที่คิด ดังนั้น คำพูดที่ใช้ สัญลักษณ์ต่าง ๆ หรือสัญลักษณ์ที่จะนำมาใช้เพื่อสื่อความหมายถ่ายทอดความคิด จึงควรเป็นสิ่งที่กลุ่มเป้าหมายคุ้นเคยและเข้าใจเป็นอย่างดี

3. ข่าวสาร (Message) หมายถึง ข้อความหรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่จัดทำขึ้นโดยผ่านกระบวนการเข้ารหัส เพื่อที่จะส่งไปยังผู้รับ ข่าวสารอาจอยู่ในรูปของคำพูดหรือไม่ใช่คำพูด อาจอยู่ในรูปของข้อเขียนที่เป็นลายลักษณ์อักษร หรืออยู่ในรูปสัญลักษณ์หรือสัญญาณต่าง ๆ อย่างใดอย่างหนึ่ง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับสื่อหรือช่องทางข่าวสารที่จะนำมาใช้ ซึ่งจะต้องจัดทำให้สอดคล้องกัน

4. ช่องทางข่าวสาร/สื่อ (Channels/Media) หมายถึง ตัวกลางหรือสื่อที่นำมาใช้เป็นช่องทางเพื่อช่วยส่งข่าวสารจากผู้ส่งไปยังผู้รับ แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

4.1 สื่อประเภทที่ใช้บุคคล (Personal media) ได้แก่ พนักงานขายของบริษัทหรือตัวแทนขาย รวมทั้งผู้นำทางความคิด (Opinion leader) สื่อประเภทที่ใช้บุคคลเป็นตัวกลางในการติดต่อ คือ การใช้บุคคลติดต่อแบบเผชิญหน้ากัน กับบุคคล หรือกลุ่มเป้าหมาย เช่น พนักงานขายเสนอการขายแก่ผู้ซื้อหรือลูกค้าที่มุ่งหวัง ด้วยการอธิบายหรือชี้แจงด้วยวาจา และเชิญชวนให้เกิดการซื้อ สื่อทางด้านสังคมที่ถือเป็นช่องทางการถ่ายทอดข่าวสารที่สำคัญ เช่น เพื่อนฝูง เพื่อนบ้าน ใกล้เคียง เพื่อนร่วมงาน หรือสมาชิกในครอบครัว สื่อทางสังคมเหล่านี้ใช้วิธีการถ่ายทอดข่าวสารแบบ “พูดปากต่อปาก” ซึ่งบางครั้งเป็นแหล่งข่าวที่มีอำนาจและมีอิทธิพลต่อผู้บริโภคเป็นอย่างมาก

4.2 สื่อประเภทที่ไม่ใช้บุคคล (Non-personal media) หรือสื่อมวลชน (Mass media) ได้แก่ หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ จดหมายตรง ป้ายโฆษณาขนาดใหญ่ (Billboards) นิตยสาร หรือป้ายโฆษณาเคลื่อนที่ โดยสื่อประเภทนี้จะใช้เมื่อต้องการสื่อสารกับคนจำนวนมาก

5. การถอดรหัส (Decoding) หมายถึง กระบวนการถ่ายทอดหรือแปลข่าวสารที่ได้รับจากผู้ส่ง เป็นการรับรู้หรือเป็นความเข้าใจของผู้รับข่าวสาร การถอดรหัสเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ขึ้นอยู่กับ กรอบแห่งการอ้างอิง (Field of experience) ซึ่งหมายถึง ประสบการณ์ที่ผ่านมา การรับรู้ ทักษะ และคุณค่าต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในสถานการณ์การสื่อสารนั้น จะต้องมีส่วนร่วมตรงกัน ยังมีขอบข่ายของประสบการณ์ตรงกันหรือซ้อนกันมากเท่าไร ก็ยิ่งจะทำให้การสื่อสารประสบผลสำเร็จมีประสิทธิผลมากขึ้น

6. ผู้รับข่าวสาร (Receiver/Audience) หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคล ผู้ซึ่งผู้ส่งข่าวสารต้องการส่งข่าวสารไปถึง เพื่อให้เกิดความรับรู้ร่วมกัน โดยทั่วไปผู้รับข่าวสารจะเป็นผู้บริโภค หรือกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งจะเป็นผู้อ่าน ผู้ฟัง หรือผู้เห็นข่าวสารต่าง ๆ ที่ส่งออกไปผ่านช่องทางต่าง ๆ

7. การตอบสนอง (Response) หมายถึง ปฏิกริยาที่ผู้รับข่าวสารแสดงออกมาภายหลังจากการได้เห็น ได้ยิน ได้ฟัง หรือได้อ่านข่าวสารที่ได้รับ การตอบสนองอาจมีลักษณะทั้งที่เป็น

พฤติกรรมที่เปิดเผยสังเกตเห็นได้ เช่น ตัดสินใจสั่งซื้อสินค้าที่โฆษณาทางโทรทัศน์ หลังจากได้ฟังโฆษณาจบลง หรืออาจมีพฤติกรรมที่ซ่อนเร้น ปิดบัง ไม่สามารถสังเกตเห็นได้ เช่น เก็บข้อมูลไว้ในความทรงจำ หรือเกิดความสนใจในผลิตภัณฑ์ที่เสนอขายมากขึ้น

8. ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) หมายถึง ปฏิกริยาตอบสนองของผู้รับข่าวสารที่ส่งกลับคืนมายังผู้ส่งข่าวสาร ซึ่งมีหลายรูปแบบ เช่น ในกรณีการขายโดยพนักงานขาย ข้อมูลป้อนกลับของลูกค้ออาจพิจารณาสังเกตเห็นได้จากอากัปกิริยา สีหน้า และคำพูดต่าง ๆ การตั้งคำถาม การวิพากษ์วิจารณ์ การแสดงความขัดแย้ง หรือโต้เถียง ข้อมูลป้อนกลับเหล่านี้จะสามารถรับได้ทันที อันจะเป็นประโยชน์เพื่อจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไข หรือเปลี่ยนแปลงเนื้อหาข่าวสารให้เหมาะสมในโอกาสต่อไป ข้อมูลย้อนกลับจึงเป็นตัวประเมินผลความสำเร็จของกระบวนการสื่อสาร

9. สิ่งรบกวน (Noise) หมายถึง สิ่งใด ๆ ที่เข้ามาแทรกแซงในช่วงใดช่วงหนึ่งในกระบวนการสื่อสาร อันเป็นอุปสรรคขัดขวาง สร้างปัญหาทำให้การถ่ายทอดแลกเปลี่ยนข่าวสารเกิดการสะดุดชะงักไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างราบรื่น ตัวอย่างสิ่งรบกวนในช่องทางการสื่อสาร เช่น คลื่นรบกวนทางวิทยุ สัญญาณภาพทางโทรทัศน์ขัดข้อง สิ่งรบกวนทางด้านผู้รับและผู้ส่งข่าวสาร อันเกิดจากการเข้ารหัสและการถอดรหัสไม่ตรงกัน อันเป็นผลเกิดจากขอบข่ายของประสบการณ์ไม่มีส่วนที่ร่วมกัน ทำให้เกิดใช้สัญญาณ สัญลักษณ์ หรือคำพูดไม่สามารถสื่อความหมายเข้ากันได้ การสื่อสารที่ประสบผลสำเร็จ จำเป็นจะต้องขจัดสิ่งรบกวนเหล่านี้ให้อยู่ในระดับน้อยที่สุด จึงจะทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ

Robert T. Reilly (1990) การสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวที่เกี่ยวเนื่องประกอบไปด้วยวัตถุประสงค์หลายอย่าง อาทิ เพื่อให้ข้อมูลข่าวสาร เพื่อโน้มน้าวใจ เพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติหรือความคิดเห็น เพื่อเสริมความเชื่อให้มั่นคงยิ่งขึ้น และที่สำคัญที่สุดก็คือ เพื่อให้ผู้รับสารเกิดการเดินทางท่องเที่ยว ซึ่งการจะทำให้ผู้รับสารเกิดพฤติกรรมดังกล่าวขึ้นได้นั้นผู้ส่งสารควรคำนึงถึงเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. จู๊ดจ๊าดใจในเรื่องเหตุผลและอารมณ์ (Rational Versus Emotional Appeals) ในการเลือกใช้จู๊ดจ๊าดใจในเรื่องเหตุผลและอารมณ์นี้ไม่ได้มีกฎตายตัวว่า ผู้ส่งสารควรจะใช้อย่างไร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้ส่งสารที่จะต้องเลือกพิจารณาเอาเองว่าในสารที่ส่งไปแต่ละครั้งนั้น ควรจะมีส่วนผสมของจู๊ดจ๊าดใจในเรื่องใดมากน้อยเท่าไร เช่น การโฆษณาการท่องเที่ยวเรือสำราญอาจชี้ให้เห็นว่าเป็นการเดินทางที่โรแมนติกและชวนฝัน ในขณะที่เดียวกันก็อาจชี้ให้เห็นถึงราคาที่คุ้มค่าและความปลอดภัยที่จะได้รับจากการเที่ยวควบคู่กันไปด้วย

2. แรงจูงใจ (Motivation) แรงจูงใจเป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์เกิดการกระทำหรือความเชื่อมั่น นักสังคมวิทยาได้แบ่งแรงจูงใจออกเป็นแรงจูงใจขั้นพื้นฐาน (Primary Motive) ซึ่งเกิดจากความต้องการขั้นพื้นฐานของเรา เช่น ความหิว ความกระหาย ความเจ็บปวด และแรงจูงใจที่เกิดจากการเรียนรู้ (Secondary Motive) ซึ่งแรงจูงใจประเภทนี้เป็นสิ่งที่นักสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวควรให้ความสนใจ เพราะคนเราเดินทางท่องเที่ยวก็เพราะความปรารถนาที่จะเรียนรู้และพบเห็นสิ่งใหม่ ๆ ส่งผลให้เกิดความต้องการในเรื่องของสุขภาพ ความพอใจ และการต้องการความสะดวกสบายตามมา

3. การรับรู้ (Perception) การรับรู้ คือ การที่บุคคลแต่ละคนตีความสารหรือข้อมูลที่ถูกส่งออกไปตามความรู้สึกรับรู้ ประสบการณ์ และความคิดเห็นส่วนตัว เช่น การลดราคาของโรงแรม ห้องพักบางคนอาจรู้สึกดีที่จะได้ห้องพักในราคาถูกลง ในขณะที่บางคนอาจรู้สึกว่าการลดราคาอาจเป็นการลดคุณภาพลงด้วย ผู้เชี่ยวชาญเรื่องการสื่อสารการท่องเที่ยวให้ความเห็นว่าการสื่อสารที่ไม่ประสบความสำเร็จนั้น ส่วนหนึ่งมาจากการตีความที่ผิดไปของผู้รับสารซึ่งไม่ตรงกับที่ผู้ส่งสารต้องการจะสื่อออกไป ดังนั้นผู้ส่งสารที่ดีจึงต้องรู้ว่าจะต้องส่งสารอย่างไรให้กับผู้รับสารแบบไหน

4. การเรียนรู้ (Learning) การเรียนรู้คือความสามารถที่เราได้รับมาจากการประสบการณ์ในชีวิต ซึ่งการเรียนรู้นี้สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบางอย่างของเราได้ เช่น เดิมเราอาจจะเคยชอบการท่องเที่ยวแบบ Group Tour แต่หลังจากได้ลองไปเที่ยวแบบขับรถลุยเอง เราจึงเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ได้รับว่าเราชอบการท่องเที่ยวแบบหลังมากกว่าแบบแรก

5. การโน้มน้าวใจ (Persuasion) ผู้ส่งสารจำเป็นต้องใช้การโน้มน้าวใจลูกค้าเกือบตลอดเวลาในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งสิ่งที่ควรรู้ 2 สิ่งในการโน้มน้าวใจลูกค้าก็คือ

5.1 พยายามเก็บหรือหาข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มตลาดเป้าหมายให้ได้มากที่สุด เช่น คำวิจารณ์ของนักท่องเที่ยวที่เคยมาเยือน แหล่งท่องเที่ยวของผู้ส่งสาร หรือพยายามค้นหาว่าอะไรคือแรงจูงใจให้ผู้รับสารเดินทางมาเที่ยว รวมทั้งพิจารณาถึงการรับรู้ที่เขามีต่อแหล่งท่องเที่ยวที่โฆษณา เพื่อที่เราจะได้ออกแบบสารให้ตรงกับความต้องการของเขา ดังนั้นการรับรู้ (Perception) จึงเป็นเรื่องสำคัญในการโน้มน้าวใจให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยว

5.2 อย่าสื่อสารโดยใช้ตัวเรา (ผู้ส่งสาร) เป็นหลัก การโน้มน้าวใจจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเราออกแบบสารโดยคำนึงถึงผู้รับสารเป็นหลักมากกว่า เช่น การโฆษณาว่าบริษัทของเราได้ติดตั้งระบบคอมพิวเตอร์เพิ่ม ซึ่งจะช่วยให้จองตั๋วการเดินทางได้เร็วและสะดวกขึ้น ผู้รับสารย่อมสนใจมากกว่าการบอกให้รู้ว่าเราได้ติดตั้งระบบคอมพิวเตอร์เพิ่มในบริษัทเพียงอย่างเดียว

6. ความคิดเห็นของสาธารณชน (Public opinion) ในการสื่อสารเพื่อคนจำนวนมาก หรือที่เรียกว่าการสื่อสารมวลชนนั้น ผู้ส่งสารจำเป็นต้องคำนึงถึงเรื่องของความคิดเห็นของสาธารณชนด้วย ซึ่งความคิดเห็นของสาธารณชนก็คือ ความคิดเห็นของบุคคลแต่ละคนที่มีต่อเรื่องราวประเด็นใดประเด็นหนึ่งในสังคม การสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจจึงเข้ามามีบทบาทในการโน้มน้าวใจ ความคิดเห็นของสาธารณชนในเรื่องการท่องเที่ยวได้ดังนี้

1. พยายามเปลี่ยนแปลงหรือทำให้ความรู้สึกไม่ชอบหมดไป หรือให้กลายเป็นกลางมากที่สุด

2. สร้างความมั่นใจให้เกิดขึ้นในหมู่ผู้ที่ยังไม่ได้ตัดสินใจ

3. พยายามทำให้คนที่มีความรู้สึกกับเรานิยมชมชอบเราให้มากยิ่งขึ้น

2.1.18 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความเสี่ยง

พิมพ์มาดา วิชาศิลป์ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการรับรู้ด้านความเสี่ยงและการป้องกันความเสี่ยง ขณะเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยของนักท่องเที่ยวต่างชาติประเภทแบกเป้ ที่มุ่งเน้นศึกษาเกี่ยวกับความเสี่ยงและการป้องกันความเสี่ยงของนักท่องเที่ยวประเภทแบกเป้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ศึกษาระดับและความสัมพันธ์ของการรับรู้ด้านความเสี่ยง และการป้องกันความเสี่ยงของนักท่องเที่ยวต่างชาติประเภทแบกเป้ในประเทศไทย และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้และการป้องกันความเสี่ยงของนักท่องเที่ยว

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ของประเทศไทยที่ออกไปทางสื่อออนไลน์ โดยเฉพาะเว็บไซต์ที่เป็นที่นิยมในกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติประเภทแบกเป้ และจากมุมมองของนักท่องเที่ยวต่างชาติประเภทแบกเป้ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย สำนักระดับของการรับรู้ด้านความเสี่ยงและระดับการป้องกันความเสี่ยง ในการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย รวมไปถึงความสัมพันธ์และปัจจัยที่มีผลต่อการ

รับรู้ด้านความเสี่ยงและการป้องกันความเสี่ยงของนักท่องเที่ยว และสุดท้ายคือการสำรวจนโยบายภาครัฐและเอกชน ในเรื่องของการจัดการด้านการรับรู้ความเสี่ยงและป้องกันความเสี่ยง ให้แก่นักท่องเที่ยวต่างชาติประเภทแบกเป้ งานวิจัยนี้ใช้การเก็บข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณโดยการแจกแบบสอบถามแก่นักท่องเที่ยวต่างชาติ

ประเภทแบกเป้ ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย และเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์จากเว็บไซต์ และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านนโยบาย จากการวิเคราะห์เว็บไซต์ที่เป็นที่นิยมในกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติประเภทแบกเป้ พบว่าประเทศไทยมีภาพลักษณ์

ด้านการท่องเที่ยวในเชิงบวก ซึ่งสอดคล้องกับผลการสำรวจจากการแจกแบบสอบถาม ให้แก่นักท่องเที่ยวต่างชาติประเภทแบกเป้ที่ยังเดินทางอยู่ในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่านักท่องเที่ยวมีระดับการรับรู้ความเสี่ยงและการป้องกันความเสี่ยง ในการมาท่องเที่ยวในประเทศไทยโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย และเป็นเหตุเป็นผลกัน จากการสำรวจปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการรับรู้ความเสี่ยงและการป้องกันความเสี่ยงในการมาท่องเที่ยวในประเทศไทย พบว่าในภาพรวม ไม่มีปัจจัยใดส่งผลต่อระดับการรับรู้ความเสี่ยงและการป้องกันความเสี่ยง สุดท้ายคือเรื่องของนโยบายภาครัฐและเอกชน ผลการวิจัยพบว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ยืนยันว่าหน่วยงานของตนได้ให้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือแก่นักท่องเที่ยวในเรื่องของการเดินทางในประเทศไทยอย่างปลอดภัยในสถานการณ์ที่แตกต่างกันไป

ปณิศา พัฒนพวรรณสกุล (2556) ปัจจุบันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (Tourism Industry) เป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญและสร้างรายได้เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทยที่มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปี ทำให้เกิดการลดปัญหาการว่างงานและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน นอกจากนี้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะประสบผลสำเร็จได้ จะต้องมีการจัดการโซ่อุปทานการท่องเที่ยวที่ดี โดยต้องมีการร่วมมือกันจัดการกับทุกภาคส่วนเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เช่น บริการขนส่ง ที่พัก แหล่งท่องเที่ยว และอาหาร ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาถึงปัจจัยความเสี่ยงที่นักท่องเที่ยวไทยคำนึงถึง เมื่อเดินทางไปท่องเที่ยวในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เนื่องจากการท่องเที่ยวในแต่ละครั้ง นักท่องเที่ยวคำนึงหรือความคาดหวังจากปัจจัยใดบ้างในการไปท่องเที่ยว นอกจากนั้นยังมีปัจจัยความเสี่ยงต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นยังจุดหมายปลายทางที่จะไปท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเดินทางไปท่องเที่ยวกับบริษัทนำเที่ยวหรือไปด้วยตนเอง การศึกษาครั้งนี้ได้ใช้วิธีการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือสำหรับการเก็บข้อมูลวิจัยจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวไทย จำนวน 200 คน ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมได้วิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา เพื่อให้เห็นถึงพฤติกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่าง นอกจากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) เพื่อระบุปัจจัยด้านการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวคำนึงถึง เมื่อเดินทางไปท่องเที่ยวสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบนี้เพื่อการจับกลุ่มหรือรวบรวมกลุ่มของตัวแปรที่เหมือนกันให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน และนำผลที่ได้มาสร้างแบบจำลองความเสี่ยงด้านการจัดการโซ่อุปทานการท่องเที่ยว จากผลการศึกษาพบว่าแบบจำลองปัจจัยความเสี่ยงด้านการจัดการโซ่อุปทานการท่องเที่ยว ขึ้นอยู่กับ 7 องค์ประกอบหลักโดยเรียงลำดับความสำคัญได้แก่ (1) ความปลอดภัย (2) โครงสร้างพื้นฐาน และเทคโนโลยีด้านการท่องเที่ยว (3) คุณภาพการให้บริการ (4)

เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (5) อาชญากรรม และภัยทางธรรมชาติ (6) สิ่งอำนวยความสะดวก และ (7) การเมือง

Shaw, G.K. (2010) ศึกษาเรื่องรูปแบบการจัดการความเสี่ยงในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในแอฟริกาใต้ จุดประสงค์หลักในการทำวิจัยในครั้งนี้ คือการพัฒนารูปแบบการจัดการความเสี่ยงของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในแอฟริกาใต้ ในมุมมองทางธุรกิจ เพื่อที่จะประสบความสำเร็จในการทำวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ 1) เพื่อค้นหาความเกี่ยวข้องของทฤษฎีที่มีอยู่ระหว่างรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยง และระหว่างการจัดการความเสี่ยงในธุรกิจท่องเที่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว 2) เพื่อวิเคราะห์ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยวในประเทศและจากต่างประเทศ ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศ 3) เพื่อจัดทำแบบสอบถามเพื่อหาความเสี่ยงที่มีอิทธิพล ในมุมมองของผู้ประกอบการที่เป็นส่วนหนึ่งของรูปแบบ 4) เพื่อเอาผลที่ได้จากการทดสอบมาวิเคราะห์ความเสี่ยง ในรูปแบบการจัดการความเสี่ยง และเพื่อให้คำแนะนำวิธีการจัดการกับความเสี่ยงที่จัดเตรียมโดยผู้ที่มิพบาทในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ความเสี่ยงนั้นมีอยู่เป็นเรื่องปกติของสิ่งมีชีวิตที่มีอยู่ในโลก และไม่ว่าความเสี่ยงจะมากน้อยเพียงใด ก็จะก่อให้เกิดความเสียหายหรืออันตรายไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง การวิจัยครั้งนี้เพื่อพิจารณาขั้นตอนที่จำเป็นเกี่ยวกับการป้องกันหรือจำกัดความเสี่ยง ตั้งแต่มีการเลือกตั้งที่เป็นสากลเข้ามาในปี พ.ศ. 2537 แอฟริกาใต้กลายเป็นประเทศที่มีความสำคัญในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามามากขึ้น เมื่อมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามามากขึ้นก็ย่อมมีความเสี่ยงเพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นกัน นอกจากนี้การทบทวนวรรณกรรมได้ชี้ให้เห็นว่าไม่ได้เพิ่มเพียงจำนวนของความเสี่ยงที่เกิดขึ้น และยังไม่มีการทำรูปแบบการจัดการความเสี่ยงในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐาน การทำวิจัยในครั้งนี้ได้มีการตรวจสอบหาความเสี่ยงของนักท่องเที่ยวภายในประเทศและนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ ที่ทำให้เกิดผลกระทบต่่ออุตสาหกรรมในมุมมองของธุรกิจ รายการของความเสี่ยงที่นักท่องเที่ยวจะพบเจอมีดังต่อไปนี้ 1) อาชญากรรม 2) สุขภาพและความปลอดภัย 3) ปัจจัยด้านการเมือง 4) ความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจ 5) ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยี 6) ความเสี่ยงด้านสังคม จากการเรียนรู้วรรณกรรมต่าง ๆ เพื่อค้นหา รูปแบบการจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสม กับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งทำให้เห็นว่าถึงแม้จะมีรูปแบบอยู่เป็นจำนวนมาก แต่ก็ไม่มีรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยตรง โดยรูปแบบความเสี่ยงที่มีความสำคัญกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งมีการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพื่อสนับสนุน โครงสร้างของรูปแบบการจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม มีการนำรูปแบบการจัดการความเสี่ยงของอุตสาหกรรมประเภทอื่น ๆ มาประกอบรวบรวมและมีการอบรมทดสอบเพื่อให้ได้โครงสร้างที่เหมาะสม กับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ยิ่งไปกว่านั้นการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องแม้ว่าจะมีการอ้างอิงถึงนักเขียนหลายท่าน

แต่นักเขียนเหล่านั้นก็ไม่ได้เขียนเรื่องของความเสี่ยงในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยตรง ยังไม่มีวรรณกรรมจากแหล่งใดให้ข้อมูลที่สมบูรณ์และมีการพูดถึงเรื่องความเสี่ยงและการจัดการความเสี่ยงที่เจาะจง ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยตรง จึงทำให้เห็นว่าไม่มีรูปแบบการจัดการความเสี่ยงในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยตรง จากการศึกษาวรรณกรรมอย่างลึกซึ้ง ซึ่งมองถึงความเป็นไปได้ ที่จะเกิดความเสี่ยงกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในมุมมองของกลุ่มนักท่องเที่ยวในประเทศและนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ อ้างอิงจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในแอฟริกาได้ ความเสี่ยงภายในประเทศนั้นรวมถึงธุรกิจที่มีความเกี่ยวข้อง ส่วนมีความเสี่ยงจากปัจจัยภายในและภายนอกในการดำเนินงานอุตสาหกรรม โครงสร้างแบบสอบถามได้ถูกส่งไปยัง 800 ผู้ประกอบการและเจ้าของธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ผู้ให้บริการทัวร์ ตัวแทนจำหน่ายทัวร์ สถานให้บริการอาหารและที่พัก บ้านพักที่ลงทะเบียนกับสมาคมธุรกิจท่องเที่ยว และสมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวและบริการในแอฟริกาใต้ ผลที่ได้รับจาก 212 แบบสอบถามที่ถูกต้อง ถูกนำมาใช้เป็นข้อมูลในการสร้างรูปแบบการศึกษาที่ผ่านการวิจัยก็สามารถที่จะสร้างปัจจัยเสี่ยงที่มีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมากที่สุด และปัจจัยที่มีผลเพียงเล็กน้อยหรือไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การวิเคราะห์ความเสี่ยงที่ได้มาจากแบบสอบถามไม่ได้ให้หลักฐานที่แสดงว่าธุรกิจการท่องเที่ยวได้รับผลกระทบอย่างเท่าเทียมกันจากหลาย ๆ ปัจจัย อย่างไรก็ตาม การวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าโครงสร้างพื้นฐานนั้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่การตลาดของทั้งในประเทศและต่างประเทศมีการรับรู้ความเสี่ยงที่สูงมาก ตามมาด้วยเรื่องของความปลอดภัย (ความปลอดภัยทางธุรกิจ) สุดท้ายก็เป็นความเสี่ยงเรื่องการเงิน การรับรู้ความเสี่ยงที่ต่ำที่สุดอยู่ในพื้นที่ของความเสี่ยงขององค์กร ซึ่งรวมไปถึงความเสี่ยงทางธุรกิจทั้งภายในและภายนอก ส่วนใหญ่จะเสี่ยงกับพนักงานและความสามารถของพนักงานในการจัดการธุรกิจ จากผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าพนักงานเหล่านี้ต้องการการฝึกอบรมในเรื่องที่เน้นความปลอดภัยจากผู้ประกอบการการท่องเที่ยว และตัวแทนการท่องเที่ยว เนื่องจากลักษณะของธุรกิจทำให้เห็นถึงความสำคัญของความปลอดภัย ในทางตรงกันข้าม เกสเฮ้าส์ สถานประกอบการที่พักและอาหารมีโอกาสน้อยที่จะดึงดูดแขกที่เป็นนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ เพราะฉะนั้นจึงไม่ค่อยได้รับผลกระทบ อย่างเช่นเรื่องความปลอดภัยของสายการบิน อัตราการแลกเปลี่ยนของสกุลเงินหรือการผันผวนของสกุลเงิน จากการศึกษาได้ทำให้เห็นถึงข้อเท็จจริงที่ว่าบางประเภทของความเสี่ยงนั้นมีความหมายต่อภาคธุรกิจแต่ไม่ส่งผลกระทบใด ๆ ต่อภาคอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม ผลที่ไม่ดีนี้ไม่ได้มีอิทธิพลหรือส่งผลกระทบต่อพัฒนารูปแบบการจัดการความเสี่ยง ในการวิจัยครั้งนี้มีการระบุ 2 ข้อบกพร่องที่สำคัญในแง่ของการจัดการความเสี่ยงในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแอฟริกาใต้ นั่นก็คือ ไม่มีแหล่งที่มาของข้อมูลหรือวรรณกรรมที่มีการอภิปรายในเชิงลึก ของความเสี่ยงและการบริหารจัดการความเสี่ยงใน

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และไม่ได้รับการยอมรับโดยทั่วไปว่ารูปแบบการจัดการความเสี่ยงและกระบวนการแบบใด ที่สามารถใช้ได้ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างมีมาตรฐาน งานวิจัยในครั้งนี้ได้ทำผลรับที่มีคุณค่าต่อโครงสร้างและความรู้ทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยเน้นให้ความสำคัญของการระบุความเสี่ยงเช่นเดียวกับการทำรูปแบบของความเสี่ยง ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้เป็นรูปแบบอย่างเป็นทางการ การระบุความเสี่ยงต่าง ๆ นี้อาจมีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว แสดงให้เห็นว่าความเสี่ยงมีความแตกต่างกันในแต่ละภาคอุตสาหกรรม การพัฒนากระบวนการและการจัดการความเสี่ยงซึ่งยังไม่มีมาก่อนในวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว จัดทำเครื่องมือที่สามารถใช้งานได้ง่ายในการจัดการความเสี่ยง สำหรับธุรกิจของผู้ประกอบการโดยตรง ซึ่งจะลดผลกระทบเชิงลบจากความเสี่ยงของธุรกิจและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวภายในประเทศ และยังสามารถเพิ่มผลประโยชน์ที่ได้รับจากการสำรวจความเสี่ยงจากปัจจัยภายนอก ความซับซ้อนของการจัดการความเสี่ยง จากมุมมองของจุดหมายปลายทาง ในส่วนสุดท้ายของผลงานนี้คือ การวิจัยเรื่องความเสี่ยงเป็นครั้งแรกในแอฟริกาใต้ จากการศึกษาข้อมูลเชิงลึกจากวรรณกรรมที่มีอยู่ในพื้นที่ และข้อมูลจากวรรณกรรมต่างประเทศ ผลงานการจัดทำการวิจัยครั้งนี้ไม่ได้มีคุณค่าเพียงเท่ากับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศแอฟริกาใต้เท่านั้น แต่ยังมีประโยชน์กับประเทศอื่น ๆ ทั่วโลก

Andrew Lepp, Heather Gibson (2003) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทของนักท่องเที่ยว และศึกษาการรับรู้ความเสี่ยงของนักท่องเที่ยวต่างประเทศ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทดังนี้คือ 1) นักท่องเที่ยวที่แสวงหาความแปลกใหม่ 2) นักท่องเที่ยวที่ท่องเที่ยวในแหล่งที่คุ้นเคย การศึกษาครั้งนี้เป็นการตรวจสอบสมมติฐานที่ว่านักท่องเที่ยวที่ท่องเที่ยวในแหล่งที่มีความคุ้นเคย มีการรับรู้ความเสี่ยงได้มากกว่านักท่องเที่ยวที่แสวงหาความแปลกใหม่ สุ่มตัวอย่างจากวัยรุ่นชาวสหรัฐอเมริกาแบบสอบถามเกี่ยวกับความเสี่ยงทั้ง 7 อย่างดังต่อไปนี้ 1) สุขภาพ 2) ความไม่มั่นคงทางการเมือง 3) การก่อการร้าย 4) อาหารที่ไม่คุ้นเคย 5) การปิดกั้นทางวัฒนธรรม 6) กฎหมายในประเทศและศาสนา 7) อาชญากรรม จากการวิเคราะห์ได้เผยว่าผู้หึงมีการรับรู้ความเสี่ยงเกี่ยวกับอาหารและสุขภาพสูง ยิ่งนักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวมากจะประมาทภัยจากการก่อการร้าย อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเป็นตัวแปรที่สำคัญที่สุด และนักท่องเที่ยวในแหล่งที่คุ้นเคยนั้นจะสามารถหลีกเลี่ยงความเสี่ยงต่าง ๆ ได้ดีกว่านักท่องเที่ยวที่แสวงหาความแปลกใหม่

Andrew Lepp, Heather Gibson (2008) ได้ศึกษาเรื่องการแสวงหาความตื่นเต้นในการท่องเที่ยว บทบาทนักท่องเที่ยว และการรับรู้ความเสี่ยงของจุดหมายปลายทางในการท่องเที่ยว การแสวงหาความตื่นเต้นเป็นคุณสมบัติส่วนบุคคลที่ต้องการความแปลกใหม่ การกระตุ้นและเกี่ยวข้อง

กับพฤติกรรมการท่องเที่ยว บทบาทของนักท่องเที่ยว การรับรู้ความเสี่ยงที่เกี่ยวกับการเดินทางท่องเที่ยวไปยังที่ต่าง ๆ ทั่วโลก และประสบการณ์การเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศ ได้ถูกค้นหาในความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาความตื่นเต้นในการท่องเที่ยวและเพศ ผลการสำรวจถูกเก็บรวบรวมจากหนุ่มสาวชาวสหรัฐอเมริกาเป็นจำนวน 290 คน ถึงแม้ว่าเพศชายจะมีคะแนนรวมในการแสวงหาความตื่นเต้นในการท่องเที่ยวมากกว่าเพศหญิง แต่เพศไม่ได้เป็นตัวบ่งชี้ถึงบทบาทของนักท่องเที่ยว หรือประสบการณ์การท่องเที่ยวต่างประเทศ อย่างไรก็ตามการแสวงหาความตื่นเต้นนั้นมีความเกี่ยวข้องกับบทบาทของนักท่องเที่ยว มีการสำรวจและเลือกการแสวงหาความตื่นเต้นเพิ่มมากขึ้น การแสวงหาความตื่นเต้นนั้นไม่ส่งผลต่อการรับรู้ความเสี่ยง ผู้ที่มีค่าการแสวงหาความตื่นเต้นที่สูงและต่ำ มีการรับรู้ถึงความเสี่ยงในระดับที่เท่า ๆ กัน อย่างไรก็ตามการแสวงหาความตื่นเต้นนั้นส่วนใหญ่จะเป็นการเดินทางไปท่องเที่ยวยังต่างประเทศ และการได้เดินทางไปท่องเที่ยวยังประเทศต่าง ๆ ของโลก ที่ถูกจัดอันดับอยู่ในความเสี่ยง จากผลการวิจัยได้ให้การสนับสนุนสำหรับข้อเสนอว่าคุณสมบัติส่วนตัวของแต่ละบุคคล มีผลต่อการเลือกประเภทของการท่องเที่ยว และจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยว

Metin Kozak, John C. Crotts, Rob Law (2007) ได้ศึกษาเรื่องผลกระทบจากการรับรู้ความเสี่ยงของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เป้าหมายหลักของการทำวิจัยในครั้งนี้มีอยู่ 2 อย่างคือ 1) เพื่อสำรวจผลกระทบของการรับรู้ความเสี่ยงในการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศ 2) เพื่อค้นหาความแตกต่างในการรับรู้ความเสี่ยงของสถานที่ทั้ง 3 กลุ่มที่ได้ทำการแบ่งไว้ ประชากรตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ประกอบไปด้วย นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวประเทศฮ่องกงจำนวน 1,180 คน ในปี พ.ศ.2546 ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเปลี่ยนแผนและจุดหมายในการเดินทางท่องเที่ยว หากพบว่ามีความเสี่ยงในการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ในขณะที่ส่วนน้อยนั้นยังคงเดินทางไปท่องเที่ยวตามแผนเดิม จากผลการวิจัยจึงบอกได้ว่าการเดินทางท่องเที่ยวในต่างประเทศของนักท่องเที่ยวนั้น มีความอ่อนไหวต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ทำให้มีความเสี่ยงเกิดขึ้นในประเทศจุดหมายปลายทาง มีการสังเกตความแตกต่างในการมีอิทธิพลต่อการรับรู้ความเสี่ยงของนักท่องเที่ยวที่เดินทางจากทวีปหนึ่งไปอีกทวีปหนึ่ง นักท่องเที่ยวที่มีเชื้อชาติและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน อาจมีค่าการรับรู้ความเสี่ยงที่เปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ

Sevil F. Sonmez, Alan R. Graefe (1998) ได้ทำการศึกษาเรื่องอิทธิพลของการก่อการร้าย ที่มีความเสี่ยงต่อการตัดสินใจท่องเที่ยว การวิจัยในครั้งนี้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในการเลือกกับกระบวนการตัดสินใจในการเลือกเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศเพื่อการพักผ่อน กรอบทฤษฎีที่นำมาเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์คือ การตัดสินใจไปท่องเที่ยวนั้นมีความเกี่ยวข้องกับความเสี่ยงในการพบเจอกับความรุนแรง ได้มีการพิจารณาตัวแปรอิสระทั้ง 8 อย่างดังต่อไปนี้ 1)

ประสบการณ์การเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศ 2)ระดับการรับรู้ความเสี่ยง 3)ทัศนคติในการท่องเที่ยวต่างประเทศ 4)อายุ 5)เพศ 6)การศึกษา 7)รายได้ 8)สภาพความเป็นอยู่ ตัวแปรหลักได้แบ่งออกเป็น 3 ส่วนด้วยกันคือ 1)กระบวนการตัดสินใจ 2)การตัดสินใจระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศและต่างประเทศ 3)การหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยในการเลือกจุดหมายปลายทาง การทำแบบสอบถามทางจดหมายของนักท่องเที่ยวต่างชาติ มีการตอบรับถึง 48% ส่วนที่ไม่มีการตอบกลับมีความต้องการที่จะให้สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์มากกว่า ข้อมูลที่ได้ถูกวิเคราะห์ด้วยการรีเกรสชัน พบว่าทัศนคติในการท่องเที่ยวต่างประเทศระดับการรับรู้ความเสี่ยงและรายได้ มีผลโดยตรงต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนในต่างประเทศ

Yvette Reisinger, Felix Mavondo (2005) ได้ศึกษาเรื่องความวิตกกังวล ความตั้งใจในการท่องเที่ยวต่างประเทศ และผลกระทบในการรับรู้ความเสี่ยงจากการเดินทาง บทความนี้สำรวจผลกระทบของปัจจัยทางวัฒนธรรมและลักษณะทางจิตวิทยา ในการรับรู้ความเสี่ยงในการเดินทาง ความวิตกกังวลและความตั้งใจในการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศ การศึกษาและผู้ที่ตอบแบบสอบถามวิจัยในครั้งนี้เป็นชาวออสเตรเลียจำนวน 246 คน และนักท่องเที่ยวต่างชาติจากประเทศอื่นอีก 336 คน ได้ทำการสำรวจเกี่ยวกับวัฒนธรรม บุคลิกภาพ การดำเนินชีวิต แรงจูงใจในการท่องเที่ยว ความเสี่ยงและความปลอดภัย ความวิตกกังวล และความตั้งใจในการท่องเที่ยว ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าการรับรู้ความเสี่ยงในการท่องเที่ยวนั้น เป็นส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมและลักษณะทางจิตวิทยา การวิตกกังวลก็เป็นส่วนหนึ่งของการรับรู้ความเสี่ยง การก่อการร้ายและความเสี่ยงทางวัฒนธรรม กลายเป็นเรื่องที่นักท่องเที่ยวให้ความวิตกกังวลมากที่สุด ในการคาดการณ์เพื่อเดินทางไปท่องเที่ยว ความตั้งใจที่จะเดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศ จะมีการพิจารณาจากความวิตกกังวลในการเดินทาง และระดับความปลอดภัยที่นักท่องเที่ยวสามารถรับรู้ได้

จากข้อมูลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้กล่าวถึงมานั้นแสดงให้เห็นว่าในประเทศไทยนั้นมีการทำวิจัยเรื่องการรับรู้ความเสี่ยงของนักท่องเที่ยวในหลายๆด้าน เช่นเดียวกับงานวิจัยการรับรู้ความเสี่ยงของต่างประเทศซึ่งจะมีรายละเอียดการรับรู้ที่แตกต่างกันเพราะไม่มีแบบแผนที่แน่นอนเกี่ยวกับการรับรู้ความเสี่ยงในการท่องเที่ยว(ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ) ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงชนิดต่างๆที่พบเจอในงานวิจัยข้างต้น มาสรุปเป็น 4 หัวข้อใหญ่ๆที่นักท่องเที่ยวสามารถพบเจอขณะท่องเที่ยวในประเทศไทยคือ (1) อุบัติเหตุ (2) อันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สิน (อาชญากรรม) (3) การติดโรคภัยไข้เจ็บ (4)อันตรายจากธรรมชาติ มาเป็นหัวข้อเพื่อศึกษาในงานวิจัยต่อไป

2.2 กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีกรอบแนวคิดในการศึกษาดังนี้

ตารางที่ 2.5 ตารางแสดงกรอบแนวคิดในการศึกษา

